EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 10.10.2024
COM(2024) 474 final

KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanosta

Sisältö

Lyhenteet 3

Tiivistelmä 4

1. Elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanotilanne 7

A. Maksupyynnöt ja maksut 7

Maksuvauhti on nopeutunut elpymis- ja palautumissuunnitelmien tarkistusten jälkeen 7

Keskeyttämismenettelyä on käytetty yhä enemmän, mikä helpottaa maksujen nopeuttamista 8

Komissio on jatkanut EU:n joukkolainojen liikkeeseenlaskua elpymis- ja palautumistukivälineen rahoittamiseksi 10

Yhä useammat toimenpiteet voivat saada rahoitusta NextGenerationEU-välineen vihreistä joukkolainoista 11

Makrotaloudellinen ehdollisuus ja elpymis- ja palautumistukiväline 12

B. Elpymis- ja palautumissuunnitelmien tarkistaminen 13

Päivitetyt elpymis- ja palautumissuunnitelmat ovat edelleen kunnianhimoisia vuosina 2023 ja 2024 tehtyjen tarkistusten jälkeen 13

Kokonaismäärärahat ja elpymis- ja palautumistukivälineen rahoitusosuus kuhunkin kuuteen politiikkapilariin ovat muuttuneet elpymis- ja palautumissuunnitelmien tarkistusten jälkeen 14

Maksuprofiilit ovat kehittyneet elpymis- ja palautumissuunnitelmien tarkistusten jälkeen 16

Elpymis- ja palautumistukivälineen ilmastotavoitteet ja digitaaliset tavoitteet saavutetaan edelleen tarkistetuilla elpymis- ja palautumissuunnitelmilla 19

Tarkistetuilla elpymis- ja palautumissuunnitelmilla edistetään sosiaalipolitiikkaa ja sukupuolten tasa-arvoa kaikkialla EU:ssa 20

C. Elpymis- ja palautumistukivälineen lopulliset tuensaajat 21

Kaikki jäsenvaltiot julkaisevat tiedot sadasta suurimmasta lopullisesta tuensaajasta 21

Suurimmat lopulliset tuensaajat saavat rahoitusta investointeihin kaikissa kuudessa elpymis- ja palautumistukivälineen politiikkapilarissa 24

D. Elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanon valvonta ja tarkastukset 26

Komissio on jatkanut unionin taloudellisten etujen suojaamista 27

Tilintarkastustuomioistuin valvoo edelleen tiiviisti elpymis- ja palautumistukivälinettä 28

E. Viestintä ja vuoropuhelut vuosina 2023 ja 2024 30

Euroopan parlamentti, neuvosto ja jäsenvaltiot osallistuvat jatkuvasti elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanoon 30

EU:n näkyvyyttä elpymis- ja palautumissuunnitelmien toteuttamisessa voitaisiin edelleen parantaa 31

Interaktiivinen kartta tarjoaa visuaalisen katsauksen elpymis- ja palautumistukivälineestä tuetuista hankkeista 33

Jäsenvaltiot järjestävät edelleen elpymis- ja palautumistukivälineeseen liittyviä vuotuisia tapahtumia 34

Komissio toteuttaa muita asiaankuuluvia viestintätoimia. 35

F. Elpymis- ja palautumistukivälineen väliarvioinnin keskeiset havainnot 36

Elpymis- ja palautumistukivälineen väliarviointi osoitti, että se on tukenut elpymistä ja tuonut EU:n varainkäyttöön liittyvää innovointia 36

Arviointi sisältää hyödyllisiä näkökohtia tulevia tulosperusteisia välineitä varten 37

2. Edistyminen elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanossa 40

A. Yhteiset indikaattorit 40

Elpymis- ja palautumistukivälineellä on saavutettu merkittäviä todellisia tuloksia paikallisesti 40

B. Puolivuosittainen raportointidata 44

Useimmat välitavoitteet ja tavoitteet on raportoitu toteutetuiksi elpymis- ja palautumissuunnitelmien aikataulujen mukaisesti 44

C. Edistyminen kuudessa politiikkapilarissa 46

Jäsenvaltiot ovat edistyneet näkyvästi kaikkien kuuden elpymis- ja palautumistukivälineen politiikkapilarin toteuttamisessa 46

D. Politiikat EU:n yritysten kilpailukyvyn parantamiseksi 63

Elpymis- ja palautumissuunnitelmat parantavat EU:n yritysten kilpailukykyä, ja noin kolme miljoonaa yritystä on jo saanut elpymis- ja palautumistukivälineestä tukea 63

3. REPowerEU-suunnitelma 66

A. Yhteenveto REPowerEU-lukujen toimenpiteistä 68

REPowerEU-suunnitelman uusilla uudistuksilla ja investoinneilla puututaan pullonkauloihin, autetaan nopeuttamaan siirtymistä puhtaaseen energiaan ja vahvistetaan energian toimitusvarmuutta 68

B. Yhteenveto kaikkiin REPowerEU-lukuihin sisältyvistä toimenpiteistä, joilla on rajatylittävä tai useita maita kattava ulottuvuus 72

REPowerEU-toimenpiteillä on vahva rajatylittävä tai useita maita kattava ulottuvuus 72

4. Päätelmät 74

Lyhenteet

Covid-19	**Vuoden 2019 koronavirustauti**
EUR	Euro (€)
MWh	Megawattitunti
Pk-yritykset	Pienet ja keskisuuret yritykset
STEP	Euroopan strategisten teknologioiden kehysväline

Tiivistelmä

Elpymis- ja palautumistukiväline on keskeinen osa NextGenerationEU-välinettä, Euroopan elpymissuunnitelmaa, jolla pyritään selviytymään vahvempana ja palautumiskykyisempänä covid-19-pandemian ennennäkemättömistä taloudellisista ja sosiaalisista vaikutuksista. Elpymis- ja palautumistukiväline[1] perustettiin vuonna 2021 sekä laajuudeltaan että kunnianhimoltaan ennennäkemättömäksi innovatiiviseksi ja tulosperusteiseksi välineeksi, josta tarjotaan jäsenvaltioille rahoitustukea ennalta sovittujen uudistusten ja investointien yhdistelmän toteuttamista vastaan. Elpymis- ja palautumistukiväline on aikasidonnainen, ja sitä toteutetaan vuoteen 2026 asti.

Ajan mittaan elpymis- ja palautumistukivälinettä on mukautettu uusiin haasteisiin, ja siitä annettiin ratkaisevan tärkeää tukea jäsenvaltioille Venäjän Ukrainaan kohdistaman provosoimattoman hyökkäyksen ja sitä seuranneen energiakriisin alkamisen jälkeen. **REPowerEU-suunnitelman** yhteydessä jäsenvaltiot voivat lisäksi saada lisäresursseja sellaisten uudistusten ja investointien vauhdittamiseksi, joilla monipuolistetaan EU:n energiatoimituksia, vauhditetaan vihreää siirtymää ja tuetaan haavoittuvassa asemassa olevia kotitalouksia.

Elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen voimaantulon jälkeisten kolmen ja puolen vuoden aikana jäsenvaltiot ovat käyttäneet välinettä edistääkseen uudistus- ja investointiohjelmiaan EU:n yhteisten painopisteiden mukaisesti ja vastatakseen sekä pitkäaikaisiin että uusiin haasteisiin osana elpymistään covid-19-kriisistä.

Vuoden 2023 viivästykset liittyivät pitkälti tarpeeseen hyväksyä REPowerEU-lukuja, ja suunnitelmien toteuttaminen ja maksujen suorittaminen ovat sittemmin nopeutuneet. Elokuun 2024 lopussa jäsenvaltioille oli maksettu 265,4 miljardia euroa, ja noin 85 prosenttia välitavoitteista ja tavoitteista, jotka oli alustavan aikataulun mukaan tarkoitus saavuttaa vuoden 2024 ensimmäisellä neljänneksellä, oli komission arvion mukaan saavutettu tyydyttävästi tai jäsenvaltiot olivat ilmoittaneet saavuttaneensa ne. Tämä merkitsee huomattavaa kirimistä verrattuna vuoteen 2023, jolloin komissio oli edellisen elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan vuosikertomuksen mukaan maksanut noin 58 prosenttia nykyisestä kokonaismäärästä (153,4 miljardia euroa) 1. syyskuuta 2023 mennessä. Jos kaikki menee suunnitellusti, elpymis- ja palautumistukivälineestä on maksettu vuoden loppuun mennessä yli 300 miljardia euroa tukivälineen alusta lähtien.

Komissio on lisännyt toimiaan jäsenvaltioiden täytäntöönpanotoimien tukemiseksi sekä hallinnollisen taakan yksinkertaistamiseksi ja vähentämiseksi. Komissio hyväksyi 19. heinäkuuta 2024 elpymis- ja palautumissuunnitelmia koskevat päivitetyt ohjeet elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanon yksinkertaistamiseksi ja sen

[1] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241, annettu 12 päivänä helmikuuta 2021, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta.

vaikuttavuuden parantamiseksi. Päivitetyissä ohjeissa keskitytään erityisesti elpymis- ja palautumissuunnitelmien tarkistuksiin, jotka ovat edelleen merkityksellisiä mahdollisten toteuttamisen pullonkaulojen korjaamiseksi. Niissä selkeytetään tarkistusten soveltamisalaa ja mahdollisuutta muuttaa elpymis- ja palautumissuunnitelmaa, jos jäsenvaltio määrittää paremman vaihtoehdon toimenpiteen toteuttamiselle tavalla, joka vähentää hallinnollista rasitusta. Lisäksi Euroopan strategisten teknologioiden kehysvälinettä koskevan asetuksen, jäljempänä 'STEP-asetus'[2], (jolla muutettiin elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevaa asetusta) voimaantulon myötä elpymis- ja palautumistukivälineestä ja muista EU:n rahastoista saatavaa rahoitusta voidaan nyt kohdentaa myös STEP-kehysvälineen tavoitteisiin.[3] Tämä uusi oikeusperusta on otettu huomioon ohjeissa. Ohjeilla myös yksinkertaistetaan jäsenvaltioiden raportointivaatimuksia ja selkeytetään edellytyksiä, joiden mukaisesti elpymis- ja palautumistukivälineestä ja muista EU:n rahastoista myönnettävää tukea voidaan yhdistää synergioiden lisäämiseksi.

Elpymis- ja palautumistukivälineen väliarvioinnissa vahvistettiin, että uudistukset investointeihin yhdistävä väline ja sen tulosperusteinen lähestymistapa tuovat lisäarvoa. Elpymis- ja palautumistukivälineen tärkeimpiä vahvuuksia ovat se, että siinä keskitytään maksujen suorittamiseen suhteessa paikallisella tasolla tapahtuvaan edistymiseen, ja se, että sen avulla tuetaan samasta välineestä sekä uudistuksia että investointeja, jotka usein vahvistavat toisiaan. Helmikuussa 2024 julkaistussa elpymis- ja palautumistukivälineen väliarvioinnissa korostettiin jäsenvaltioiden ja muiden sidosryhmien laajaa tukea sekä elpymis- ja palautumistukivälineen tulosperusteisuudelle että uudistusten ja investointien yhdistelmälle. Maksujen suorittaminen saavutettujen tulosten eikä aiheutuneiden kustannusten perusteella merkitsee ennustettavuutta ja vastuuvelvollisuutta sekä jäsenvaltioille että komissiolle. Uudistusten ja investointien yhdistäminen yhteen rahoitusvälineeseen luo synergioita niiden välille, kannustaa keskeisten uudistusten toteuttamiseen ja tukee kansallisten suunnitelmien johdonmukaisuutta. Nopea käyttöönotto ja nopeat maksut osoittavat, että elpymis- ja palautumistukiväline on tukenut jäsenvaltioita kriisiaikoina, kun taas uudistusten ja investointien ainutlaatuinen yhdistelmä auttaa talouksiamme valmistautumaan paremmin tulevaisuuteen.

Elpymis- ja palautumistukiväline ja sen REPowerEU-komponentti ovat myös keskeisessä asemassa autettaessa EU:n yrityksiä hyötymään vihreästä ja digitaalisesta siirtymästä. Elpymis- ja palautumistukivälineen tukea oli 31. elokuuta 2024 mennessä saanut yli 2 800 000 yritystä, joista suurin osa oli pieniä ja keskisuuria yrityksiä, jäljempänä 'pk-yritykset'. Suoran rahoitustuen lisäksi elpymis- ja palautumissuunnitelmilla on edistetty merkittävien uudistusten toteuttamista liiketoimintaympäristön parantamiseksi kaikissa jäsenvaltioissa. Uudistukset liittyvät

[2] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/795, annettu 29 päivänä helmikuuta 2024, Euroopan strategisten teknologioiden kehysvälineen (STEP-kehysväline) perustamisesta.

[3] STEP-asetuksen ansiosta jäsenvaltiot voivat nyt kanavoida enintään 6 prosenttia elpymis- ja palautumistukivälineen kokonaismäärärahoista InvestEU:n jäsenvaltio-osioon STEP-kehysvälineen tavoitteita edistäviin toimiin elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevassa asetuksessa jo sallitun 4 prosentin lisäksi. Kun jäsenvaltiot tarkistavat elpymis- ja palautumissuunnitelmiaan, niiden on lisäksi tarkasteltava ensisijaisia hankkeita, joilla on STEP-kehysvälineen suvereniteettimerkki.

esimerkiksi yritysten digitalisointiin, lupamenettelyjen helpottamiseen sekä työvoiman täydennys- ja uudelleenkoulutukseen.

Elpymis- ja palautumistukivälineen aikasidonnaisuuden vuoksi kaikissa toimissa olisi keskityttävä elpymis- ja palautumissuunnitelmien täysimittaiseen ja aikataulun mukaiseen toteuttamiseen vuoteen 2026 mennessä. Vaikka suunnitelmien toteuttaminen ja tukien maksaminen ovat nopeutuneet, edistyminen vaihtelee eri jäsenvaltioissa. Muutamat jäsenvaltiot ovat jo jättäneet vähintään neljä maksupyyntöä, kun taas muutamat muut jäsenvaltiot eivät ole vielä esittäneet yhtäkään maksupyyntöä. Joissakin tapauksissa varojen käytössä vuoden 2026 loppuun mennessä on edelleen viivästyksiä ja suuria haasteita. Kaikkien jäsenvaltioiden on jatkettava toimiaan elpymis- ja palautumissuunnitelmansa toteuttamiseksi kokonaisuudessaan ennen vuoden 2026 loppua, jolloin tukivälineen voimassaolon on määrä päättyä. Tarvittaessa elpymis- ja palautumissuunnitelmia voidaan edelleen tarkistaa mahdollisten toteuttamisen pullonkaulojen korjaamiseksi ja uusien ja muuttuvien haasteiden ratkaisemiseksi. Komissio on valmis jatkamaan jäsenvaltioiden tukemista.

Tämä kertomus on kolmas elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanoa koskevien vuotuisten julkaisujen sarjassa, kuten elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 31 artiklassa edellytetään. Siinä esitetään muun muassa maksujen tilanne, elpymis- ja palautumissuunnitelmien tarkistukset, tarkastuksiin ja valvontaan liittyvä kehitys ja viestintätoimet (1 jakso), edistyminen elpymis- ja palautumistukivälineen politiikkapilarien välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttamisessa (2 jakso) sekä yleiskatsaus jäsenvaltioiden REPowerEU-lukuihin sisältyvistä toimenpiteistä (3 jakso).[4] Liitteessä I esitetään maakohtaiset selvitykset kunkin jäsenvaltion edistymisestä, kun taas muissa liitteissä keskitytään elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanon kannalta merkityksellisiin käsitteisiin. Tässä kertomuksessa esitetyt tiedot perustuvat elpymis- ja palautumissuunnitelmien sisältöön 31. elokuuta 2024, dataan, jonka jäsenvaltiot ovat ilmoittaneet huhtikuuhun 2024 mennessä osana puolivuosittaisia raportointivelvoitteitaan, ja tukivälineen täytäntöönpanon kehitykseen 31. elokuuta 2024 saakka, ellei toisin mainita.

[4] Ellei toisin mainita, tässä kertomuksessa annetut tiedot perustuvat komission arvioimien hyväksyttyjen suunnitelmien sisältöön, dataan, jonka jäsenvaltiot ovat toimittaneet huhtikuuhun 2024 mennessä osana puolivuosittaisia raportointivelvoitteitaan, elpymisen ja palautumisen tulostaulun dataan 31. elokuuta 2024 ja tukivälineen täytäntöönpanon kehitykseen 31. elokuuta 2024 saakka.

1. Elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanotilanne

A. Maksupyynnöt ja maksut

Maksuvauhti on nopeutunut elpymis- ja palautumissuunnitelmien tarkistusten jälkeen

Jäsenvaltioille oli 31. elokuuta 2024 mennessä maksettu yli 40 prosenttia elpymis- ja palautumistukivälineen käytettävissä olevista varoista. Avustuksia oli maksettu 48 prosenttia ja lainoja hieman yli 30 prosenttia. Elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisen jälkeen komissio on saanut 63 maksupyyntöä 25 jäsenvaltiolta ja maksanut 265,4 miljardia euroa. Luku sisältää 198,4 miljardia euroa, jotka on maksettu nettomääräisinä maksupyyntöjen esittämisen ja välitavoitteiden tyydyttävän saavuttamisen perusteella, 56,6 miljardia euroa elpymis- ja palautumistukivälineen ennakkomaksuja, jotka on myönnetty 21 jäsenvaltiolle 31. joulukuuta 2021 mennessä, ja 10,4 miljardia euroa REPowerEU-ennakkomaksuja, jotka on maksettu 21 jäsenvaltiolle. Jäsenvaltioille maksetusta kokonaismäärästä 170,8 miljardia euroa on ei-takaisinmaksettavaa tukea ja 94,6 miljardia euroa lainoja. Jos nykyinen maksuvauhti säilyy, komissio odottaa maksaneensa yli 300 miljardia euroa vuoden 2024 loppuun mennessä. Taulukossa 1 esitetään yleiskatsaus jäsenvaltioiden toimittamista maksupyynnöistä ja vastaavista komission suorittamista maksuista, jotka kattavat sekä ei-takaisinmaksettavan tuen että lainat sen jälkeen, kun asianomaisen maksupyynnön kattamista välitavoitteista ja tavoitteista on annettu myönteinen arvio.

Maksuvauhti hidastui vuoden 2023 alkupuoliskolla elpymis- ja palautumissuunnitelmien tarkistamiseen tähtäävien toimien myötä, ja maksut nopeutuivat vuoden jälkipuoliskolla. Jäsenvaltioille maksettiin 1. syyskuuta 2023 ja 31 elokuuta 2024 välisenä aikana 112,0 miljardia euroa. Tähän sisältyy 10,4 miljardia euroa REPowerEU-ennakkorahoitusta sekä 60,4 miljardia euroa ei-takaisinmaksettavaa tukea ja 41,2 miljardia euroa lainoja, jotka maksettiin sillä perusteella, että 27 maksupyynnössä arvioidut 908 välitavoitetta ja tavoitetta oli saavutettu tyydyttävästi. Vertailun vuoksi 1. syyskuuta 2022 ja 31. elokuuta 2023 välisenä aikana maksettiin 40,6 miljardia euroa. Ei-takaisinmaksettavaa tukea maksettiin 26,9 miljardia euroa ja lainoja 13,7 miljardia euroa. Varojen maksaminen perustui 17 maksupyynnössä arvioitujen välitavoitteiden ja tavoitteiden tyydyttävään saavuttamiseen, sillä kyseisellä ajanjaksolla ei maksettu ennakkomaksuja.

Jäsenvaltiot saivat 10,4 miljardia euroa REPowerEU-ennakkorahoitusta vuosina 2023 ja 2024. Jäsenvaltioilla, jotka muuttivat elpymis- ja palautumissuunnitelmiaan sisällyttämällä niihin REPowerEU-luvun vuoden 2023 loppuun mennessä, oli mahdollisuus pyytää enintään 20 prosenttia lisärahoituksesta ennakkorahoituksena REPowerEU-

toimenpiteidensä rahoittamiseksi.[5] REPowerEU-ennakkorahoitusta pyysi ja sai 21 jäsenvaltiota (ks. taulukko 1). Bulgaria, Saksa, Irlanti ja Luxemburg eivät voineet saada REPowerEU-ennakkorahoitusta, sillä neuvosto ei hyväksynyt niiden REPowerEU-lukuja vuoden 2023 loppuun mennessä. Alankomaat ja Ruotsi eivät pyytäneet REPowerEU-ennakkorahoitusta.

Taulukko 1: Elpymis- ja palautumistukivälineen maksupyyntöjen tilanne 31. elokuuta 2024

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE
27 komission ja neuvoston hyväksymää suunnitelmaa																											
21 ennakkomaksua maksettu ennen 31.12.2021, pl. REPowerEU-ennakkorahoitus (EUR 56,6 mrd.)		▲					*										▲		▲		▲						▲
21 REPowerEU-ennakkomaksua suoritettu (EUR 10,4 mrd.)		●			●		●									●			■								■
26 operatiivista järjestelyä allekirjoitettu																											
63 komissiolle toimitettua maksupyyntöä, ml. lainat	2x	2x	2x	2x	1x	2x	1x	4x	4x	3x	5x	6x	3x	2x	2x	1x		2x	1x	1x	1x	5x	3x	3x	4x	1x	
51 maksua suoritettu välitavoitteiden ja tavoitteiden tyydyttävän saavuttamisen perusteella (EUR 198,4 mrd.)		1x	2x	2x	1x	2x	1x	3x	4x	3x	5x	5x	1x	2x	2x	1x		2x		1x	1x	4x	2x	2x	3x	1x	

Huom. * Irlanti ei pyytänyt ennakkorahoitusta. ▲ Ennakkorahoitusta ei ollut saatavilla, koska neuvoston täytäntöönpanopäätöstä ei ollut hyväksytty 31. joulukuuta 2021 mennessä, mikä oli ennakkorahoituksen edellytys. ● REPowerEU-ennakkorahoitusta ei ollut saatavilla, koska REPowerEU-lukua ei ollut hyväksytty 31. joulukuuta 2023 mennessä, mikä oli REPowerEU-ennakkorahoituksen edellytys. ■ Alankomaat ja Ruotsi eivät pyytäneet REPowerEU-ennakkorahoitusta.

Lähde: Euroopan komissio

Keskeyttämismenettelyä on käytetty yhä enemmän, mikä helpottaa maksujen nopeuttamista

Komission mahdollisuus keskeyttää maksut osittain antaa jäsenvaltioille joustovaraa saada maksu, jos tiettyjen välitavoitteiden tai tavoitteiden saavuttaminen viivästyy vain vähän. Elpymis- ja palautumissuunnitelmissa kytketään kukin maksumäärä tiettyihin välitavoitteisiin ja tavoitteisiin. Näin varmistetaan, että jäsenvaltiot edistyvät suunnitelmien toteuttamisessa, mutta se tarkoittaa myös sitä, että yhden välitavoitteen tai tavoitteen saavuttamisen viivästyminen voi viivästyttää koko

[5] Ks. elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 21 d artikla.

maksupyyntöä. Osittaisten maksujen menetelmä tarjoaa tarvittavan joustavuuden, jotta jäsenvaltioille voidaan maksaa osa varoista ja siten edistää maksupyynnön käsittelyä silloin, kun joitakin välitavoitteita tai tavoitteita ei ole vielä saavutettu tyydyttävällä tavalla. Kun komissio on tehnyt päätöksen maksujen osittaisesta keskeyttämisestä, jäsenvaltioilla on elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 24 artiklan 8 kohdan nojalla kuusi kuukautta aikaa toteuttaa tarvittavat toimet sen varmistamiseksi, että jäljellä olevat välitavoitteet tai tavoitteet saavutetaan tyydyttävästi. Tämän ajanjakson jälkeen komissio arvioi maksupyynnön uudelleen ja joko kumoaa keskeytyksen, jos välitavoitteet tai tavoitteet arvioidaan saavutetuiksi, tai vähentää jäsenvaltion rahoitusosuuksia, jos välitavoitteita tai tavoitteita ei ole edelleenkään saavutettu tyydyttävästi.

Osittaisten maksujen lisääntynyt käyttö on auttanut nopeuttamaan elpymis- ja palautumistukivälineen varojen maksamista. Sen jälkeen kun komissio julkaisi menetelmän[6] osittaisen maksujen keskeyttämisen määrittämiseksi vuonna 2023, se on havainnut kuusi maksupyyntötapausta, joissa yhden tai useamman välitavoitteen tai tavoitteen arvioinnissa todettiin, että niitä ei ollut saavutettu tyydyttävästi. Komissio arvioi 1. syyskuuta 2023 ja 31. elokuuta 2024 välisenä aikana, että Espanjan[7], Italian[8], Portugalin[9] ja Romanian[10] esittämiin maksupyyntöihin sisältyi yksi tai useampi välitavoite tai tavoite, jota ei voitu arvioida tyydyttävästi saavutetuksi. Tämä on sen maksun lisäksi, joka jo keskeytettiin huhtikuussa 2023 Liettuan ensimmäisen maksupyynnön[11] osalta. Lisäksi Belgian ensimmäisen maksupyynnön alustavassa arvioinnissa[12] katsotaan, että yhtä välitavoitetta ei voitu pitää tyydyttävästi saavutettuna.[13]

Vuonna 2024 komissio sekä kumosi keskeytyksiä että vähensi pysyvästi elpymis- ja palautumistukivälineen tukea ensimmäistä kertaa. Liettuan tapauksessa kansalliset viranomaiset ryhtyivät kuuden kuukauden kuluessa keskeyttämispäätöksen hyväksymisestä huhtikuussa 2023 lisätoimiin ja toimittivat lokakuussa 2023 komissiolle lisätietoja keskeytetyistä välitavoitteista. Komissio totesi, että toinen näistä kahdesta välitavoitteesta oli saavutettu tyydyttävästi ja toista ei edelleenkään ole saavutettu tyydyttävästi. Näin ollen komissio kumosi keskeyttämisen osittain ja maksoi Liettualle

[6] Ks. komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle, liite II (COM(2023) 99 final).

[7] Ks. komission täytäntöönpanopäätös, annettu 19 päivänä heinäkuuta 2024, Espanjalle maksettavan tuen, jota ei makseta takaisin, neljännen erän maksamisen osittaisesta keskeyttämisestä.

[8] Ks. komission täytäntöönpanopäätös, annettu 26 päivänä heinäkuuta 2024, Italialle maksettavan tuen, jota ei makseta takaisin, viidennen erän maksamisen osittaisesta keskeyttämisestä.

[9] Ks. komission täytäntöönpanopäätös, annettu 22 päivänä joulukuuta 2023, Portugalille maksettavan tuen, jota ei makseta takaisin, kolmannen ja neljännen erän maksamisen osittaisesta keskeyttämisestä.

[10] Ks. komission täytäntöönpanopäätös, annettu 21 päivänä syyskuuta 2023, Romanialle maksettavan lainatuen toisen erän maksamisen osittaisesta keskeyttämisestä.

[11] Ks. komission täytäntöönpanopäätös, annettu 28 päivänä huhtikuuta 2023, Liettualle maksettavan tuen, jota ei makseta takaisin, ensimmäisen erän maksamisen osittaisesta keskeyttämisestä.

[12] Ks. Euroopan komission talous- ja rahoituskomitealle 29. syyskuuta 2023 toimittama myönteinen alustava arvio Belgian ensimmäiseen maksupyyntöön liittyvien välitavoitteiden ja tavoitteiden tyydyttävästä saavuttamisesta.

[13] On huomattava, että talous- ja rahoituskomitea ei ollut vielä tarkastellut komission alustavaa arviota kirjoitushetkellä, joten osittaista keskeyttämistä koskevaa komission täytäntöönpanopäätöstä ei ollut vielä hyväksytty tämän vuosikertomuksen koontipäivään eli 31 elokuuta 2024 mennessä. Komission täytäntöönpanopäätös Belgialle maksettavan tuen, jota ei tarvitse maksaa takaisin, ensimmäisen erän maksamisen osittaisesta keskeyttämisestä annettiin 16. syyskuuta 2024.

14,9 miljoonaa euroa edistyksen huomioon ottamiseksi. Samalla komissio vähensi Liettuan määrärahoja 8,7 miljoonalla eurolla, mikä vastasi saavuttamatta jäänyttä välitavoitetta.[14] Myös Portugalin tapauksessa kansalliset viranomaiset toteuttivat politiikkatoimia joulukuussa 2023 hyväksytyn kolmannen ja neljännen maksun keskeyttämisen jälkeisten kuuden kuukauden aikana. Komissio totesi kesäkuussa 2024, että jäljellä olleet välitavoitteet ja tavoite oli saavutettu tyydyttävästi. Näin ollen komissio lopetti kokonaan aiemmin keskeytetyn määrän keskeytyksen ja maksoi Portugalille 720 miljoonaa euroa.[15] Myös Romania esitti maaliskuussa 2024 lisäperusteluja osoittaakseen, että se oli toteuttanut tarvittavat toimenpiteet aiemmin keskeytettyjen välitavoitteiden saavuttamiseksi tyydyttävällä tavalla. Toimitettujen tietojen perusteella komissio arvioi, että toinen kahdesta välitavoitteesta oli saavutettu tyydyttävästi ja toista ei edelleenkään ole saavutettu tyydyttävästi. Komissio saattaa arviointinsa päätökseen annettuaan Romanialle mahdollisuuden esittää huomautuksensa kahden kuukauden kuluessa päätelmiensä ilmoittamisesta elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 24 artiklan 8 kohdan mukaisesti. Espanjassa ja Italiassa oli 31. elokuuta 2024 mennessä käynnissä kuuden kuukauden keskeytysjakso, jonka aikana jäsenvaltiot voivat toteuttaa tarvittavat toimenpiteet jäljellä olevien välitavoitteiden tai tavoitteiden tyydyttävän saavuttamisen varmistamiseksi.

Komissio on jatkanut EU:n joukkolainojen liikkeeseenlaskua elpymis- ja palautumistukivälineen rahoittamiseksi

Komissio jatkoi vuonna 2024 varojen keräämistä markkinoilta käyttäen yhdistettyä varainhankintamenetelmää, jossa komissio laskee liikkeeseen yhden nimikkeen alla olevia EU:n joukkolainoja ja kohdentaa tuotot keskitettyyn varainhankintapooliin, josta rahoitetaan EU:n eri politiikkaohjelmia. EU:n liikkeeseen laskettujen joukkolainojen kokonaismäärä oli 31. elokuuta 2024 mennessä 531,4 miljardia euroa, josta 60,2 miljardia euroa oli NextGenerationEU-välineen vihreitä joukkolainoja. Komissio jatkoi myös EU:n kolmen ja kuuden kuukauden velkasitoumusten liikkeeseen laskemista lyhyen aikavälin rahoitustarpeiden täyttämiseksi. EU:n velkasitoumuksia oli 31. elokuuta 2024 mennessä laskettu liikkeeseen 20,9 miljardia euroa.

EU:n joukkolainojen liikkeeseenlaskuista saatujen tuottojen ansiosta komissio pystyi jatkamaan jäsenvaltioiden elpymis- ja palautumissuunnitelmien sujuvaa rahoitusta. Komissio on suorittanut jäsenvaltioille kaikki elpymis- ja palautumistukivälineen mukaiset maksut niiden erääntyessä keskimäärin kuuden työpäivän kuluessa maksun hyväksymisestä. Viivästyksiä ei ole ollut.

[14] Ks. komission täytäntöönpanopäätös, annettu 6 päivänä toukokuuta 2024, Liettualle maksettavan tuen, jota ei makseta takaisin, ensimmäisen erän määrän vähentämisestä.

[15] Ks. komission täytäntöönpanopäätös, annettu 26 päivänä heinäkuuta 2024, Portugalille maksettavan tuen, jota ei makseta takaisin, kolmannen ja neljännen erän sekä lainatuen kolmannen ja neljännen erän maksamisen hyväksymisestä 22 päivänä joulukuuta 2023 annetun komission täytäntöönpanopäätöksen C(2023) 9290 muuttamisesta.

Komissio julkaisi kesäkuussa vuoden 2024 jälkipuoliskoa koskevan varainhankintasuunnitelmansa, jonka tavoite on laskea liikkeeseen enintään 65 miljardin euron pitkäaikaiset EU:n joukkolainat vuoden 2024 heinäkuun ja joulukuun lopun välisenä aikana. Toisen vuosipuoliskon varainhankintasuunnitelma perustuu 75 miljardin euron tavoitteen saavuttamiseen vuoden 2024 alkupuoliskolla, ja liikkeeseenlaskujen tarkoituksena on saada liikkeelle yhteensä jopa 140 miljardia euroa vuonna 2024 (vuoden 2023 varainhankintatavoite oli 120 miljardia euroa).

Komissio odottaa jäsenvaltioiden elpymis- ja palautumistukivälineestä esittämien rahoituspyyntöjen ja muiden NextGenerationEU-välineestä tuettujen EU:n ohjelmien varainhankintatarpeiden perusteella, että vuoteen 2026 mennessä EU:n joukkolainoja lasketaan liikkeeseen NextGenerationEU-välineen puitteissa jopa 712 miljardia euroa (806,9 miljardin euron enimmäismäärästä[16]). Tämä tekee EU:sta yhden suurimmista euromääräisten lainojen liikkeeseenlaskijoista kyseisenä ajanjaksona.

Yhä useammat toimenpiteet voivat saada rahoitusta NextGenerationEU-välineen vihreistä joukkolainoista

Komissio ilmoitti vuonna 2020 aikovansa rahoittaa enintään 30 prosenttia NextGenerationEU-välineestä laskemalla liikkeeseen vihreitä joukkolainoja. Tämä osoittaa, että komissio on sitoutunut kestävään rahoitukseen, kun se toi markkinoille uuden korkean luokituksen omaavan ja likvidin vihreän omaisuuserän, joka mahdollistaa vihreän sijoittamisen monenlaisille sijoittajille. Samalla komissio vahvisti Euroopan unionin ja euron roolia kestävän rahoituksen markkinoilla. Ensimmäinen NextGenerationEU-välineen vihreä joukkolaina laskettiin liikkeeseen lokakuussa 2021. Komissio keräsi tämän 15-vuotisen joukkolainan avulla 12 miljardia euroa, joten kyseessä on maailman suurin vihreä joukkolaina tähän mennessä. Tämän jälkeen komissio on laskenut liikkeeseen 60,2 miljardia euroa NextGenerationEU-välineen vihreitä joukkolainoja, ja uudet liikkeeseenlaskut on kalibroitu vastaamaan jäsenvaltioiden raportoimia vihreitä menoja.

NextGenerationEU-välineen vihreistä joukkolainoista rahoitettujen toimenpiteiden toteuttamiseen liittyvät kansalliset menot ovat 31. elokuuta 2024 mennessä liittyneet pääasiassa energiatehokkuustoimenpiteisiin (42,8 % kohdennetuista menoista) sekä puhtaaseen liikenteeseen ja infrastruktuuriin (33,3 %). Puhdas energia ja verkot ovat kolmanneksi suurin menoluokka (8,4 % menoista) yhdeksässä menoluokassa, joihin NextGenerationEU-välineen vihreillä joukkolainoilla saadut tuotot voidaan kohdentaa.

EU edistää kestävää rahoitusta NextGenerationEU-välineen vihreiden joukkolainojen kautta kanavoimalla varoja monenlaisiin vihreisiin hankkeisiin.

[16] Näiden kahden määrän erotus vastaa käytettävissä olevan elpymis- ja palautumistukivälineen lainatuen määrää, jota jäsenvaltiot eivät ole pyytäneet. Koska lainatuen hakemisen määräaika on nyt umpeutunut, komissio ei nosta jäljellä olevia varoja rahoitusmarkkinoilta näiden lainojen rahoittamiseksi nykyisen oikeudellisen kehyksen mukaisesti.

EU:sta on tullut yksi maailman suurimmista vihreiden joukkolainojen liikkeeseenlaskijoista, ja nämä markkinat ovat kasvaneet merkittävästi. Noudattamalla vihreitä joukkolainoja koskevia International Capital Market Associationin periaatteita ja varmistamalla läpinäkyvän raportoinnin EU asettaa vihreiden joukkolainojen markkinoille korkeat vaatimukset. Näin edistetään pääoman virtaamista ympäristön kannalta myönteisiin sijoituksiin. NextGenerationEU-välineen vihreät joukkolainat eivät ainoastaan ole osoitus EU:n vahvasta sitoutumisesta kestävään kehitykseen, vaan niillä myös integroidaan vihreät aloitteet covid-19-pandemiasta toipumiseen ja edistetään joustavaa ja kestävää kasvua tulevaisuudessa.

NextGenerationEU-välineen vihreitä joukkolainoja koskevan kehyksen raportointivaatimusten mukaisesti komissio julkaisi joulukuussa 2023 ensimmäisen NextGenerationEU-välineen vihreiden joukkolainojen kohdentamista ja vaikutuksia koskevan kattavan raportin. Analyysi osoittaa, että näillä joukkolainoilla rahoitettavilla toimenpiteillä voidaan vähentää kasvihuonekaasupäästöjä 44 miljoonalla tonnilla vuodessa, mikä vastaa 1,2:ta prosenttia EU:n yhteenlasketuista kasvihuonekaasupäästöistä.

Koska äskettäin hyväksyttyihin REPowerEU-lukuihin on sisällytetty uusia toimenpiteitä, NextGenerationEU-välineen vihreistä joukkolainoista rahoitusta saavien suunniteltujen toimenpiteiden reservi on kasvanut edellisen raportin jälkeen yli 80 miljardilla eurolla siten, että 31. elokuuta 2024 mennessä hyväksyttäviä omaisuuseriä oli 268,1 miljardia euroa. Seuraava raportti julkaistaan marraskuussa 2024, ja siinä osoitetaan, että NextGenerationEU-välineen vihreiden velkakirjojen sijoituksilla vältettävissä olevien kasvihuonekaasupäästöjen määrä kasvaa edelleen.

Makrotaloudellinen ehdollisuus ja elpymis- ja palautumistukiväline

Elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 10 artiklassa elpymis- ja palautumistukiväline liitetään EU:n finanssipolitiikan ohjausjärjestelmään. Elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 10 artiklan 1 kohdassa edellytetään erityisesti, että komissio tekee neuvostolle ehdotuksen asiaankuuluvien sitoumusten tai maksujen keskeyttämisestä kokonaan tai osittain, jos neuvosto päättää SEUT-sopimuksen 126 artiklan 8 tai 11 kohdan mukaisesti, että jäsenvaltio ei ole toteuttanut tuloksellisia toimia liiallisen alijäämänsä korjaamiseksi. Näin on, ellei komissio ole todennut, että koko unionin talous on neuvoston asetuksen (EY) N:o 1467/97 3 artiklan 5 kohdassa ja 5 artiklan 2 kohdassa tarkoitetussa vakavassa taantumassa, eli kyse on vakaus- ja kasvusopimuksen korjaavan osion yleisestä poikkeuslausekkeesta. Elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 10 artiklan 8 kohdassa edellytetään, että komissio tarkastelee uudelleen 10 artiklan soveltamista vuoden 2024 loppuun mennessä ja antaa siitä kertomuksen Euroopan parlamentille ja neuvostolle. Tämä kertomus täyttää kyseisen vaatimuksen.

Elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisen jälkeen on ollut ainoastaan yksi tapaus, joka oli merkityksellinen elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 10 artiklan soveltamisen kannalta. Komissio ehdotti 19. kesäkuuta 2024 SEUT-sopimuksen 126 artiklan 8 kohdan mukaista neuvoston päätöstä, koska Romania ei ollut toteuttanut tuloksellisia toimia SEUT-sopimuksen 126 artiklan 7 kohdan mukaisen suosituksen eli vakaus- ja kasvusopimuksen liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn mukaisen suosituksen perusteella. Neuvosto hyväksyi SEUT-sopimuksen 126 artiklan 7 kohdan mukaisen suosituksen 18. kesäkuuta 2021, ja siinä suositettiin, että Romania lopettaa liiallisen alijäämän tilanteen viimeistään vuonna 2024.

Vuonna 2023 EU:n katsottiin edelleen olevan tilanteessa, jossa koko EU:n talous oli vakavassa taantumassa, ja vakaus- ja kasvusopimuksen yleinen poikkeuslauseke oli edelleen aktivoitu. Tästä syystä komissio ei ehdottanut EU:n varojen maksusitoumusten tai maksujen keskeyttämistä Romanialle sen jälkeen, kun neuvosto teki 26. heinäkuuta 2024 SEUT-sopimuksen 126 artiklan 8 kohdan mukaisen päätöksen.

B. Elpymis- ja palautumissuunnitelmien tarkistaminen

Päivitetyt elpymis- ja palautumissuunnitelmat ovat edelleen kunnianhimoisia vuosina 2023 ja 2024 tehtyjen tarkistusten jälkeen

Geopoliittiset tapahtumat, korkea inflaatio, toimitusketjujen puutteet ja joissakin tapauksissa luonnonkatastrofit aiheuttivat sen, että jäsenvaltioiden oli haastavaa toteuttaa elpymis- ja palautumissuunnitelmiensa tiettyjä uudistuksia ja investointeja. Jäsenvaltiot pystyivät komission tuella lieventämään näitä ulkoisia rajoitteita ja tarkistamaan asiaankuuluvia toimenpiteitä käyttäen elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevaan asetukseen sisältyvää joustoa elpymis- ja palautumissuunnitelmien muuttamiseksi, jos alkuperäisten välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttaminen oli objektiivisten olosuhteiden vuoksi mahdotonta (elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 21 artiklan mukaisesti). Jäsenvaltiot myös lisäsivät REPowerEU-lukuja elpymis- ja palautumissuunnitelmiinsa ja saivat näin lisäresursseja sellaisten uudistusten ja investointien vauhdittamiseksi, joilla monipuolistetaan EU:n energiatoimituksia, nopeutetaan vihreää siirtymää ja tuetaan haavoittuvassa asemassa olevia kotitalouksia. Näiden tarkistusten yhteydessä elpymis- ja palautumissuunnitelmia myös päivitettiin siten, että voidaan ottaa huomioon jäsenvaltioille myönnetyt tarkistetut rahoitusosuudet[17] ja hyödyntää jäljellä olevaa elpymis- ja palautumistukivälineestä saatavilla olevaa lainatukea[18].

[17] Kunkin jäsenvaltion enimmäisrahoitusosuutta, jota ei tarvitse maksaa takaisin, päivitettiin elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 11 artiklan 2 kohdan mukaisesti kesäkuussa 2022 reaalisen BKT:n kasvun muutosta vuonna 2020 ja reaalisen BKT:n aggregoitua muutosta vuosina 2020 ja 2021 koskevien Eurostatin toteutumatietojen perusteella.

[18] Jäsenvaltiot voivat hakea (lisää) lainatukea 31. elokuuta 2023 saakka elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 14 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Elpymis- ja palautumistukivälineen lainatukeen käytettävissä olevista 385,8 miljardin euron kokonaismäärärahoista lähes 291 miljardia euroa sidottiin vuoden 2023 loppuun mennessä.

Elpymis- ja palautumissuunnitelmien tarkistuksilla varmistettiin, että niissä käsitellään korkean inflaation ja tarjontapuolen pullonkaulojen vaikutuksia investointijatkumoon. Kaikki elpymis- ja palautumissuunnitelmat päivitettiin vähintään kerran vuonna 2023, ja joihinkin niihin tehtiin kohdennettuja lisämuutoksia: kertomuksen koontipäivään (31. elokuuta 2024) mennessä kaikki jäsenvaltiot olivat toimittaneet vähintään yhden pyynnön elpymis- ja palautumissuunnitelmiensa muuttamisesta, 26 jäsenvaltiota oli toimittanut REPowerEU-luvun ja 11 jäsenvaltiota oli myös tehnyt kohdennettuja lisätarkistuksia (taulukko 2). Tarkistaessaan elpymis- ja palautumissuunnitelmiaan jäsenvaltiot kiinnittivät erityistä huomiota toimenpiteiden laadun lisäksi myös niiden kypsyysasteeseen ja toteuttamisen aikajänteeseen, sillä elpymis- ja palautumistukiväline on aikasidonnainen vuoteen 2026 asti. Sitoumuksia, joita ei objektiivisten olosuhteiden vuoksi enää ollut mahdollista täyttää, mukautettiin ja ne korvattiin monissa tapauksissa sopivammilla vaihtoehdoilla, mutta elpymis- ja palautumissuunnitelmien alkuperäiset tavoitteet säilytettiin ennallaan. Elpymis- ja palautumistukivälineen laaja soveltamisala on tarjonnut jäsenvaltioille tarvittavaa joustavuutta, jonka avulla ne ovat voineet kohdentaa varat muuttuvien painopisteidensä mukaan elpymis- ja palautumistukivälineen tavoitteiden mukaisesti.

Taulukko 2: Muutettujen elpymis- ja palautumissuunnitelmien ja REPowerEU-lukujen toimittamisen tilanne 31. elokuuta 2024

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE
27 komission ja neuvoston hyväksymää suunnitelmaa																											
42 komissiolle toimitettua tarkistusta	1x	1x	1x	1x	3x	1x	3x	2x	2x	1x	**1x**	3x	2x	1x	2x	2x	1x	1x	1x	1x	2x	2x	**1x**	1x	1x	3x	1x
26 komissiolle toimitettua REPowerEU-lukua																											
40 komission arvioimaa tarkistusta	1x	1x	1x	1x	3x	1x	3x	2x	2x	1x	1x	3x	2x	1x	1x	2x	**1x**	1x	1x	1x	2x	1x	1x	1x	1x	3x	1x
39 neuvoston hyväksymää tarkistusta	1x	1x	1x	1x	3x	1x	3x	2x	2x	1x	1x	3x	2x	1x	1x	1x	**1x**	1x	1x	1x	2x	1x	1x	1x	1x	3x	1x

Lähde: Euroopan komissio

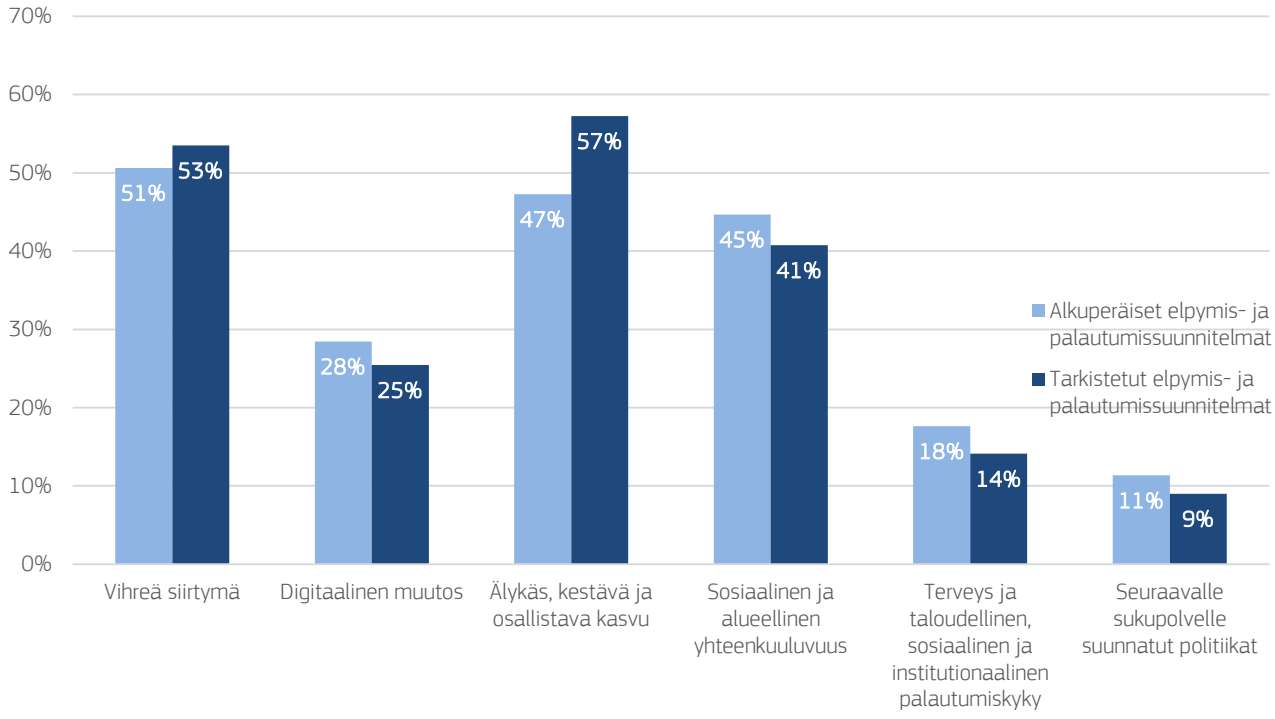
Kokonaismäärärahat ja elpymis- ja palautumistukivälineen rahoitusosuus kuhunkin kuuteen politiikkapilariin ovat muuttuneet elpymis- ja palautumissuunnitelmien tarkistusten jälkeen

Elpymis- ja palautumistukivälineen kokonaismäärärahoiksi määritettiin 650 miljardia euroa elokuun 2024 lopussa. Tästä määrästä 359 miljardia euroa on ei-takaisinmaksettavaa tukea ja 291 miljardia euroa lainoja. Kokonaismäärärahat sisältävät päästökauppajärjestelmästä rahoitettavan ei-takaisinmaksettavan lisätuen ja siirrot brexit-mukautusvarauksesta, jotka asetettiin jäsenvaltioiden saataville muutetulla elpymis- ja

palautumistukivälinettä koskevalla asetuksella REPowerEU-suunnitelman tukemiseksi. Ei-takaisinmaksettava 359 miljardin euron tuki, jakautuu seuraavasti: i) 338 miljardia euroa alkuperäistä elpymis- ja palautumistukivälineen ei-takaisinmaksettavaa tukea, ii) lähes 19,5 miljardia euroa ei-takaisinmaksettavaa päästökauppajärjestelmän tukea, ja iii) lähes 2 miljardia euroa ei-takaisinmaksettavaa brexit-mukautusvarauksen tukea. Jäsenvaltioilla oli mahdollisuus hakea lainatukea elokuuhun 2023 asti. Käytettävissä olevista 385 miljardin euron lainamäärärahoista lähes 291 miljardia euroa sidottiin elpymis- ja palautumistukivälineen rahoitussitoumuksille säädettyyn määräaikaan eli vuoden 2023 loppuun mennessä. Nämä kaksi muutosta (päästökauppajärjestelmästä ja brexit-mukautusvarauksesta saatavan ei-takaisinmaksettavan tuen lisäys ja käytettävissä olevia kokonaismäärärahoja pienempi määrä haettua lainatukea) johtivat siihen, että elpymis- ja palautumistukivälineen kokonaismäärärahat olivat elokuun 2024 loppuun mennessä 650 miljardia euroa. Aiemmin ilmoitettu 723 miljardin euron määrä vastasi elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen mukaista elpymis- ja palautumistukivälineen ei-takaisinmaksettavan tuen (338 miljardia euroa) ja elpymis- ja palautumistukivälineen lainojen (385 miljardia euroa) enimmäismäärää.

Tämän ja siihen liittyvien suunnitelmien tarkistusten seurauksena elpymis- ja palautumissuunnitelmien vaikutus kuhunkin politiikkapilariin on muuttunut arvioitujen kustannusten osalta (ks. kaavio 1). Vaikka arvioidut kustannukset ovat absoluuttisesti mitattuna nousseet kunkin politiikkapilarin osalta, vihreää siirtymää koskevaa pilaria 1 ja älykästä, kestävää ja osallistavaa kasvua koskevaa pilaria 3 edistäviä toimenpiteitä on vahvistettu, ja suurempi osuus elpymis- ja palautumissuunnitelmista edistää nyt näiden kahden tavoitteen saavuttamista.

Kaavio 1: Kutakin politiikkapilaria edistävien elpymis- ja palautumistukivälineen arvioitujen kustannusten osuus ennen elpymis- ja palautumissuunnitelmien tarkistuksia ja niiden jälkeen

Huom. Kullakin toimenpiteellä edistetään kahta kuudesta politiikkapilarista. Näin ollen tässä kaaviossa esitetyt pilareiden osuudet ovat 200 prosenttia jäsenvaltioille kohdennetuista elpymis- ja palautumistukivälineen varoista. Vihreän siirtymän ja digitaalisen muutoksen pilareihin osoitettaville määrärahoille lasketut prosenttiosuudet poikkeavat prosenttiosuuksista, jotka on laskettu ilmastotavoitteiden ja digitaalisten tavoitteiden edistämiseen myönnettävälle rahoitusosuudelle, ja viimeksi mainitut lasketaan eri menetelmillä (jotka esitetään elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen liitteissä VI ja VII).
Lähde: Elpymisen ja palautumisen tulostaulu

Maksuprofiilit ovat kehittyneet elpymis- ja palautumissuunnitelmien tarkistusten jälkeen[19]

Elpymis- ja palautumistukivälineen maksuprofiilit (eli määrä, joka maksetaan erissä, kun ennalta määritelty välitavoitteiden ja tavoitteiden luettelo on saavutettu tyydyttävästi) vahvistettiin tiettyjen ohjaavien periaatteiden mukaisesti. Alkuperäiset maksuprofiilit perustuivat useisiin tekijöihin, kuten kansallisiin rahoitustarpeisiin ja talousarviosuunnitteluun, välitavoitteiden ja tavoitteiden osuuteen kussakin erässä sekä niiden suhteelliseen merkitykseen. Näin ollen tietyn erän välitavoitteiden ja tavoitteiden määrän ja siihen liittyvän maksun suuruuden välillä ei ole suoraa lineaarista suhdetta. Jäsenvaltioiden kanssa käytyjen keskustelujen jälkeen komissio ehdotti maksuprofiileja, jotka neuvosto lopulta hyväksyi.

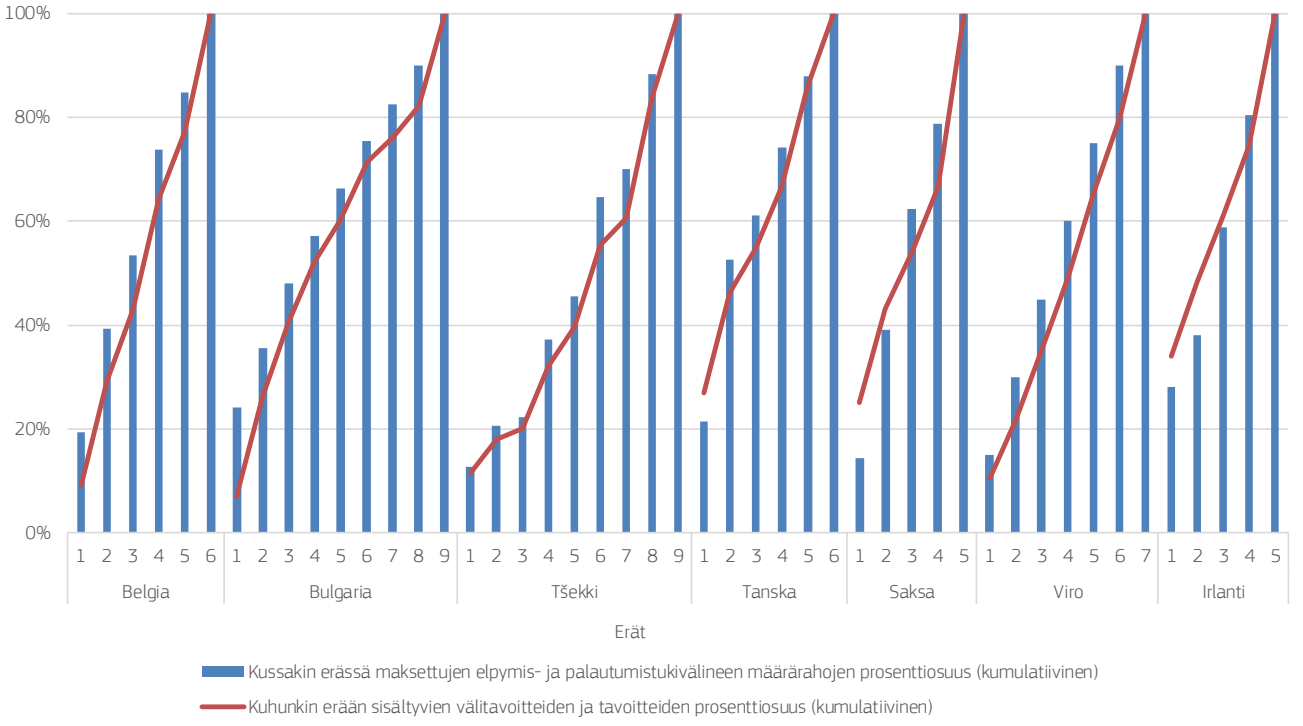
Elpymis- ja palautumissuunnitelmien tarkistamisen myötä maksuprofiilit ovat kehittyneet siten, että niissä otetaan huomioon REPowerEU-lukujen lisääminen, jäsenvaltiokohtaisten rahoitusosuuksien muutokset ja elpymis- ja palautumistukivälineen olemassa olevien toimenpiteiden mukautukset. REPowerEU-lukujen hyväksyminen johti jäsenvaltioille annettavan avustustuen kokonaismäärän lisääntymiseen, ja nykyisiin eriin lisättiin uusia REPowerEU-suunnitelmaan liittyviä välitavoitteita ja tavoitteita. Lisäksi suunnitelmien tarkistuksilla pyrittiin myös ottamaan huomioon päivitetyt rahoitusosuudet (elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 18 artikla) ja objektiiviset olosuhteet, jotka vaikuttavat toimenpiteiden toteuttamiskelpoisuuteen (21 artikla). Tämä johti muutoksiin useiden elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyvien toimenpiteiden sisällössä (esimerkiksi määrällisten tavoitteiden alentaminen tai korottaminen taikka välitavoitteiden ja tavoitteiden korvaaminen paremmilla vaihtoehdoilla) ja toteutusaikatauluissa. Sekä avustusten jaossa tapahtunut muutos että välitavoitteiden ja tavoitteiden lisääminen, poistaminen ja muuttaminen otettiin huomioon tarkistetuissa maksuprofiileissa edellä lueteltujen maksuprofiilien laatimisessa käytettyjen ohjaavien periaatteiden mukaisesti. Komissio katsoi, että on tarpeen varmistaa, että maksuprofiilit ovat oikeassa suhteessa edistymiseen välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttamisessa niiden suhteellinen merkitys huomioon ottaen, että ne kannustavat suunnitelmien toteuttamiseen kokonaisuudessaan ja että ne ovat kaiken kaikkiaan edelleen yhteensopivia unionin varainhankintasuunnitelman kanssa.

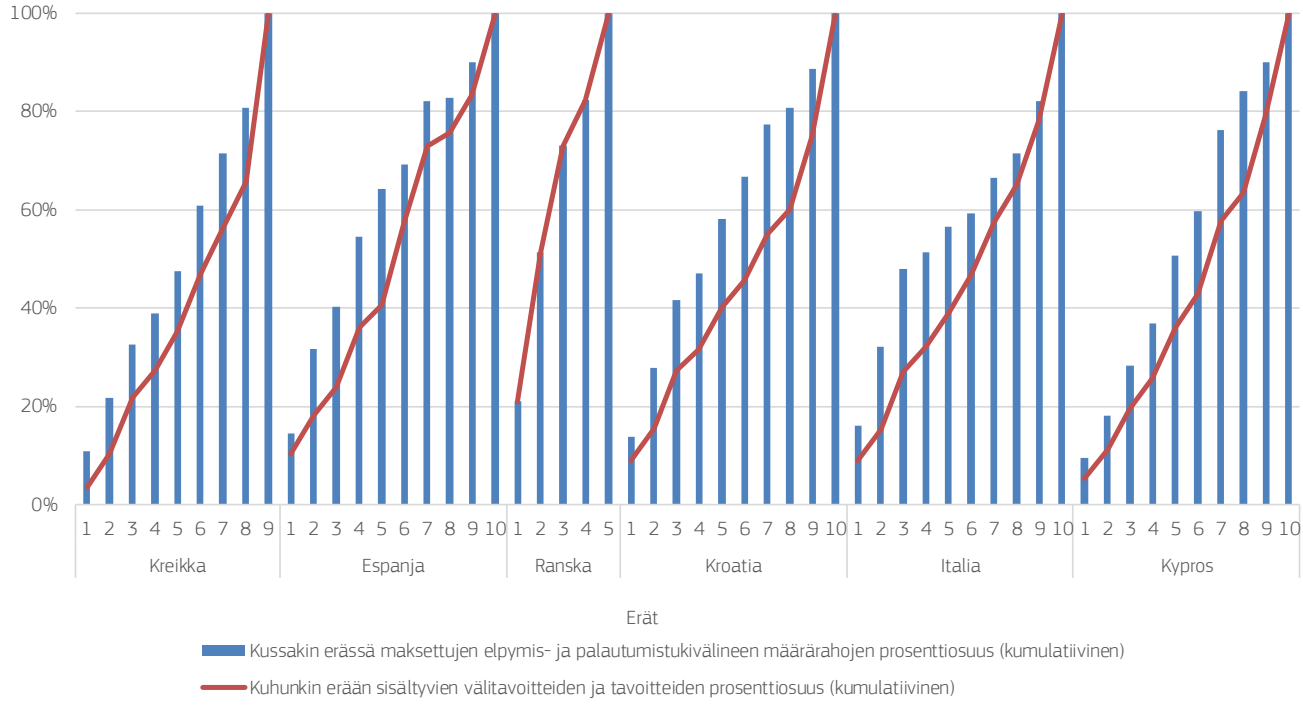
Alla olevassa kaaviossa 2 esitetään kunkin elpymis- ja palautumissuunnitelman avustusosion nykyiset maksuprofiilit. Niissä esitetään kunkin erän bruttomäärän

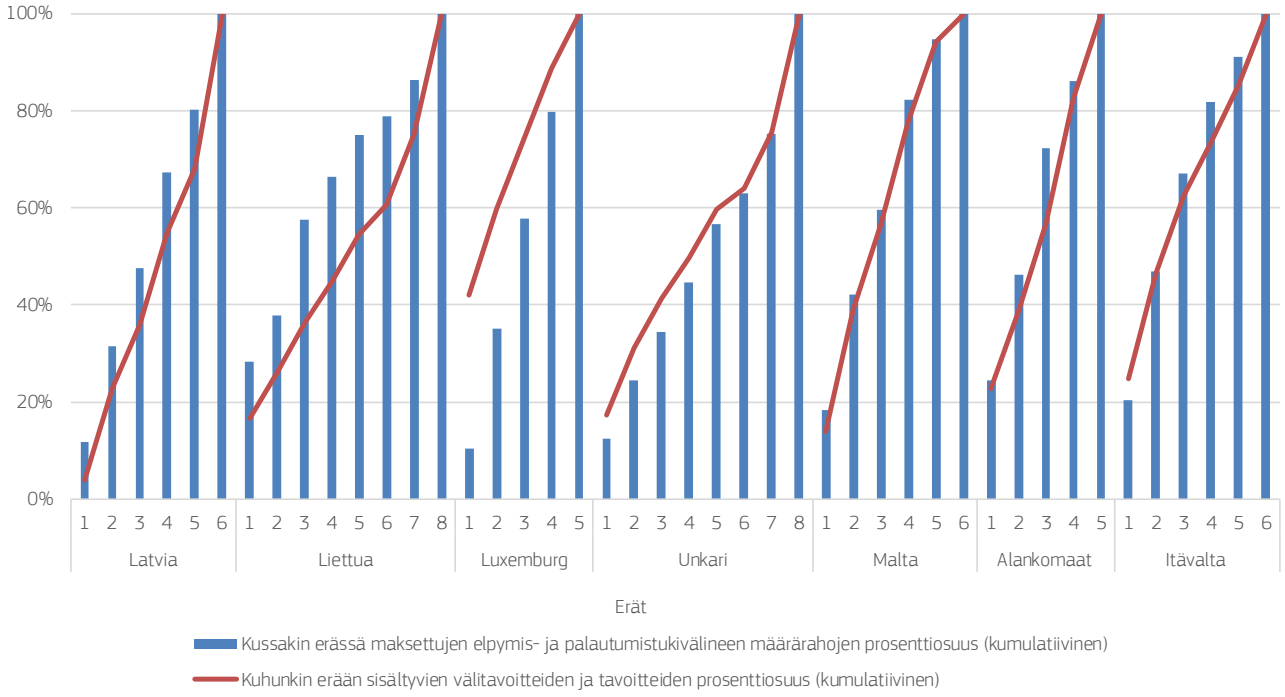
[19] Tässä jaksossa esitetty analyysi vastaa Euroopan parlamentin vuoden 2021 vastuuvapausmenettelyn yhteydessä antamaan suositukseen.

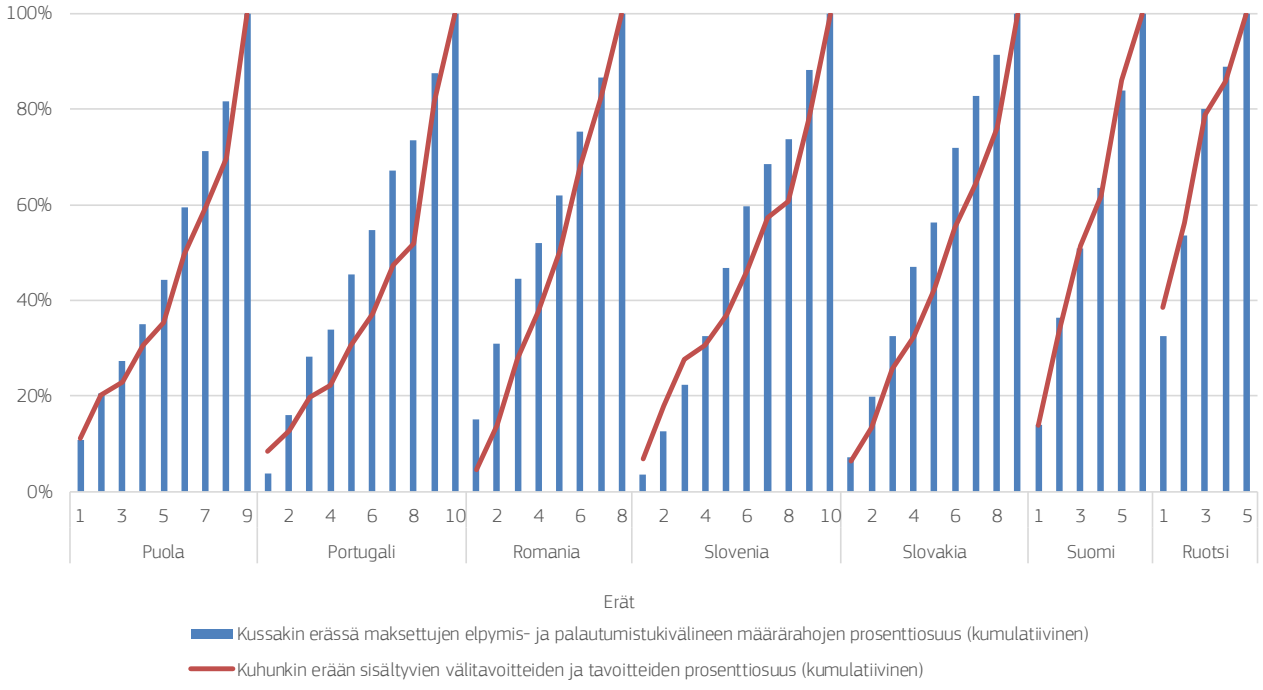
kumulatiivinen osuus prosenttiosuutena avustusten kokonaismäärästä ja kunkin erän välitavoitteiden ja tavoitteiden kumulatiivinen osuus avustusosion välitavoitteiden ja tavoitteiden kokonaismäärästä. Tietyssä erässä olevien välitavoitteiden ja tavoitteiden määrän ja niihin liittyvien maksujen suuruuden välillä ei ole lineaarista suhdetta, sillä maksuprofiilit on määritetty edellä mainittujen periaatteiden mukaisesti.

Kaavio 2: Kuhunkin erään sisältyvän ei-takaisinmaksettavan tuen sekä kuhunkin erään sisältyvien välitavoitteiden ja tavoitteiden (kumulatiivinen) prosenttiosuus jäsenvaltioittain

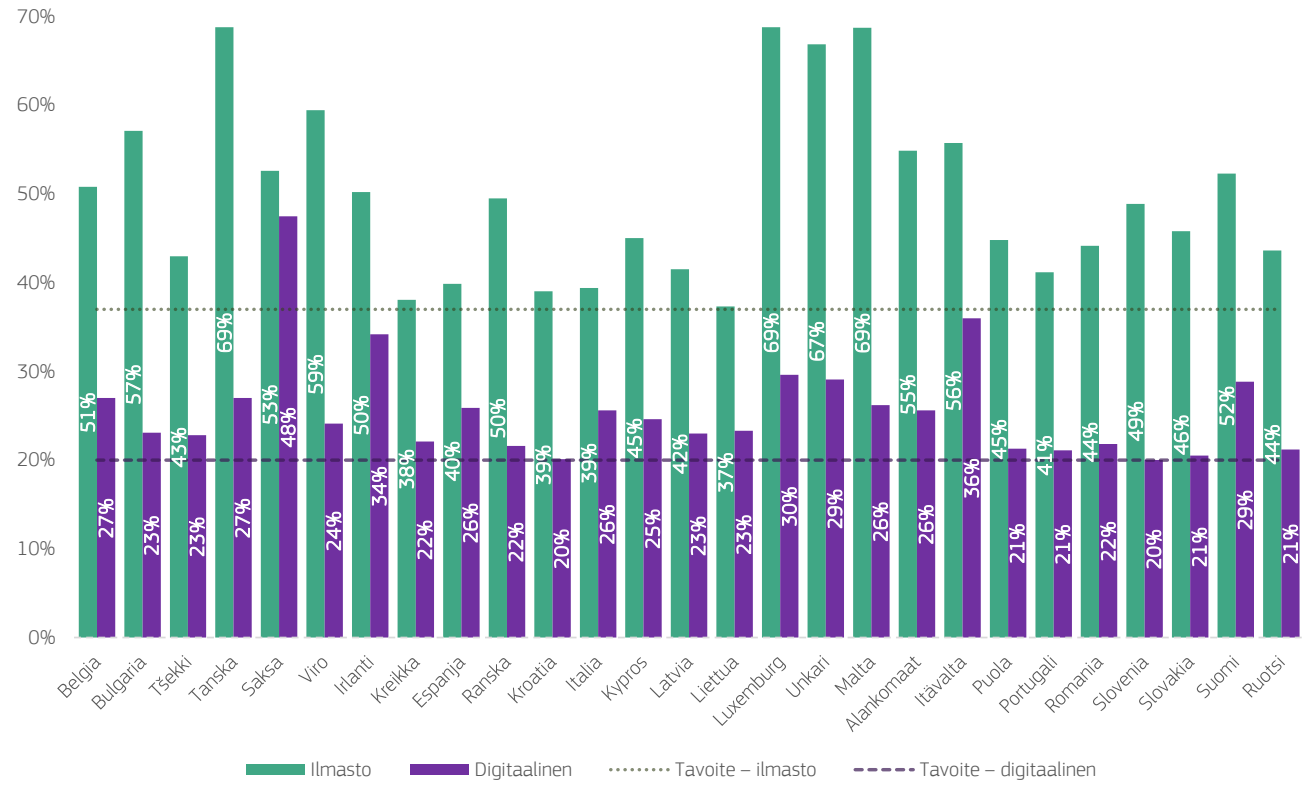
Huom. Tietyn erän välitavoitteiden ja tavoitteiden määrän ja siihen liittyvän maksun suuruuden välillä ei ole lineaarista suhdetta. Tämä johtuu siitä, että maksuprofiilit perustuivat useisiin tekijöihin, kuten kansallisiin rahoitustarpeisiin ja talousarviosuunnitteluun, välitavoitteiden ja tavoitteiden osuuteen kussakin erässä sekä niiden suhteelliseen merkitykseen.

Lähde: Euroopan komissio

Elpymis- ja palautumistukivälineen ilmastotavoitteet ja digitaaliset tavoitteet saavutetaan edelleen tarkistetuilla elpymis- ja palautumissuunnitelmilla

Hyväksyttyjen elpymis- ja palautumissuunnitelmien tarkistusten jälkeen kaikki jäsenvaltiot kohdentavat edelleen vähintään 37 prosenttia elpymis- ja palautumissuunnitelmien määrärahoistaan ilmastotavoitteita edistäviin toimenpiteisiin ja vähintään 20 prosenttia digitaalisia tavoitteita edistäviin toimenpiteisiin (ks. kaavio 3). Koko elpymis- ja palautumistukivälineen arvioidut ilmastomenot kasvoivat ja olivat elokuun loppuun mennessä (koontipäivä) 42,5 prosenttia elpymis- ja palautumistukivälineen määrärahoista, kun taas digitaaliset menot olivat arviolta 26 prosenttia. Molemmat siis ylittävät asetuksessa asetetut tavoitteet.

Kaavio 3: Elpymis- ja palautumissuunnitelmien arvioitu osuus ilmastotavoitteita ja digitaalisia tavoitteita tukevista kokonaismäärärahoista elpymis- ja palautumissuunnitelmien tarkistamisen jälkeen

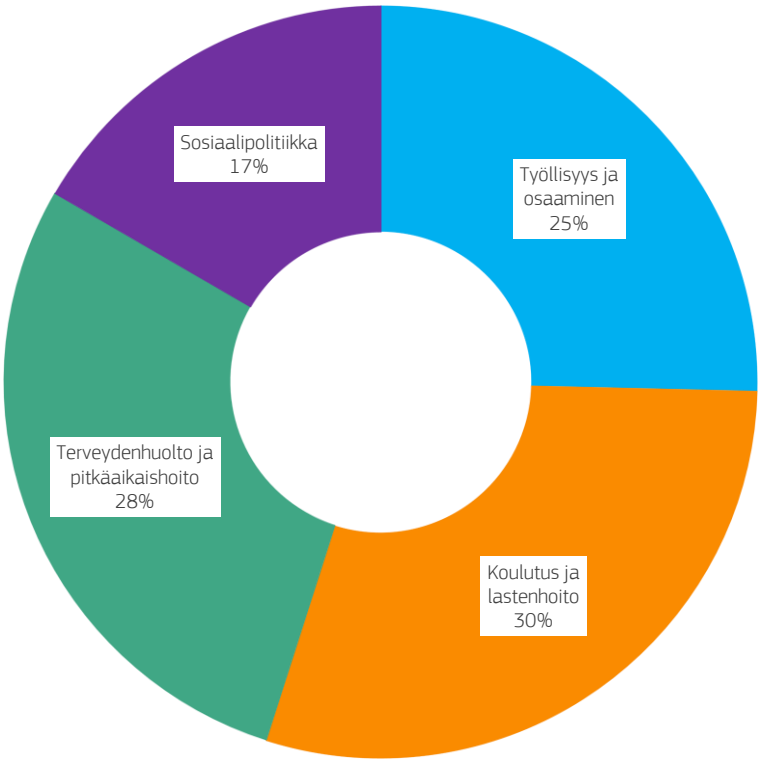
Huom. Elpymis- ja palautumissuunnitelmissa oli täsmennettävä ja perusteltava, edistääkö kukin toimenpide ilmastotavoitteita ja/tai digitaalisia tavoitteita kaikilta osin (100 %), osittain (40 %) tai ei lainkaan (0 %). Vaikutukset ilmastotavoitteisiin ja digitaalisiin tavoitteisiin on laskettu elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen liitteiden VI ja VII mukaisesti. Kun kertoimet yhdistetään kunkin toimenpiteen kustannusarvioihin, voidaan laskea, missä määrin suunnitelmat edistävät ilmastotavoitteita ja digitaalisia tavoitteita.

Lähde: Elpymisen ja palautumisen tulostaulu

Tarkistetuilla elpymis- ja palautumissuunnitelmilla edistetään sosiaalipolitiikkaa ja sukupuolten tasa-arvoa kaikkialla EU:ssa

Tarkistetut elpymis- ja palautumissuunnitelmat edistävät edelleen sosiaalista noususuhtaista lähentymistä. Sosiaalipoliittisiin toimenpiteisiin käytetään arviolta yhteensä noin 162,3 miljardia euroa eri elpymis- ja palautumissuunnitelmissa[20], mikä on noin 25 prosenttia arvioiduista kokonaismenoista. Elpymis- ja palautumissuunnitelmien tarkistusten jälkeen lähes 30 prosenttia arvioiduista sosiaalimenoista osoitetaan koulutukseen ja lastenhoitoon liittyviin investointeihin ja uudistuksiin (lasku 4 prosenttiyksikköä) sekä terveydenhuoltoon ja pitkäaikaishoitoon (lasku 5 prosenttiyksikköä), kun taas 25 prosenttia osoitetaan työllisyyteen ja osaamiseen (lisäys 6 prosenttiyksikköä) ja loput sosiaalipolitiikkaan (lisäys 3 prosenttiyksikköä) (kaavio 4). Jäsenvaltioiden elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy nyt 423 (ala)toimenpidettä, joissa keskitytään lapsiin ja nuoriin ja jotka jakautuvat useille politiikanaloille, mukaan lukien koulutus kaikilla tasoilla, työllisyystuki ja asuminen.

Kaavio 4: Elpymis- ja palautumistukivälineen arvioitujen sosiaalimenojen osuus sosiaalialan luokittain

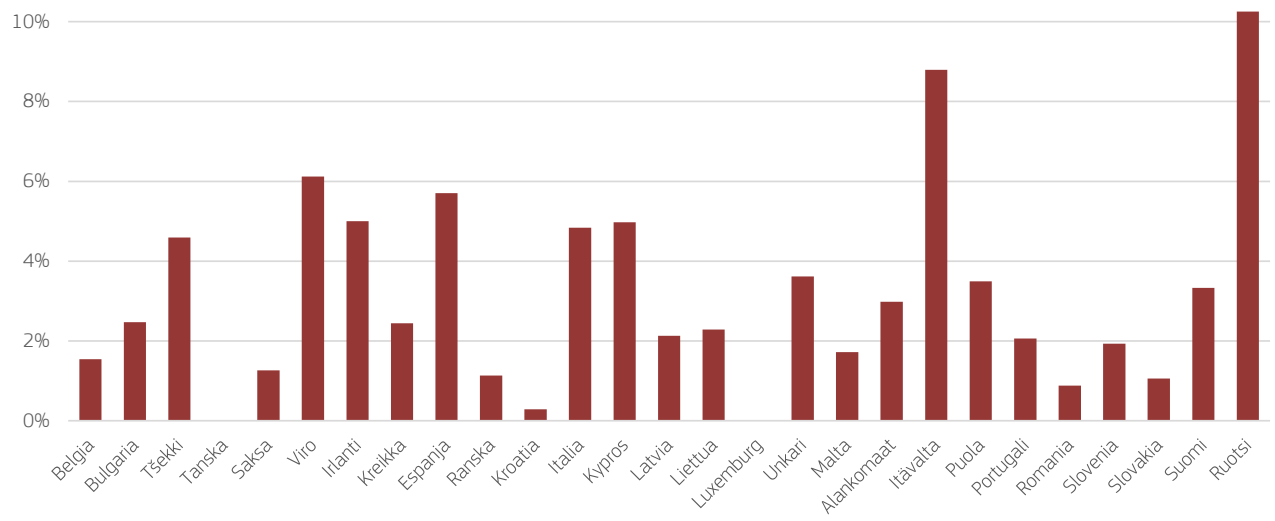
Huom. Tässä kaaviossa esitetään kaikkien elpymis- ja palautumissuunnitelmien arvioitujen sosiaalimenojen jakautuminen. Sosiaalialan luokat on määritelty delegoidussa asetuksessa (EU) 2021/2105, ja niitä sovelletaan käyttäen menetelmää, jonka komissio on hyväksynyt kyseisessä asetuksessa Euroopan parlamenttia ja jäsenvaltioita kuultuaan.

[20] Koska sosiaalimenot ovat covid-19-pandemian jälkeisenä aikana tärkeitä, elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevassa asetuksessa siirretään komissiolle valta antaa delegoitu säädös sellaisen menetelmän vahvistamisesta, jolla raportoidaan elpymis- ja palautumistukivälineen arvioiduista sosiaalimenoista, myös lapsia ja nuoria koskevista menoista (29 artiklan 4 kohdan b alakohta). Komission hyväksymässä menetelmässä kaikki tukivälineestä rahoitettavat arvioidut uudistuksiin ja investointeihin liittyvät menot jaetaan yhdeksään laajaan politiikanalaan, jotka ryhmitellään neljään sosiaalialan luokkaan: 1) työllisyys ja osaaminen, 2) koulutus ja lastenhoito, 3) terveydenhuolto ja pitkäaikaishoito sekä 4) sosiaalipolitiikka. Ks. komission delegoitu asetus (EU) 2021/2105.

Lähde: Elpymisen ja palautumisen tulostaulu

Jäsenvaltioiden elpymis- ja palautumissuunnitelmat edistävät edelleen sukupuolten tasa-arvoa, ja kahta lukuun ottamatta kaikki suunnitelmat sisältävät toimenpiteitä, joilla pyritään nimenomaisesti edistämään sukupuolten tasa-arvoa. Tarkistettuihin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy 136 (ala)toimenpidettä, joissa keskitytään sukupuolten tasa-arvoon. Sukupuolten tasa-arvoa koskevien toimenpiteiden jakautuminen jäsenvaltioittain esitetään kaaviossa 5. Sukupuolten tasa-arvoa nimenomaisesti edistävien 1367 (ala)toimenpiteen lisäksi jäsenvaltioiden suunnitelmiin sisältyy edelleen muitakin uudistuksia ja investointeja, joiden toteuttamisella voidaan merkittävästi edistää näitä ulottuvuuksia. Näitä ovat esimerkiksi uudistukset ja investoinnit infrastruktuuriin, julkiseen liikenteeseen tai digitaalisiin yhteyksiin. Tällaisilla toimenpiteillä voi olla myönteinen vaikutus etäopetuksen, keskeisten (terveys)palvelujen ja yleishyödyllisten palvelujen saatavuuteen tai liikuntarajoitteisten tai syrjäseudulla asuvienmahdollisuuksiin osallistua taloudelliseen toimintaan ja sosiaaliseen elämään.

Kaavio 5: Sukupuolten tasa-arvoon keskittyvien elpymis- ja palautumissuunnitelman toimenpiteiden prosenttiosuus

Lähde: Elpymisen ja palautumisen tulostaulu

C. Elpymis- ja palautumistukivälineen lopulliset tuensaajat

Kaikki jäsenvaltiot julkaisevat tiedot sadasta suurimmasta lopullisesta tuensaajasta

Vuoden 2023 alussa elpymis- ja palautumistukivälineen varojen käytön läpinäkyvyyttä lisättiin, kun elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevaa asetusta muutettiin REPowerEU-suunnitelman yhteydessä siten, että jäsenvaltioita vaaditaan julkistamaan tiedot elpymis- ja palautumissuunnitelmiensa suurimmista lopullisista tuensaajista. Elpymis- ja

palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 25 a artiklan mukaisesti jäsenvaltioiden on luotava julkisesti saatavilla oleva portaali, johon kootaan tiedot sadasta lopullisesta tuensaajasta, jotka saavat eniten rahoitusta tukivälineen toimenpiteiden toteuttamista varten, ja päivitettävä tiedot kahdesti vuodessa.[21] Elpymis- ja palautumistukivälineen yhteydessä lopullisilla tuensaajilla tarkoitetaan viimeisiä tahoja, jotka saavat varoja elpymis- ja palautumistukivälineen toimenpiteen toteuttamiseen eivätkä ole toimeksisaajia tai alihankkijoita. Lopulliset tuensaajat voivat olla esimerkiksi kansalaisia, yrityksiä tai alue- tai paikallisviranomaisia. Ne voivat näin ollen olla oikeushenkilöitä tai luonnollisia henkilöitä.[22] Asetuksen vaatimusten mukaisesti komissio keskittää ja julkaisee tiedot sekä linkit jäsenvaltioiden kansallisiin portaaleihin elpymisen ja palautumisen tulostaulussa[23].

Datan johdonmukaisuuden ja vertailukelpoisuuden varmistamiseksi komissio on antanut jäsenvaltioille ohjeita. Komissio on keskustellut lopullisia tuensaajia koskevasta raportoinnista jäsenvaltioiden kanssa elpymis- ja palautumistukivälinettä käsittelevän epävirallisen asiantuntijaryhmän kokouksissa ja korostanut sen merkitystä läpinäkyvyyden lisäämisessä. Tältä osin ja myös Euroopan parlamentin pyynnöstä[24] tämän kertomuksen liitteessä V konsolidoidaan nämä ohjeet ja selvennetään elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen mukaista lopullisen tuensaajan käsitettä ja elpymis- ja palautumistukivälineen sataa suurinta lopullista tuensaajaa koskevien tietojen julkaisemisen laajuutta.

Kaikki 27 jäsenvaltiota ovat perustaneet julkisesti saatavilla olevan portaalin, jossa on tietoja sadasta suurimmasta lopullisesta tuensaajasta. Kaikki jäsenvaltiot olivat jo vuonna 2023 toimittaneet ensimmäiset tiedot sadasta suurimmasta lopullisesta tuensaajasta, ja useimmat toimittivat päivityksen myöhemmin tänä vuonna. Komissio odottaa, että kaikki jäsenvaltiot noudattavat puolivuosittaista raportoinnin määräaikaa, ja se seuraa tiiviisti, että jäsenvaltiot noudattavat velvoitettaan päivittää tiedot kahdesti vuodessa. Vuonna 2024 lähes kaikki jäsenvaltiot ovat jo toimittaneet tietojensa ensimmäisen päivityksen, ja komissio odottaa tietojen toista päivitystä lokakuussa.

Useimmat jäsenvaltiot ovat toimittaneet täydellisen luettelon elpymis- ja palautumissuunnitelmiensa sataa suurinta lopullista tuensaajaa koskevista tiedoista, kun taas muutamat ovat toimittaneet luettelot, jotka sisältävät alle sata lopullista tuensaajaa, eli Bulgaria (19), Viro (98), Unkari (99), Liettua (71), Malta (31) ja Romania (98). Joissakin tapauksissa tämä voi liittyä asianomaisten jäsenvaltioiden elpymis- ja palautumissuunnitelmien toteutustilanteeseen, jossa toimenpiteiden käyttöönottoa valmistellaan mutta varat eivät ole vielä tavoittaneet lopullisia tuensaajia.

[21] Asetuksessa täsmennetään myös, mitä tietoja jäsenvaltioiden on julkaistava: tuensaajan täydellinen nimi, oikeushenkilöstä alv- tai verotunniste tai muu yksilöllinen tunniste, saatu varojen määrä ja niihin liittyvät toimenpiteet, joita varten tuensaaja on saanut rahoitusta.

[22] Tämä on elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen mukaista, ja sen 22 artiklan 2 kohdan d alakohdassa mainitaan lopulliset tuensaajat erillisinä tahoina toimeksisaajista ja alihankkijoista ja varmistetaan näin ehdon johdonmukainen tulkinta koko elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen osalta.

[23] https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/disbursements.html?table=finalRecipientByCountry.

[24] Euroopan parlamentin päätös 11. huhtikuuta 2024 Euroopan unionin yleiseen talousarvioon varainhoitovuonna 2022 liittyvien tilien päättämisestä, pääluokka III – Komissio, 286 kohdan xiii alakohta.

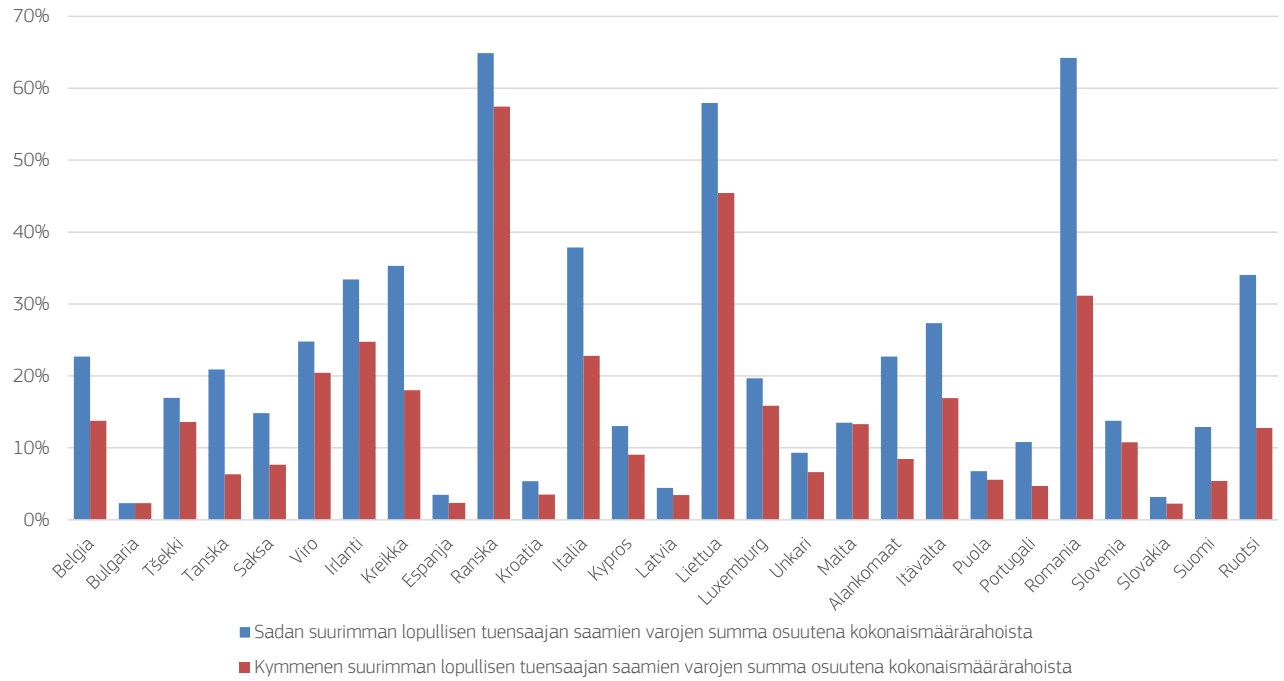
Elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevaan asetukseen sisältyy myös poikkeuksia[25] velvollisuudesta julkaista tietoja varainhoitoasetuksen säännösten mukaisesti, mikä voi joissakin tapauksissa olla merkityksellistä suurimpia lopullisia tuensaajia koskevan raportoinnin kannalta.

Kunkin jäsenvaltion suurimpia lopullisia tuensaajia koskeva data voivat tarjota arvokasta tietoa, mikä mahdollistaa elpymis- ja palautumistukivälineen rahoituksen jakamisen läpinäkyvyyden lisäämisen. Data täydentää olemassa olevaa dataa elpymis- ja palautumissuunnitelmien toteuttamisesta, kuten saavutetuista välitavoitteista ja tavoitteista, sekä pilarikohtaisista maksuista. Dataa käytetään elpymis- ja palautumistukivälineestä tuettujen hankkeiden kartassa.

Kunkin jäsenvaltion suurimmille lopullisille tuensaajille maksetun rahoituksen määrä vaihtelee huomattavasti elpymis- ja palautumissuunnitelmien epäyhtenäisyyden ja määrärahojen erojen mukaan. Suurin lopullisen tuensaajan saama määrä on yli 22 miljardia euroa, kun taas pienin määrä, jonka yksi suurimmista lopullisista tuensaajista on saanut, on 5 723 euroa. Suurimpien lopullisten tuensaajien saamien varojen keskimääräinen arvo on lähes 63 miljoonaa euroa mutta mediaaniarvo huomattavasti alhaisempi, 4,5 miljoonaa euroa. Vastaavasti niiden varojen summa, jotka suurimmat lopulliset tuensaajat ovat tähän mennessä saaneet kussakin jäsenvaltiossa, vastaa eri osuuksia niiden kokonaismäärärahoista (ks. kaavio 6) sekä eri jäsenvaltioissa että vertailtaessa kymmenen suurimman ja sadan suurimman lopullisen tuensaajan kussakin jäsenvaltiossa saamien varojen summaa. Keskimäärin sadan suurimman lopullisen tuensaajan saama kokonaisrahoitusosuus jäsenvaltioiden määrärahoista on 22,1 prosenttia, kun taas kymmenen suurimman lopullisen tuensaajan saaman rahoituksen osuus jäsenvaltioiden määrärahoista on 14,3 prosenttia.

[25] Näihin poikkeuksiin kuuluvat seuraavat neljä tapausta: i) luonnollisille henkilöille maksetut koulutustuet ja kaikki muu suora tuki, joka on myönnetty sitä eniten tarvitseville luonnollisille henkilöille, ii) arvoltaan erittäin vähäiset sopimukset, joiden arvo on alle 15 000 euroa, iii) rahoitusvälineistä myönnetyn rahoitustuen määrä, joka on vähemmän kuin 500 000 euroa, ja iv) jos tietojen julkaiseminen saattaa uhata asianomaisten henkilöiden tai yhteisöjen oikeuksia ja vapauksia tai vahingoittaa saajien kaupallisia etuja.

Kaavio 6: Kymmenen ja sadan suurimman lopullisen tuensaajan saamien varojen summa osuutena jäsenvaltioiden kokonaismäärärahoista

Lähde: Euroopan komission oma laskelma, joka perustuu jäsenvaltioiden toimittamiin tietoihin lopullisista tuensaajista

Suurin osa suurimmista jäsenvaltioissa ilmoitetuista lopullisista tuensaajista on julkisyhteisöjä. Komission arvioiden mukaan 59,4 prosenttia jäsenvaltioiden sadasta suurimmasta lopullisesta tuensaajasta on julkisyhteisöjä ja 40,7 prosenttia yksityisiä tahoja.[26] Jäsenvaltiokohtaisesti suurimmat lopulliset tuensaajat, jotka ovat julkisia viranomaisia, ovat saaneet yhteensä noin 94,5 miljardia euroa, mikä vastaa 15:tä prosenttia kaikista sidotuista elpymis- ja palautumistukivälineen varoista, ja yksityiset tahot ovat saaneet 65 miljardia euroa, mikä vastaa 10:tä prosenttia kaikista sidotuista elpymis- ja palautumistukivälineen varoista. Viranomaiset ovat usein lopullisia tuensaajia sen vuoksi, että monilla elpymis- ja palautumistukivälineen toimenpiteillä pyritään parantamaan julkishyödykkeiden tarjontaa esimerkiksi terveydenhuollossa, liikenteessä tai julkishallinnon digitalisoinnissa, jotka ovat yleensä kalliita ja laajamittaisia investointihankkeita. Elpymis- ja palautumistukivälineestä annetaan kuitenkin myös laajaa tukea yksityiselle sektorille ja erityisesti pk-yrityksille, mikä tukee niiden digitalisaatiota sekä työntekijöiden uudelleen- ja täydennyskoulutusta.

Suurimmat lopulliset tuensaajat saavat rahoitusta investointeihin kaikissa kuudessa elpymis- ja palautumistukivälineen politiikkapilarissa

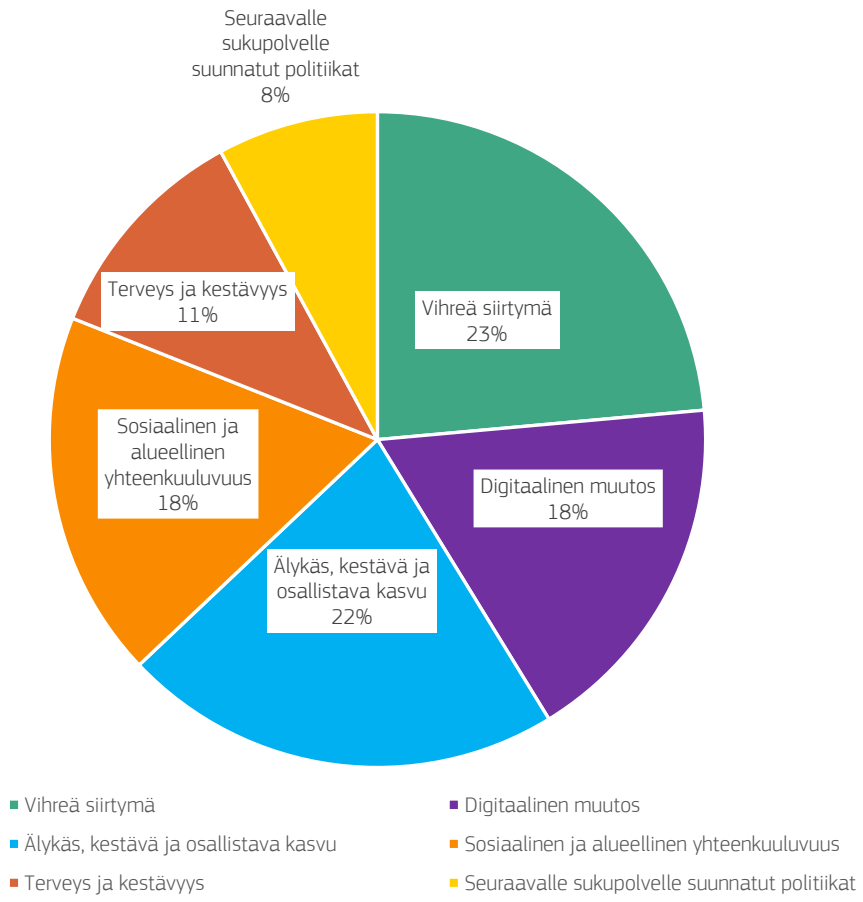
Toimenpiteet, joihin sata suurinta lopullista tuensaajaa ovat saaneet rahoitusta elpymis- ja palautumistukivälineestä, on jaettu kuuteen politiikkapilariin (kaavio 7). Tämä osoittaa, että elpymis- ja palautumistukiväline tarjoaa jäsenvaltioille kattavaa

[26] Elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 25 a artiklan mukaisesti jäsenvaltioiden ei tarvitse täsmentää, ovatko lopulliset tuensaajat julkisia vai yksityisiä tahoja. Näin ollen tässä esitetyt luvut perustuvat Euroopan komission omiin arvioihin.

tukea tärkeimmillä politiikanaloilla. Samaan aikaan suurimmat lopulliset tuensaajat ovat osallistuneet enimmäkseen vihreää siirtymää edistävien toimenpiteiden toteuttamiseen (23 %), ja seuraavaksi eniten on investoitu älykkääseen, kestävään ja osallistavaan kasvuun (22 %), digitaaliseen muutokseen (18 %) sekä sosiaaliseen ja alueelliseen yhteenkuuluvuuteen (18 %). Tämä korostaa keskittymistä covid-19-kriisin jälkeisen taloudellisen ja sosiaalisen elpymisen edistämiseen sekä EU:n talouksien, yhteiskuntien ja julkishallintojen valmistamiseen vihreään ja digitaaliseen siirtymään täysin tukivälineen yleisten tavoitteiden mukaisesti.

Suurimmilla lopullisten tuensaajien saamilla tukimäärillä tuetaan infrastruktuurihankkeita, digitalisaatiota ja liikkuvuutta, kun taas useimmiten tuetut toimenpiteet liittyvät energiatehokkuutta edistäviin investointeihin. Kaiken kaikkiaan *suurimmat rahoitussummat*, joita lopulliset tuensaajat ovat saaneet elpymis- ja palautumissuunnitelmien toimenpiteiden toteuttamiseen, liittyvät investointeihin, jotka kohdistuvat alueelliseen infrastruktuuriin ja palveluihin, sähköiseen hallintoon ja digitaalisiin julkisiin palveluihin sekä kestävään liikkuvuuteen. Tällaiset toimenpiteet ovat tavallisesti suuria ja kalliimpia hankkeita, joiden toteuttaminen vie enemmän aikaa. Toisaalta sata suurinta lopullista tuensaajaa on *useimmiten* saanut rahoitusta energiatehokkuutta tukevien toimenpiteiden toteuttamiseen. Muita politiikanaloja, joille lopulliset tuensaajat ovat useimmiten saaneet rahoitusta, ovat alueellinen infrastruktuuri ja palvelut, sähköinen hallinto ja digitaaliset julkiset palvelut, yleissivistävä, ammatillinen ja korkea-asteen koulutus sekä tutkimus, kehitys ja innovointi.

Kaavio 7: Sadan suurimman lopullisen tuensaajan saaman tuen ja tuella toteutettujen toimenpiteiden jakautuminen kuuteen politiikkapilariin[27]

Lähde: Euroopan komission oma laskelma, joka perustuu jäsenvaltioiden toimittamiin tietoihin lopullisista tuensaajista

D. Elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanon valvonta ja tarkastukset

Komission elpymis- ja palautumistukivälineen valvontakehys on kaksitasoinen: tarkastukset, joilla annetaan varmuus komission jäsenvaltioille suorittamien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta, sekä tarkastukset, joilla varmistetaan unionin taloudellisten etujen riittävä suojaaminen. Maksutapahtumien laillisuuden ja sääntöjenmukaisuuden osalta suoritetaan perusteelliset ennakkotarkastukset ennen maksujen suorittamista kunkin maksupyyntöön sisältyvän välitavoitteen ja tavoitteen tyydyttävän saavuttamisen arvioimiseksi. Maksujen suorittamisen jälkeen komissio tekee myös välitavoitteita ja tavoitteita koskevia riskiperusteisia jälkitarkastuksia saadakseen lisävarmuuden siitä, että jäsenvaltion toimittamat tiedot pitävät paikkansa. Tämän lisäksi komissio on unionin taloudellisten etujen suojaamiseksi arvioinut kunkin kansallisen

[27] Luvut perustuvat elpymisen ja palautumisen tulostaulua varten kehitettyyn pilaripohjaiseen seurantamenetelmään, jossa kukin elpymis- ja palautumissuunnitelman toimenpide osoitetaan ensisijaiselle ja toissijaiselle politiikanalalle, jotta voidaan ottaa huomioon, että toimenpiteillä voidaan edistää useampaa kuin yhtä politiikkatavoitetta. Kyseiset kuusi politiikkapilaria ovat seuraavat: vihreä siirtymä, digitaalinen muutos, älykäs, kestävä ja osallistava kasvu, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus, terveys ja taloudellinen, sosiaalinen ja institutionaalinen palautumiskyky sekä seuraavan sukupolven hyväksi toteutettavat politiikat.

valvontajärjestelmän etukäteen ja ottanut tarvittaessa käyttöön valvontajärjestelmille välitavoitteita, jotka on saavutettava ennen tulevia maksuja. Riskiperusteisia järjestelmätarkastuksia tehdään, jotta voidaan tarkistaa jäsenvaltioissa käytössä olevat menettelyt petosten, lahjonnan ja eturistiriitojen sekä päällekkäisen rahoituksen ehkäisemiseksi, havaitsemiseksi ja korjaamiseksi. Lisäksi tehdään täydentäviä säännönmukaisuustarkastuksia, joilla todennetaan kansallisten tarkastusviranomaisten tekemän tarkastustyön luotettavuus.

Komissio on jatkanut unionin taloudellisten etujen suojaamista

Komissio teki 1. syyskuuta 2023 ja 31. elokuuta 2024 välisenä aikana 17 välitavoitteita ja tavoitteita koskevaa jälkitarkastusta.[28] Välitavoitteiden ja tavoitteiden valintaa ohjaa riskinarviointi, jossa otetaan huomioon eri tekijöitä. Komissio tarkasti tämän riskinarvioinnin[29] perusteella yhteensä 82 vuonna 2023 maksettuihin maksupyyntöihin sisältyvistä 748 välitavoitteesta ja tavoitteesta. Tarkastusotoksensa määrittämiseksi komissio myös otti huomioon tapaukset, joissa komissio oli jo tarkastanut saman toimenpiteen välitavoitteen tai tavoitteen edellisenä vuonna ja/tai joissa kansalliset tarkastusviranomaiset olivat jo tarkastaneet sen ja antaneet komissiolle kohtuullisen varmuuden. Komissio tarkasti 31. elokuuta 2024 mennessä myös kymmenen vuonna 2024 maksettuihin maksupyyntöihin sisältyvää välitavoitetta ja tavoitetta. Komissio ei löytänyt näyttöä siitä, että tarkastettuja välitavoitteita ja tavoitteita ei olisi saavutettu tyydyttävästi. Ilmoitettujen tietojen ja tarkastettujen tietojen välillä havaitut muut eroavuudet olivat komission arviossaan huomioon ottaman viiden prosentin marginaalin sisällä.

Komissio toteutti 1. syyskuuta 2023 ja 31. elokuuta 2024 välisenä aikana neljä unionin taloudellisten etujen suojaamista koskevaa järjestelmätarkastusta.[30] Nämä neljä tarkastusta kattoivat kolme koordinointielintä ja 11 täytäntöönpanoelintä, kuten ministeriöitä tai virastoja, jotka valittiin riskinarviointikehyksen perusteella. Vuoden 2023 loppuun mennessä kunkin jäsenvaltion valvontajärjestelmä oli tarkastettu vähintään kerran. Näiden järjestelmätarkastusten ja muun tarkastustyön yhteydessä komissio teki myös valtiontukia ja julkisia hankintoja koskevien menettelyjen noudattamista koskevia tarkastuksia, jotka koskivat sekä käytössä olevia menettelyjä petosten, lahjonnan ja eturistiriitojen ehkäisemiseksi julkisissa hankintamenettelyissä että näiden menettelyjen tosiasiallista täytäntöönpanoa otokseen kuuluvissa toimenpiteissä.

Käynnissä olevan tarkastustyön perusteella komissio havaitsi, että sisäisen valvonnan järjestelmien toteuttaminen jäsenvaltioissa on yleisesti ottaen myönteistä, joskin siinä on parantamisen varaa. Joissakin tarkastetuissa täytäntöönpanoelimissä havaittiin hyviä käytäntöjä, kuten käytössä olevat menettelyt

[28] Tarkastukset koskevat Saksan, Viron, Kreikan, Ranskan, Kroatian, Italian, Latvian, Luxemburgin, Maltan, Puolan, Portugalin, Romanian, Slovenian ja Slovakian esittämiä maksupyyntöjä.

[29] Riskinarviointi perustuu useisiin kriteereihin, kuten täytäntöönpanoviranomaisten tyyppiin ja lukumäärään, lopullisten tuensaajien tyyppiin ja lukumäärään, sovellettuun merkitsemiseen sekä todentamismekanismin monimutkaisuuteen.

[30] Järjestelmätarkastukset tehtiin Belgiassa, Liettuassa, Alankomaissa ja Slovakiassa.

mahdollisten petosten, korruption, eturistiriitojen ja päällekkäisen rahoituksen havaitsemiseksi, erityisesti käyttämällä ARACHNEn[31] kaltaisia tiedonlouhintavälineitä. Komissio toi kuitenkin esiin myös useita huolenaiheita, jotka eivät usein liity kansalliseen järjestelmään kokonaisuudessaan, vaan ainoastaan jäsenvaltion yksittäisiin elimiin, kuten koordinoinnin ja valvonnan puute, tiedonkeruuongelmat, puutteelliset petostentorjuntastrategiat ja petosriskien arvioinnit sekä tarvittavat ennakkotarkastuksia koskevat parannukset. Jäsenvaltiot ovat alkaneet toteuttaa näiden tarkastushavaintojen perusteella tarvittavia parannuksia, ja komissio seuraa tiiviisti suositusten noudattamista.

Tilintarkastustuomioistuin valvoo edelleen tiiviisti elpymis- ja palautumistukivälinettä

Komission itsensä tekemien tarkastusten lisäksi tilintarkastustuomioistuin valvoo elpymis- ja palautumistukivälinettä tekemällä tarkastuksia jokaisesta yksittäisestä maksusta sekä lukuisia tuloksellisuustarkastuksia elpymis- ja palautumistukivälineen rakenteesta tai erityisistä aihealueista. Tilintarkastustuomioistuin on tähän mennessä tarkastanut kaikki jäsenvaltioille suoritetut elpymis- ja palautumistukivälineen maksut. Lisäksi 31. elokuuta 2024 mennessä saatiin päätökseen kolme erityisesti elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevaa tuloksellisuustarkastusta, jotka koskivat komission elpymis- ja palautumissuunnitelmia koskevaa arviointia, elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan komission valvontajärjestelmän suunnittelua sekä kehystä, jonka komissio on ottanut käyttöön elpymis- ja palautumistukivälineen tuloksellisuuden seuraamiseksi. Kahdeksan[32] muuta elpymis- ja palautumistukivälineeseen keskittyvää tilintarkastustuomioistuimen tarkastusta joko odottaa julkaisemista tai todennäköisesti valmistuu vuoden 2024 loppuun mennessä, minkä lisäksi viisi muuta tarkastusta aloitetaan tai todennäköisesti aloitetaan vuoden 2024 loppuun mennessä, esimerkiksi tarkistettuja elpymis- ja palautumissuunnitelmia ja niiden REPowerEU-lukuja koskeva erityinen tarkastus. Lisäksi elpymis- ja palautumistukivälineeseen liittyviä kysymyksiä käsitellään myös tilintarkastustuomioistuimen katsauksissa ja temaattisissa erityiskertomuksissa, jotka koskevat tiettyjä politiikanaloja tai muita ohjelmia, kuten unionin oikeusvaltiotoimintakehyksen äskettäisessä tarkastuksessa[33].

[31] ARACHNE on Euroopan komission kehittämä työkalu tiedonlouhintaa ja -rikastusta varten. ARACHNE auttaa yksilöimään useita EU:n rahastoja hyödyntäviä hankkeita, joissa on mahdollinen päällekkäisen rahoituksen riski. Siinä esitetään edunsaajat, toimeksisaajat, alihankkijat, kumppanit ja konsortion jäsenet, jotka osallistuvat useisiin hankkeisiin, riippumatta niiden roolista eri hankkeissa.

[32] Ne kattavat muun muassa elpymis- ja palautumistukivälineen vihreän siirtymän ja digitaalisen muutoksen ulottuvuudet, elpymis- ja palautumistukivälineen varojen käytön, työmarkkinat ja erikseen elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyvät liiketoimintaympäristön uudistukset, jäsenvaltioiden valvontajärjestelmät sekä elpymis- ja palautumistukivälineen, koheesiopolitiikan ja Verkkojen Eurooppa -välineen välisen päällekkäisen rahoituksen estämisen. Myös muut tuloksellisuuden tarkastukset ja arvioinnit voivat koskea elpymis- ja palautumistukivälinettä tai elpymis- ja palautumistukivälineestä tuettuja toimenpiteitä. Kaikkia tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksia täydennetään komission virallisilla vastauksilla, jotka ovat julkisia ja saatavilla tilintarkastustuomioistuimen verkkosivustolla.

[33] Ks. tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomus nro 03/2024: Oikeusvaltioperiaate EU:ssa – EU:n taloudellisia etuja suojataan aiempaa paremmalla toimintakehyksellä, mutta niihin kohdistuu yhä riskejä.

Aiempien vuosien tapaan tilintarkastustuomioistuin on tarkastanut kaikki elpymis- ja palautumistukivälineestä varainhoitovuonna 2023 suoritetut maksut eli 23 elpymis- ja palautumistukivälineestä suoritettua maksua 17 jäsenvaltiolle. Tilintarkastustuomioistuin on tarkastellut erityisesti myös talouden ja rahoituksen pääosaston toteuttamia jälkitarkastuksia sekä elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyviä tarkastuksen ja valvonnan välitavoitteita. Tämä tarkastustyö täydentää maksupyyntöihin sisältyviin tietoihin kohdistuvia kansallisia tarkastuksia, joita tehdään ennen maksupyyntöjen toimittamista ja sen jälkeen, sekä komission omia tarkastuksia. Varainhoitovuotta 2023 koskevassa vuosikertomuksessaan tilintarkastustuomioistuin havaitsee kuusi jäsenvaltioille vuonna 2023 suoritettua ei-takaisinmaksettavan tuen maksua, joilla on taloudellisia vaikutuksia. Tutkittuaan huolellisesti tilintarkastustuomioistuimen havainnot komissio katsoo, että sen alkuperäiset arviot tyydyttävästä saavuttamisesta ovat oikeat. Se toteaa vastauksissaan, että tilintarkastustuomioistuimen päätelmät perustuvat pääasiassa eroihin komission ja tilintarkastustuomioistuimen tulkinnassa oikeudellisista vaatimuksista tai eroihin laadullisessa arviossa joko yksittäisistä tapauksista tai laajemmista elpymis- ja palautumistukivälineen oikeudellisista käsitteistä. Tässä yhteydessä komissio esittää tämän vuosikertomuksen liitteessä kaksi selittävää asiakirjaa. Liitteessä II selitetään komission tulkinta toimenpiteiden tukikelpoisuudesta ottaen huomioon elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 17 artiklan 2 kohdassa säädetty ”taannehtiva” aloituspäivä. Liitteessä III selitetään, miten komissio soveltaa tukikelpoisuuslauseketta, joka koskee toistuvien kansallisten talousarviomenojen korvaamista.

Komissio toteuttaa nopeasti jatkotoimenpiteitä tilintarkastustuomioistuimen suositusten perusteella. Komissiolle on tähän mennessä annettu tilintarkastustuomioistuimen vuosi- tai erityiskertomuksissa 28 elpymis- ja palautumistukivälineeseen liittyvää suositusta.[34] Komissio on hylännyt kokonaisuudessaan vain kolme suositusta todettuaan, että suosituksia ei voitaisi noudattaa elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen oikeusperustan ja tavoitteiden mukaisesti. Komissio katsoo, että se on noudattanut muista elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevista 25 suosituksesta 24:ää, kaikkia ajoissa, joten ainoastaan yhtä suositusta on vielä noudatettava vuoden 2024 loppuun mennessä. Tilintarkastustuomioistuimen suosituksen mukaisesti komissio on esimerkiksi julkaissut menetelmiä välitavoitteiden tai tavoitteiden kumoamisen käsittelemiseksi, julkaissut menetelmän osittaista tai täydellistä keskeyttämistä varten, parantanut maksupyyntöjen arviointejaan koskevaa tietojen säilyttämistä ja dokumentointia, järjestänyt hyvien käytäntöjen vaihtoa jäsenvaltioiden välillä ja uudelleentarkastellut tarkistettavana olevia välitavoitteita ja tavoitteita vaatimusten selkeyden varmistamiseksi.

[34] Ks. tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomus 21/2022:Komission toimet kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien arvioimiseksi; tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomus 07/2023:Komission valvonnan rakenne elpymis- ja palautumistukivälineessä; tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomus 26/2023:Elpymis- ja palautumistukivälineen tuloksellisuuden seurantakehys; tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomus varainhoitovuodelta 2021 ja tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomus varainhoitovuodelta 2022.

Komissio on eri tarkastusten[35] havaintojen ja suositusten perusteella omaksunut dynaamisen lähestymistavan tarkastuksiin ja valvontaan sekä tarkistanut ja vahvistanut elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevaa tarkastus- ja valvontakehystään. Esimerkiksi 19. heinäkuuta 2024 hyväksytyissä päivitetyissä elpymis- ja palautumissuunnitelmia koskevissa ohjeissa[36] annetaan lisäohjeita, joilla varmistetaan valvonnan jatkuva riittävyys päällekkäisen rahoituksen riskin tunnistamiseksi ja välttämiseksi samalla kun edistetään synergioita EU:n varojen käytössä. Läpinäkyvyyden ja selkeyden lisäämiseksi tämän kertomuksen liitteessä IV esitetään yhteenveto siitä, miten komissio tulkitsee elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 9 artiklassa säädettyä päällekkäisen rahoituksen käsitettä. Kyseisessä artiklassa säädetään rahoituksen täydentävyydestä ja sallitaan elpymis- ja palautumistukivälineen tuen yhdistäminen muihin EU:n ohjelmiin. Osana päivitettyjä ohjeita komissio on myös julkaissut vähennyksiä ja takaisinperintää koskevan kehyksen, joka kattaa kaikki elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen mukaiset vähennysten ja takaisinperintöjen perusteet.[37] Lisäksi komissio on jatkanut valvontakehyksensä vahvistamista. Se on viime vuonna tarkistanut elpymis- ja palautumistukivälineen valvonta- ja tarkastusstrategioita vahvistaakseen ennakkotarkastuksia, kattaakseen paremmin elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanoon liittyvät mahdolliset riskit ja ottaakseen huomioon jäsenvaltioiden sisäisten valvontajärjestelmien vaikuttavuutta koskevan vahvistetun valvontansa, jotta voidaan varmistaa EU:n ja kansallisten sääntöjen noudattaminen, vahvistaa pääosastojen välistä yhteistyötä tarkastusasioissa ja kattaa nimenomaisesti mahdolliset kumoamisten riskit.

E. Viestintä ja vuoropuhelut vuosina 2023 ja 2024

Euroopan parlamentti, neuvosto ja jäsenvaltiot osallistuvat jatkuvasti elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanoon

Komissio on tehnyt tiivistä yhteistyötä Euroopan parlamentin ja neuvoston kanssa elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanon alusta lähtien. Komissio toimittaa edelleen viipymättä niin Euroopan parlamentille kuin neuvostollekin kaikki jäsenvaltioiden toimittamat muutetut elpymis- ja palautumissuunnitelmat sekä kaikki maksupyyntöjä koskevat alustavat arvioinnit. Näin varmistetaan tiedonkulun läpinäkyvyys ja tiivis yhteistyö toimielinten välillä koko täytäntöönpanovaiheen ajan. Komissio käy säännöllisiä keskusteluja Euroopan parlamentin kanssa elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevista horisontaalisista aiheista.

[35] Näihin tarkastajiin kuuluvat komission sisäinen tarkastus, tilintarkastustuomioistuin, Eurooppa-neuvosto ja Euroopan parlamentti.

[36] Ks. komission tiedonanto – Elpymis- ja palautumissuunnitelmiin liittyvät ohjeet (C/2024/4618).

[37] Elpymis- ja palautumistukivälineen oikeudellisessa kehyksessä esitetään kolme erillistä perustetta, joiden nojalla komissio voi toteuttaa vähennyksiä ja takaisinperintää: 1) tapaukset, joissa on kyse unionin taloudellisiin etuihin vaikuttavasta petoksesta, lahjonnasta ja eturistiriidasta; 2) tapaukset, joissa jotain rahoitussopimuksen tai lainasopimuksen velvoitetta rikotaan vakavasti; 3) tapaukset, joissa maksupyynnön perustana olevien tietojen ja perustelujen havaitaan olevan virheellisiä.

Komissio on kutsuttu elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta lähtien 16 kertaa Euroopan parlamentin kanssa järjestettyihin korkean tason elpymis- ja palautumisvuoropuheluihin[38], joihin komissio on myös osallistunut. Lisäksi komissio pitää säännöllisesti yhteyttä Euroopan parlamentin jäseniin ECON- ja BUDG-valiokuntien yhteisissä pysyvissä työryhmissä, ja se on osallistunut kaikkiaan 35 kokoukseen. Komissiota pyydetään myös säännöllisesti vaihtamaan näkemyksiä elpymis- ja palautumistukivälineeseen liittyvistä asioista moniin muihin valtiokuntiin, mukaan lukien REGI-, CONT- ja ENVI-valiokunnat. Komissio julkaisee jatkossakin kaikki pysyvän työryhmän yhteydessä järjestetyt esitykset erityisellä verkkosivustolla[39] ja odottaa innolla yhteistyötä vastavalitun Euroopan parlamentin kanssa.

Komissio on myös ylläpitänyt epävirallista asiantuntijaryhmäänsä, jossa keskustellaan jäsenvaltioiden kanssa elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanosta. Lisäksi komissio järjestää usein näkemysten ja hyvien käytäntöjen vaihtoa. Ryhmä on tärkeä foorumi, jossa jäsenvaltioiden asiantuntijat ja komissio keskustelevat elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevista monialaisista näkökohdista. Komissio julkaisee asiaa koskevalla verkkosivustolla[40] kaikki asiaankuuluvat asiakirjat, kuten muun muassa esityslistat ja pöytäkirjat. Komissio on tähän mennessä järjestänyt 28 elpymis- ja palautumistukivälinettä käsittelevän epävirallisen asiantuntijaryhmän kokousta, mukaan lukien kaksi paikan päällä Brysselissä järjestettyä verkostoitumistyöpajaa, joissa jäsenvaltiot kokoontuivat jakamaan kokemuksiaan ja keskustelemaan yhteisistä haasteista. Ensimmäinen työpaja järjestettiin 28. marraskuuta 2023, ja siinä käsiteltiin hallintoa ja hallinnollisia valmiuksia. Toinen työpaja järjestettiin 4. heinäkuuta 2024, ja siinä keskityttiin erityisesti siihen, miten jäsenvaltiot soveltavat ei merkittävää haittaa -periaatetta.

EU:n näkyvyyttä elpymis- ja palautumissuunnitelmien toteuttamisessa voitaisiin edelleen parantaa

Kuten unionin muidenkin rahastojen tapauksessa, jäsenvaltioilla on velvollisuus varmistaa, että elpymis- ja palautumistukivälineestä myönnetyn unionin rahoituksen saajat ilmaisevat rahoituksen alkuperän ja varmistavat rahoituksen näkyvyyden. Näistä viestintä- ja näkyvyysvelvoitteista huolimatta vuoden 2022 Eurobarometri-tutkimuksen[41] tulosten mukaan EU:n kansalaisilla on hyvin tiedossa maansa elpymis- ja palautumissuunnitelman olemassaolo (joskin jäsenvaltioiden välillä on eroja), mutta kansalaisilla ei ole riittävästi tietoa siitä, että EU rahoittaa elpymis- ja palautumissuunnitelmia (kokonaan tai osittain). Tämä osoittaa, että jäsenvaltioiden on nostettava toimiensa tasoa. Samaan aikaan yli puolet eurooppalaisista (55 % eli 2 %-

[38] Kuudestoista elpymis- ja palautumisvuoropuhelu järjestettiin 16. syyskuuta 2024 eli tämän vuosikertomuksen koontipäivän jälkeen.

[39] Euroopan parlamentille tai neuvostolle annetut tiedot elpymis- ja palautumissuunnitelmista.

[40] Komission asiantuntijaryhmien ja muiden vastaavanlaisten elinten rekisteri, elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanoa käsittelevä epävirallinen asiantuntijaryhmä (E03772).

[41] Flash-eurobarometri 515: EU:n elpymissuunnitelma ”NextGenerationEU”.

yksikköä enemmän kuin syksyllä 2023) katsoo, että NextGenerationEU-välineellä voidaan vastata tuloksellisesti tämänhetkisiin taloudellisiin haasteisiin.[42]

Tässä yhteydessä komissio järjesti Brysselissä kaksi tapahtumaa vuonna 2024 pohtiakseen elpymis- ja palautumistukivälineen tähänastisia saavutuksia ja tehostaakseen niitä koskevaa viestintää. Ensinnäkin komissio ja Euroopan unionin neuvoston puheenjohtajavaltio Belgia järjestivät 9. huhtikuuta 2024 tapahtuman, jossa juhlistetaan elpymis- ja palautumistukivälineen väliarvioinnin julkaisemista. Tapahtuma tarjosi myös tilaisuuden tarkastella jäljellä olevia haasteita ja sitä, miten voidaan varmistaa, että elpymis- ja palautumistukivälineen tavoitteet saavutetaan jäljellä olevien kolmen vuoden aikana. Joka toinen vuosi järjestettävän nuorten osallistumista edistävän Euroopan nuorisoviikon aikana 12. huhtikuuta 2024 pidettiin istunto, jossa käsiteltiin elpymis- ja palautumistukivälineen myönteistä vaikutusta nuoriin. Istunto keskittyi kahdeksan elpymis- ja palautumistukivälineen toimenpiteistä eri tavoin hyötyvän ja eri puolilta EU:ta olevan nuoren osallistujan kokemuksiin.

[42] Standard Eurobarometer 101 – kevät 2024 – toukokuu 2024 – Eurobarometer survey (europa.eu).

Viestintävaatimusten noudattaminen on aina myös osa komission suorittamia välitavoitteiden ja tavoitteiden jälkitarkastuksia. Tässä yhteydessä komissio tukee edelleen jäsenvaltioita elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyvien viestintästrategioiden toteuttamisessa. Kahdeksan jäsenvaltiota osallistuu tällä hetkellä teknisen tuen välineestä[43] tuettuun usean maan hankkeeseen, jolla pyritään kehittämään valmiuksia elpymis- ja palautumissuunnitelmien hyötyjä koskevaa vaikuttavaa tiedottamista varten.

Interaktiivinen kartta tarjoaa visuaalisen katsauksen elpymis- ja palautumistukivälineestä tuetuista hankkeista

Elpymis- ja palautumistukivälineen näkyvyyden ja läpinäkyvyyden lisäämiseksi **komissio päivittää säännöllisesti interaktiivista karttaa elpymis- ja palautumistukivälineestä tuetuista hankkeista** kussakin jäsenvaltiossa.[44]

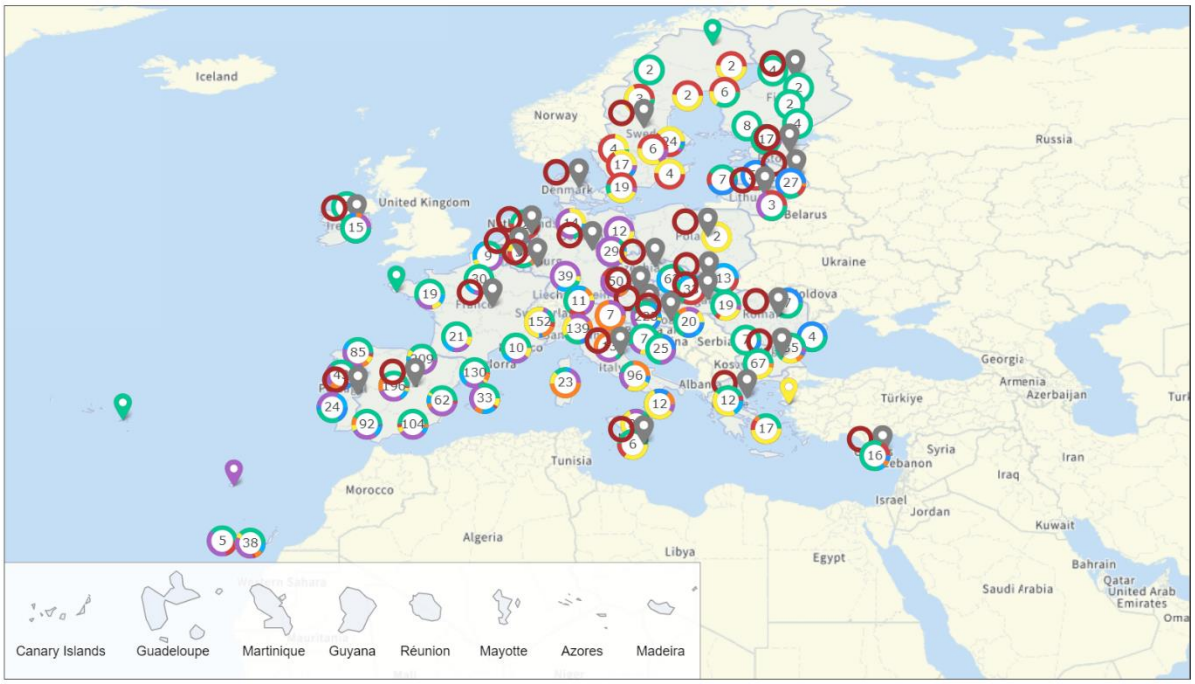
Maaliskuussa 2023 käyttöön otetussa kartassa esitetään yleiskatsaus tietyistä uudistuksista ja investoinneista, osoitetaan niiden maantieteellinen sijainti ja annetaan tietoa niiden tilasta. Kartta myös sisältää linkkejä verkkoresursseihin, joista saa yksityiskohtaisempaa tietoa, kuten elpymis- ja palautumistukivälineen kansalliset verkkosivustot ja elpymis- ja palautumistukivälineestä rahoitettujen hankkeiden verkkosivustot, jos sellaisia on saatavilla.

Tähän mennessä **kartalle on lisätty yli 1 800 hanketta kaikissa jäsenvaltioissa**.

[43] Teknisen tuen väline on EU:n ohjelma, josta tarjotaan räätälöityä teknistä asiantuntemusta EU:n jäsenvaltioille uudistusten suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi. Lisätietoja on saatavilla osoitteessa https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/technical-support-instrument/technical-support-instrument-tsi_en.

[44] Ks. https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/recovery-and-resilience-facility_fi#map.

Kaavio 8: Elpymis- ja palautumistukivälineen lopulliset tuensaajat

Lähde: Elpymisen ja palautumisen tulostaulu

Jäsenvaltiot järjestävät edelleen elpymis- ja palautumistukivälineeseen liittyviä vuotuisia tapahtumia

Vuotuisiin tapahtumiin kokoontuu kansallisia viranomaisia, komission edustajia, sidosryhmiä (mukaan lukien työmarkkinaosapuolet ja kansalaisyhteiskunnan edustajat) ja elpymis- ja palautumistukivälineen tuen saajia keskustelemaan siitä, miten jäsenvaltioiden kansallisissa elpymis- ja palautumissuunnitelmissaan ehdottamien erilaisten hankkeiden toteuttaminen edistyy.

Elokuuhun 2024 mennessä oli järjestetty 33 vuotuista tapahtumaa 24 jäsenvaltiossa. Raportointikaudella (1. syyskuuta 2023 ja 31. elokuuta 2024 välisenä aikana) järjestettiin 14 vuotuista tapahtumaa. Komission edustustoissa toimivien talouspolitiikan EU-ohjausjaksosta vastaavien asiantuntijavirkamiesten ja kansallisten viranomaisten vakiintunut yhteistyö edistää osaltaan näiden tapahtumien onnistumista. Ne tarjoavat erinomaiset mahdollisuudet laajentaa yleisöä elpymis- ja palautumistukivälineen tavanomaisia sidosryhmiä laajemmalle ja tavoittaa paljon suurempi määrä ihmisiä.

Esimerkki elpymis- ja palautumistukivälineeseen liittyvästä vuotuisesta tapahtumasta

Espanjan elpymis- ja palautumissuunnitelmaa käsitelleeseen vuotuiseen tapahtumaan osallistui 14. maaliskuuta 2024 keskeisiä sidosryhmiä, kuten Euroopan komission, Espanjan hallituksen, alue- ja paikallisviranomaisten edustajia sekä eri kumppaneita, kuten hankkeiden tuensaajia, tiedeyhteisöä, yhteiskunnallisia järjestöjä ja kansalaisjärjestöjä. Tapahtumaan kuului kolme aihekohtaista paneelia, joissa tarkasteltiin

Espanjan pyrkimyksiä nopeuttaa vihreää siirtymää, parantaa kilpailukykyä ja vastata tarkistetun elpymis- ja palautumissuunnitelman toteuttamisen haasteisiin.

Komissio toteuttaa muita asiaankuuluvia viestintätoimia.

Kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien hyödyistä tiedottaminen on myös yksi kaikkien jäsenvaltioissa sijaitsevien Euroopan komission edustustojen keskeisistä viestintätehtävistä. Vuosittaisten tapahtumien lisäksi lukuisia muita tiedotustoimia toteutetaan tiiviissä yhteistyössä talouspolitiikan EU-ohjausjaksosta vastaavien asiantuntijavirkamiesten ja muiden edustustoissa toimivien tiimien kanssa. Itävallassa, Kroatiassa, Tšekissä ja Sloveniassa järjestettiin neljä paikallista pilottikampanjaa, ja muut jäsenvaltiot toteuttavat omansa.

Komissio on myös elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta lähtien tiedottanut tiedotusvälineille laajasti välineen täytäntöönpanosta. Komissio ottaa säännöllisesti yhteyttä kansallisiin kirjeenvaihtajiin ja erikoistoimittajin taatakseen laajan näkyvyyden ja sen, että suuri yleisö ymmärtää elpymis- ja palautumistukivälineeseen ja sen käytännön täytäntöönpanoon liittyvät tärkeimmät kysymykset. Komissio on julkaissut yli 200 lehdistötiedotetta ja tiedotusaineistoa sekä järjestänyt lukuisia lehdistötilaisuuksia ja

teknisiä tilannekatsauksia sekä Brysselissä että jäsenvaltioissa komission edustustojen tuella.

F. Elpymis- ja palautumistukivälineen väliarvioinnin keskeiset havainnot

Elpymis- ja palautumistukivälineen väliarviointi osoitti, että se on tukenut elpymistä ja tuonut EU:n varainkäyttöön liittyvää innovointia

Elpymis- ja palautumistukivälineen väliarviointi julkaistiin 21. helmikuuta 2024 elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 32 artiklan mukaisesti. Siinä arvioidaan tuolloin saatavilla olleen näytön perusteella, miten elpymis- ja palautumistukiväline saavuttaa tavoitteensa. Arvioinnissa tunnustetaan, että on liian aikaista arvioida välineen kaikkia taloudellisia vaikutuksia. Siinä tarkastellaan, mikä on toiminut hyvin ja mitä voitaisiin parantaa, ja yksilöidään tärkeimmät saadut kokemukset, joista voi olla hyötyä pohdittaessa mahdollisia tulevia tulosperusteisia rahoitusvälineitä. Tukivälineen vaikutusten kattavampi arviointi sisällytetään elpymis- ja palautumistukivälineen jälkiarviointiin, joka julkaistaan vuonna 2028.

Väliarviointi kattaa elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 32 artiklan 2 kohdassa säädetyt arviointivaatimukset sekä Euroopan komission paremman sääntelyn suuntaviivoissa[45] ja paremmasta lainsäädännöstä tehdyssä toimielinten välisessä sopimuksessa vahvistetut viisi arviointikriteeriä. Soveltamisalaan kuuluvat elpymis- ja palautumissuunnitelmien suunnittelu ja tukivälineen täytäntöönpano kaikissa jäsenvaltioissa 1. helmikuuta 2024 saakka. Arvioinnissa hyödynnettiin tutkijakonsortion[46] laatimaa riippumatonta ulkopuolista raporttia, jossa arvioitiin edistymistä objektiivisesti. Tätä täydennettiin komission hallussa olevalla ja elpymisen ja palautumisen tulostaulusta[47] saatavalla datalla, jäsenvaltioiden ja muiden EU:n toimielinten virallisilla raporteilla sekä eri sidosryhmiltä, kuten alue- ja paikallisviranomaisilta, saadulla palautteella.

Väliarviointi osoittaa, että elpymis- ja palautumistukiväline on tasoittanut tietä EU:n talouden elpymiselle pandemian jälkeen. Elpymis- ja palautumistukivälineen julkistaminen edisti valtion joukkolainojen tuottoerojen kaventumista, ja julkiset investoinnit jatkuivat covid-19-kriisin jälkeen. Ne kasvoivat 3,0 prosentista vuonna 2019 aina 3,5 prosenttiin vuonna 2023. Noin puolet julkisten investointien odotetusta kasvusta vuosina 2019–2025 liittyy EU:n talousarviosta ja erityisesti elpymis- ja palautumistukivälineestä rahoitettaviin investointeihin. Komission mallinnuksen mukaan NextGenerationEU-välineen

[45] Euroopan komission paremman sääntelyn suuntaviivat (2021), saatavilla osoitteessa https://commission.europa.eu/system/files/2021-11/swd2021_305_en.pdf.

[46] Konsortioon kuuluivat CEPS, ECORYS, NIESR, CSIL ja Wavestone.

[47] https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html?lang=fi.

avulla EU:n reaalinen BKT voi vuonna 2026 kasvaa 1,4 prosenttia suuremmaksi kuin skenaariossa, jossa NextGenerationEU-välinettä ei ole.[48] Mallisimulaatiot viittaavat myös EU:n työllisyyden huomattavaan ja nopeaan kasvuun (jopa 0,8 %).

Väliarviointi osoittaa, että elpymis- ja palautumistukiväline on keskeisessä asemassa rakenneuudistusten ja EU:n yhteisten poliittisten painopisteiden tukemisessa. Elpymis- ja palautumistukivälineestä tuetut rakenneuudistukset ja investoinnit ovat tukeneet edistymistä yhteisten poliittisten painopisteiden saavuttamisessa, erityisesti vihreän ja digitaalisen siirtymän sekä sosioekonomisen lähentymisen osalta. Vaikka on liian aikaista arvioida tukivälineen kaikkia vaikutuksia, arviointiin sisältyy esimerkkejä elpymis- ja palautumistukivälineestä tuetuista uudistuksista ja investoinneista. Esimerkkeinä voidaan mainita julkishallinnon toiminnan ja oikeuslaitoksen toimivuuden, energiatehokkuuden, digitaalisten julkisten palveluiden, kestävän liikenteen, koulutuksen, tutkimuksen ja innovoinnin, sosiaalisen suojelun sekä työmarkkinoille pääsyn parantaminen.

Elpymis- ja palautumistukivälineen väliarvioinnissa korostettiin tulosperusteisen lähestymistavan lisäarvoa ja taloudellisen tuen antamista rakenneuudistusten kannustamiseksi. Arvioinnissa todetaan, että elpymis- ja palautumistukivälineen tulosperusteinen lähestymistapa on keskeisessä asemassa tukivälineen vaikuttavuuden parantamisessa: konkreettisten tuotosten (eli välitavoitteiden ja tavoitteiden) toteutumiseen perustuvat maksut suoritetaan nopeasti. Uudistusten ja investointien yhdistäminen yhteen rahoitusvälineeseen luo synergioita niiden välille, kun taas kattavan uudistus- ja investointiohjelman sisällyttäminen yhteen elpymis- ja palautumissuunnitelmaan tukee suunnitelmien sisäistä johdonmukaisuutta. Yksi elpymis- ja palautumistukivälineen merkittävimmistä saavutuksista on sen todistettu kyky kannustaa rakenneuudistusten toteuttamiseen, mukaan lukien eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä suositellut uudistukset. Elpymis- ja palautumistukivälinettä edeltäneiden kahden vuoden aikana niiden vuosien 2016 ja 2017 maakohtaisten suositusten osuus, joissa edistyttiin ainakin jonkin verran, kasvoi vain kuusi prosenttiyksikköä 53 prosentista vuonna 2018 aina 59 prosenttiin vuonna 2020. Vertailun vuoksi voidaan todeta, että niiden vuosien 2019 ja 2020 maakohtaisten suositusten osuus, joissa edistyttiin ainakin jonkin verran, kasvoi 17 prosenttiyksikköä: vuonna 2021 ennen elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanoa se oli 52 prosenttia ja vuonna 2023 lähes 69 prosenttia.

Arviointi sisältää hyödyllisiä näkökohtia tulevia tulosperusteisia välineitä varten

Elpymis- ja palautumistukivälineestä aiheutui jäsenvaltioiden viranomaisille aloituskustannuksia, ja välinettä voitaisiin edelleen yksinkertaistaa. Välineen suunnittelun osalta jäsenvaltiot viittaavat väliarvioinnissa yhdistettyihin velvoitteisiin, jotka liittyvät i) välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttamisen osoittamiseen tarvittavaan näyttöön, ii) vaativiin raportointivaatimuksiin, kuten yhteisiin indikaattoreihin ja

[48] Simulaatioiden tulokset riippuvat olettamuksista, jotka koskevat rahoitettujen investointihankkeiden tuottavuutta ja täydentävyyttä. Niissä ei kuitenkaan oteta huomioon sellaisten uudistusten vaikutuksia, jotka voivat lisätä Euroopan kasvua entisestään pitkällä aikavälillä.

puolivuosittaiseen dataan, sekä iii) tarkastus- ja valvontakehykseen. Elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevassa asetuksessa vahvistettua tarkastus- ja valvontakehystä pidetään monimutkaisena, erityisesti kun otetaan huomioon kansallisten viranomaisten, komission ja tilintarkastustuomioistuimen valvonnan ja tarkastusten päällekkäisyys. Jäsenvaltiot katsovat, että valvonta- ja tarkastusmenettelyjä voidaan yksinkertaistaa, asianomaisten toimijoiden välistä koordinointia parantaa ja moninkertaisia tarkastuksia välttää. Jotkin kansalliset viranomaiset viittasivat myös siihen, että komissio arvioi välitavoitteita ja tavoitteita joustamattomasti ja että elpymis- ja palautumissuunnitelmien tarkistamismenettelyt ovat jäykkiä ja resurssi-intensiivisiä.

Jäsenvaltioiden hallinnolliset valmiudet ovat keskeisessä asemassa elpymis- ja palautumissuunnitelmien onnistuneen toteuttamisen kannalta. Monet jäsenvaltiot eivät ole vahvistaneet hallinnollisia valmiuksiaan riittävästi, myöskään paikallis- ja aluetasolla, kuten esimerkiksi alueiden komitea on todennut. Tämä on heikentänyt jäsenvaltioiden valmiuksia toteuttaa suunnitelmansa. Lisäksi keskeistä on poliittinen yhteisymmärrys keskeisten, esimerkiksi maakohtaisiin suosituksiin tai tarkastuksen ja valvonnan välitavoitteisiin liittyvien, uudistusten toteuttamisesta. Suurimmat viivästykset elpymis- ja palautumissuunnitelmien täytäntöönpanossa ilmenevät silloin, kun jäsenvaltioiden hallinnolliset valmiudet ovat rajalliset ja/tai jäsenvaltiot eivät ole (vielä) pystyneet saavuttamaan keskeisiä uudistusten välitavoitteita.

Elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyvien toimenpiteiden suunnittelussa ja toteuttamisessa keskeisessä asemassa on alue- ja paikallisviranomaisten, työmarkkinaosapuolten, kansalaisjärjestöjen ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien osallistuminen. Elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevassa asetuksessa edellytetään, että jäsenvaltiot esittävät tiedot elpymis- ja palautumissuunnitelmien laatimisen yhteydessä toteutetuista kuulemisista, mutta näiden sidosryhmien osallistumisen taso ja muoto riippuvat kansallisista oikeudellisista kehyksistä ja voivat vaihdella huomattavasti jäsenvaltioiden välillä. Koordinoinnista ja valvonnasta vastaavat pääasiassa kansalliset viranomaiset, mutta keskeisessä asemassa ovat myös paikallis- ja alueviranomaiset sekä työmarkkinaosapuolet, kansalaisjärjestöt ja muut sidosryhmät. Väliarvioinnissa paikallis- ja alueviranomaiset, työmarkkinaosapuolet ja kansalaisyhteiskunta huomauttivat, että niiden osallistuminen jäsenvaltioissa elpymis- ja palautumissuunnitelmien valmisteluun ja toteuttamiseen ei ollut riittävää. Vaikka tämä voi osittain selittyä sillä, että kriisitilanteessa elpymis- ja palautumissuunnitelmat piti laatia nopeasti , on keskeistä, että jatkossa näiden sidosryhmien tiivis osallistuminen tukee omavastuullisuutta ja suunnitelmien toteuttamista kentällä.

Vastauksena elpymis- ja palautumistukivälineen väliarvioinnin tuloksiin neuvosto antoi päätelmät ja komissio päivitti ohjeitaan. Ecofin-neuvosto antoi elpymis- ja palautumistukivälineen väliarvioinnista 12. huhtikuuta 2024 päätelmät[49], joissa viitattiin

[49] Saatavilla osoitteessa https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8868-2024-INIT/fi/pdf.

elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanon sekä komissiolle että jäsenvaltioille aiheuttamaan odotettua suurempaan hallinnolliseen taakkaan. Neuvosto kehotti komissiota ja jäsenvaltioita kartoittamaan keinoja yksinkertaistaa ja parantaa elpymis- ja palautumissuunnitelmien toteuttamista siten, että samalla varmistetaan unionin taloudellisten etujen suojaaminen. Tässä hengessä komissio on tarkastellut tapoja yksinkertaistaa elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanoa nykyisen lainsäädännön puitteissa. Komissio antoi 19. heinäkuuta 2024 elpymis- ja palautumissuunnitelmia koskevat päivitetyt ohjeet[50], joissa otetaan käyttöön useita elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanoa koskevia yksinkertaistamistoimenpiteitä. Päivitetyissä ohjeissa muun muassa

- selvennetään mahdollisuutta tehdä elpymis- ja palautumissuunnitelmaan muutoksia elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 21 artiklan nojalla, jos jäsenvaltio löytää paremman vaihtoehdon, jolla toimenpide voidaan toteuttaa siten, että vähennetään kyseisen toimenpiteen toteuttamiseen liittyvää hallinnollista rasitusta suunnitelman tavoitetasoa alentamatta;
- määritellään selkeämmin mahdollisuudet tehdä elpymis- ja palautumissuunnitelmaan muita muutoksia elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 21 artiklan nojalla;
- selitetään olosuhteet, joissa operatiivisia järjestelyjä ei välttämättä tarvitse tarkistaa elpymis- ja palautumissuunnitelman muuttamisen johdosta, jotta voidaan vähentää tällaisiin tarkistuksiin liittyvää hallinnollista rasitusta; sekä
- selkeytetään edellytyksiä, joiden täyttyessä elpymis- ja palautumistukivälineestä ja muista EU:n rahastoista myönnettävä tuki voidaan yhdistää määräsuhteessa, samalla kun vältetään päällekkäistä rahoitusta.

Samaan aikaan komissio myös yksinkertaisti elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen mukaisia jäsenvaltioiden raportointivaatimuksia siinä määrin kuin se on mahdollista. Elpymis- ja palautumissuunnitelmien toteuttamista koskevan puolivuosittaisen raportoinnin yhteydessä pyydettyjä tietoja vähennettiin ja jäsenvaltioille annettiin mahdollisuus poistaa liite II[51] operatiivisista järjestelyistä.

[50] Saatavilla osoitteessa https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=OJ:C_202404618.

[51] Liitteessä II luetellaan seurantavaiheita, jotka ovat ei-sitovia lisävaiheita, joissa kansallisten viranomaisten on annettava lisätietoja kyseessä olevien toimenpiteiden toteuttamisesta. Koska nämä seurantavaiheet eivät ole sitovia eivätkä elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen nojalla pakollisia, liitteen II sisällyttäminen operatiivisiin järjestelyihin on vapaaehtoista.

2. Edistyminen elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanossa

A. Yhteiset indikaattorit

Elpymis- ja palautumistukivälineellä on saavutettu merkittäviä todellisia tuloksia paikallisesti

Yhteiset indikaattorit kertovat edistymisestä elpymis- ja palautumissuunnitelmien toteuttamisessa yhteisten ja yksittäisten tavoitteiden saavuttamiseksi sekä elpymis- ja palautumistukivälineen yleisestä tuloksellisuudesta.[52] Jäsenvaltiot raportoivat datan kahdesti vuodessa, ja ne kattavat 14 indikaattoria.[53] Vaikka yhteiset indikaattorit kuvastavat elpymis- ja palautumistukivälineen toimenpiteistä johtuvia konkreettisia tuloksellisuustuotoksia, ne eivät ole ainoa väline elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanon edistymisen seuraamiseksi. Yhteiset indikaattorit ilmoitetaan jäsenvaltioiden puolivuosittaisessa raportoinnissa esitettyjen yli 6 000 välitavoitteen ja tavoitteen edistymisen lisäksi.

Elpymis- ja palautumistukiväline on myötävaikuttanut huomattaviin tuotoksiin ja tuloksiin 14 eri indikaattorin osalta. Tähän mennessä on tarkasteltu ja julkaistu elpymisen ja palautumisen tulostaulussa[54] viiden raportointikierroksen data, joka kattaa helmikuun 2020 ja joulukuun 2023 välisenä aikana saavutetun edistymisen. Kaaviossa 9 esitetään tämänhetkinen tilanne yhteisten indikaattoreiden saavuttamisessa, ja se kertoo merkittävästä etenemisestä tukivälineen tavoitteiden ja EU:n keskeisten painopisteiden saavuttamisessa.

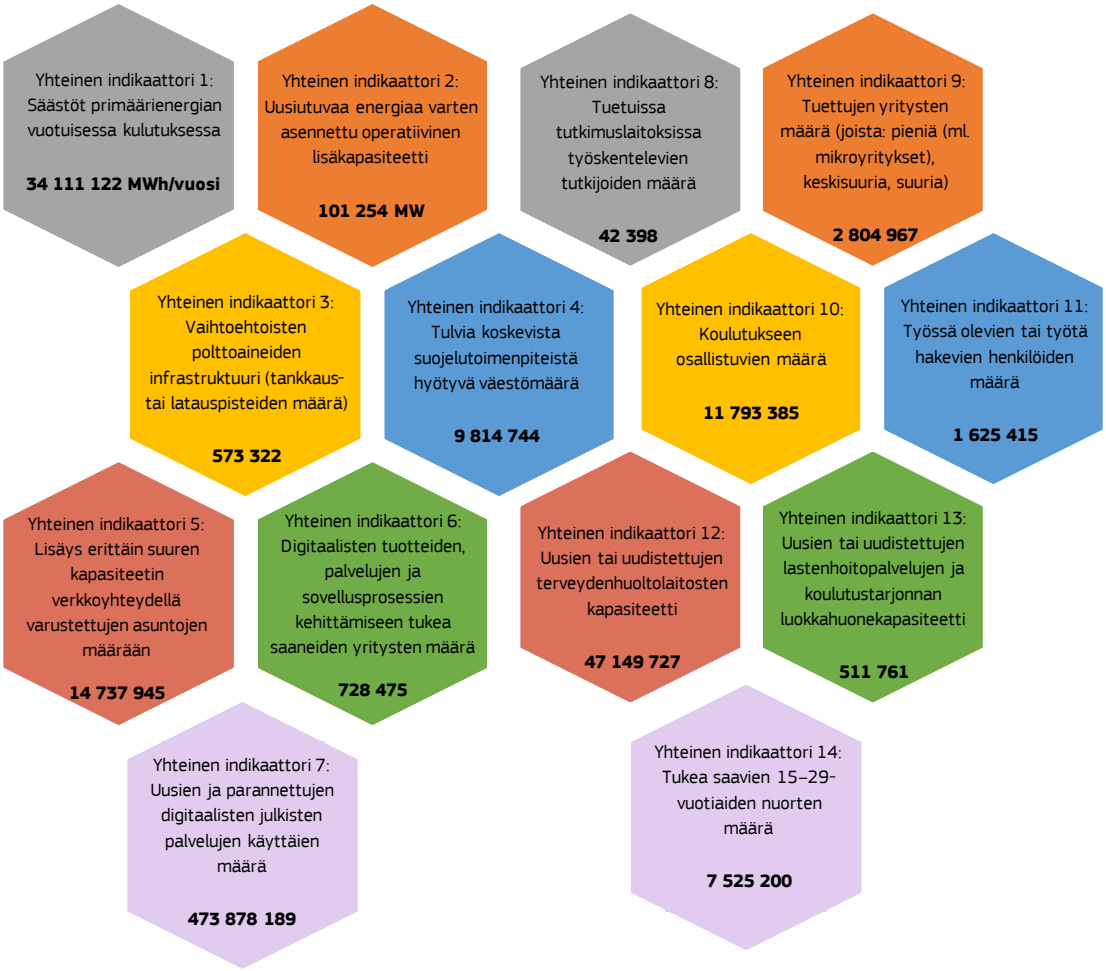
---

[52] Kuten väliarvioinnissa yksityiskohtaisesti analysoitiin, yhteisiin indikaattoreihin sovelletaan menetelmään liittyviä varauksia. Vaikka niiden tarkoituksena on raportoida elpymis- ja palautumistukivälineen yleisestä tuloksellisuudesta ja edistymisestä tukivälineen tavoitteiden saavuttamisessa, ne eivät kata kattavasti kaikkia elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyviä investointeja eikä niissä oteta täysimittaisesti huomioon uudistusten vaikutusta, jota on vaikea mitata määrällisten indikaattoreiden avulla. Yhteisten indikaattorien perustana olevan datan keruumenetelmän vuoksi niiden täsmällistä alkuperää ja vaikutusta elpymis- ja palautumistukivälineen tavoitteiden saavuttamiseen on toisinaan mahdotonta erottaa toisistaan erityisesti siksi, että vertailukohtaa (vaihtoehtoinen tilanne, jos elpymis- ja palautumistukivälinettä ei ole) ei ole olemassa. Yhteisiin indikaattoreihin ei myöskään sisälly lopullisia tavoitearvoja, mikä rajoittaa niiden käyttöä evaluoinnissa ja elpymis- ja palautumistukivälineen vaikuttavuuden määrittämisessä. Tätä seikkaa on korostettu jäsenvaltioilta saadussa palautteessa.

[53] Elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevassa asetuksessa edellytetään, että jäsenvaltiot raportoivat komissiolle yhteisistä indikaattoreista, ja valtuutetaan komissio täsmentämään tässä raportoinnissa käytettävät yhteiset indikaattorit. Komission delegoidussa asetuksessa (EU) 2021/2106 määritellään kyseiset 14 indikaattoria. Indikaattoreita on kahdenlaisia. Tuotosindikaattoreilla mitataan elpymis- ja palautumistukivälineestä tuetun toimen tai hankkeen tuotoksia (esimerkiksi uusiutuvia energialähteitä varten asennettu operatiivinen lisäkapasiteetti). Tulosindikaattoreilla kuvataan tilanteen muutosta ja sen vaikutuksia tuensaajiin (esimerkiksi ihmiset, jotka hyötyvät uusista julkisista digitaalisista palveluista tai koulutuksesta). Yhteisiä indikaattoreita on 14, ja niistä neljä on eritelty sukupuolen mukaan. Jäsenvaltiot raportoivat näistä yhteisistä indikaattoreista kahdesti vuodessa viimeistään 28. helmikuuta (edellisen vuoden heinä- ja joulukuun väliseltä ajalta) ja viimeistään 31. elokuuta (saman vuoden tammi- ja kesäkuun väliseltä ajalta). Komissio julkaisee yhteisiä indikaattoreita koskevan datan elpymisen ja palautumisen tulostaulussa tehtyään tarkastuksia datan uskottavuuden ja vertailukelpoisuuden varmistamiseksi. Jos dataa julkaistaan kunkin jäsenvaltion tasolla, ne esitetään suhteellisesti komission delegoidun asetuksen vaatimuksia noudattaen. Komissiolla ei kuitenkaan ole oikeusperustaa tarkastaa tai varmentaa jäsenvaltioiden toimittaman datan laatua eikä muuttaa tai hylätä jäsenvaltioiden raportointia. Komission tarkastukset rajoittuvat datan yleiseen uskottavuuteen ja vertailukelpoisuuteen.

[54] https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html?lang=fi.

Kaavio 9: Edistymisen tilanne yhteisten indikaattoreiden saavuttamisessa

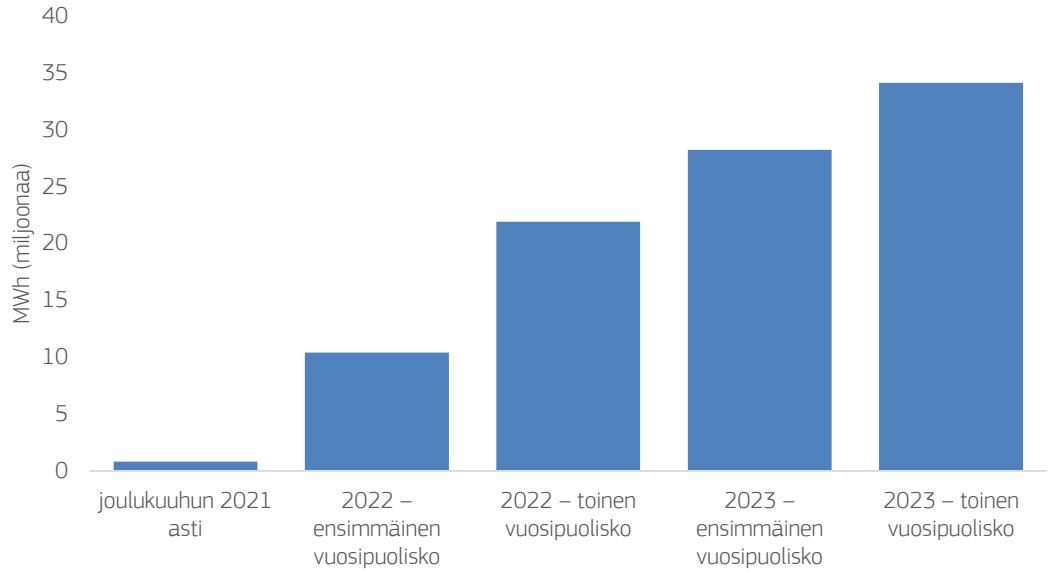

Lähde: Elpymisen ja palautumisen tulostaulu

Vuoden 2023 loppuun mennessä **vuotuisessa energiankulutuksessa saavutettiin noin 34 miljoonan megawattitunnin (MWh) säästöt** elpymis- ja palautumistukivälineen tuella (kaavio 10). Energiankulutuksen vähentäminen ja energiatehokkuuden lisääminen ovat EU:n ensisijaisia tavoitteita ja puhtaaseen energiaan siirtymisen edellytys. Yhteisellä indikaattorilla 1 mitataan elpymis- ja palautumistukivälineen tuella saavutettua vuotuisen primäärienergian kulutuksen vähenemistä. Tähän mennessä saavutetut energiansäästöt ovat suuremmat kuin Tanskan koko vuotuinen sähkönkulutus.[55] Esimerkkeinä voidaan mainita rakennusten, koulujen, sairaaloiden ja yritysten energiankulutuksen vähentyminen.

[55] Eurostatin data sähkön toimituksesta, muuntamisesta ja kulutuksesta vuonna 2023, ks. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nrg_cb_e/default/table?lang=en.

Kaavio 10: Säästöjen kehitys primäärienergian vuotuisessa kulutuksessa megawattitunteina

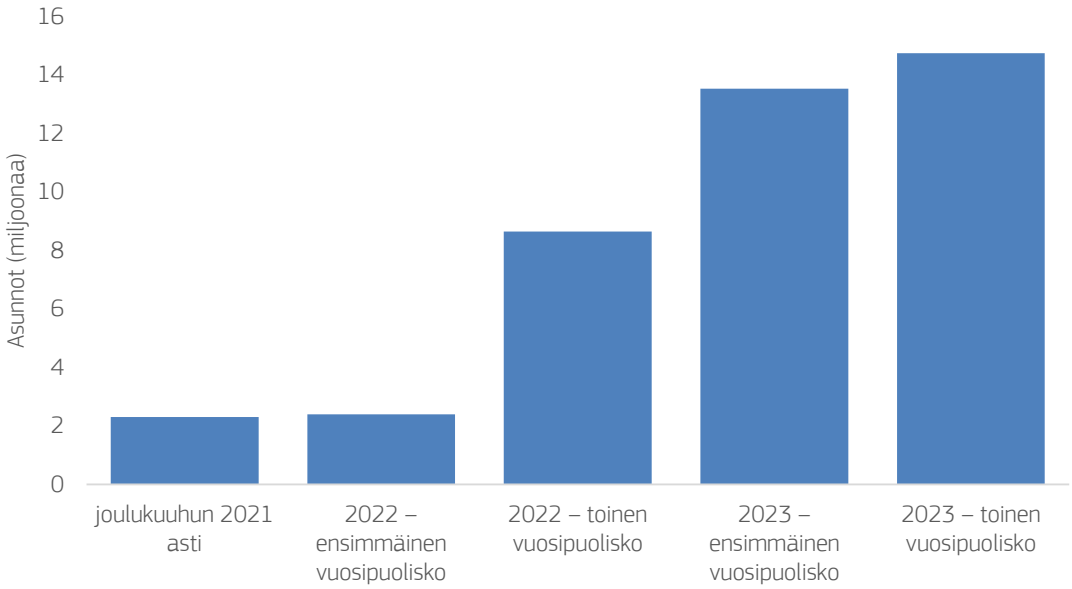

Huom. Tässä kaaviossa esitetään yhteinen indikaattori 2. Tämä lisäysindikaattori on kumulatiivinen ja kasvaa ajan mittaan. Sen vuoksi jäsenvaltiot ilmoittavat lisäarvot.

Lähde: Elpymisen ja palautumisen tulostaulu

Joulukuuhun 2023 mennessä **elpymis- ja palautumistukivälineen tukitoimenpiteiden avulla lähes 15 miljoonaa kotia on saanut erittäin suuren kapasiteetin verkkoyhteyden** (kaavio 11). Yhteinen indikaattori 5 kuvastaa niiden kotien (asuntojen) määrää, jotka ovat saaneet elpymis- ja palautumistukivälineen toimenpiteiden avulla erittäin suuren kapasiteetin verkkoyhteyden, mukaan lukien 5G-verkot ja gigabitin nopeus. Tähän lasketaan asunnot, joilla ei aikaisemmin ollut verkkoyhteyttä tai joilla oli hidas yhteys. Nopean digitaalisen infrastruktuurin saatavuus on osallistavan digitaalisen muutoksen edellytys, ja sitä pidetään ensisijaisena tavoitteena kaikissa elpymis- ja palautumissuunnitelmissa.

Kaavio 11: Sellaisten asuntojen lisämäärän kehitys, joilla on erittäin suuren kapasiteetin verkkoyhteys

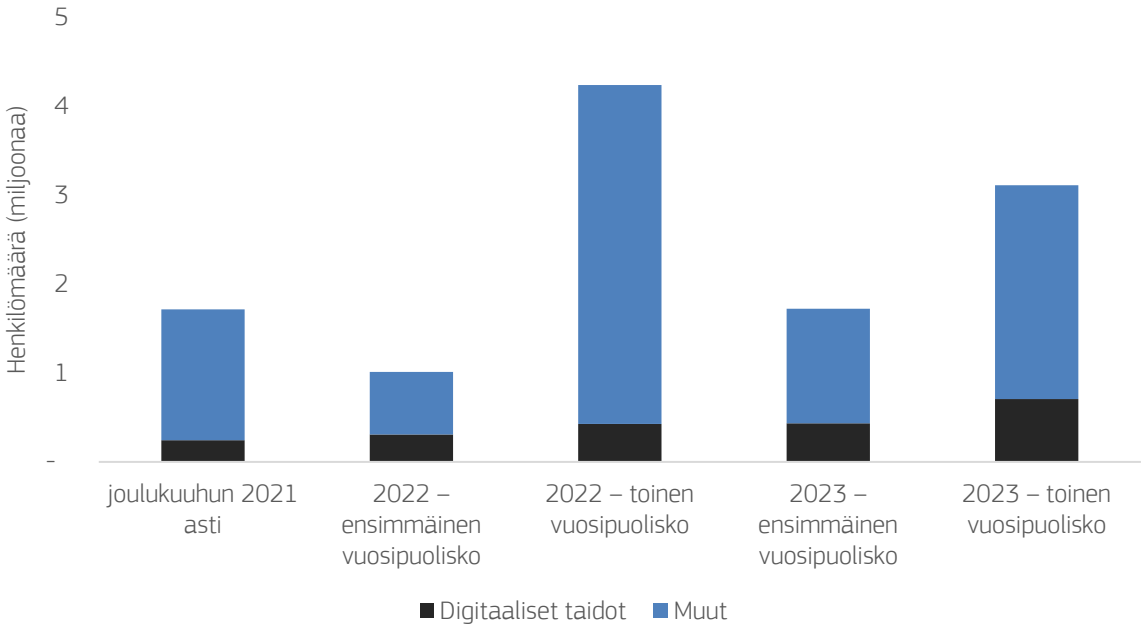

Huom. Tässä kaaviossa esitetään yhteinen indikaattori 5. Tämä lisäysindikaattori on kumulatiivinen ja kasvaa ajan mittaan. Sen vuoksi jäsenvaltiot ilmoittavat lisäarvot.

Lähde: Elpymisen ja palautumisen tulostaulu.

Pelkästään vuoden 2023 jälkipuoliskolla yli kolme miljoonaa ihmistä sai koulutusta elpymis- ja palautumistukivälineen tuella (kaavio 12). Elpymis- ja palautumistukivälineestä on sen perustamisesta lähtien tuettu yhteensä yli 11,8 miljoonan ihmisen koulutusta. Covid-19-kriisi myös häiritsi voimakkaasti EU:n koulutusjärjestelmiä, ja yhteinen indikaattori 10 kuvastaa elpymis- ja palautumistukivälineen vaikutusta koulutukseen ja osaamisen kehittämiseen. Koulutusuudistukset ja -investoinnit ovat ratkaisevan tärkeitä, jotta kansalaiset voivat valmistautua digitaaliseen ja vihreään siirtymään ja jotta voidaan varmistaa, että heillä on mahdollisuus kehittää tarvitsemiaan taitoja. Erityistä huomiota kiinnitetään koulutukseen digitaalisten taitojen parantamiseksi, sillä niiden merkitys työmarkkinoilla ja yhteiskunnassa kasvaa jatkuvasti.

Kaavio 12: Koulutukseen osallistuvien lukumäärän kehitys

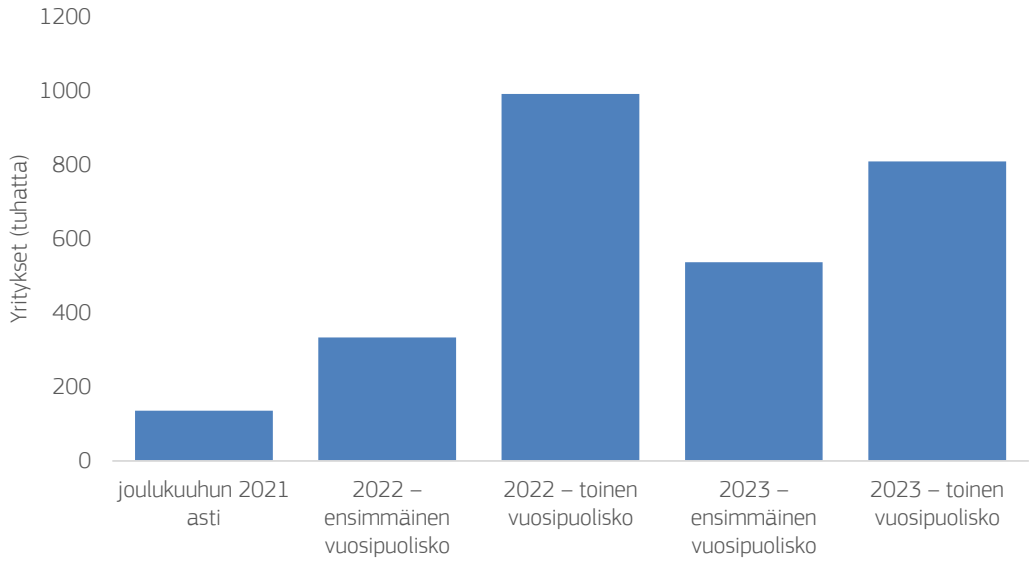

Huom. Tässä kaaviossa esitetään yhteinen indikaattori 10. Tämä yhteinen indikaattori on virtausindikaattori, joka liittyy ainoastaan kyseisen kuuden kuukauden raportointikauden aikana saavutettuun tulokseen ja voi siten vaihdella raportointikausien välillä.

Lähde: Elpymisen ja palautumisen tulostaulu

Elpymis- ja palautumistukivälineestä autettiin 800 000:ta yritystä joko raha- tai luontoissuorituksina vuoden 2023 jälkipuoliskolla (kaavio 13). Elpymis- ja palautumistukivälineestä on sen perustamisesta lähtien tuettu yhteensä yli 2,8:aa miljoonaa yritystä. Covid-19-kriisi vaikutti voimakkaasti koko EU:n talouteen, ja varsinkin pienet ja keskisuuret yritykset (pk-yritykset) ovat kärsineet. Kun tarkastellaan EU:n talouksien elvyttämiseen ja yritysten auttamiseen myönnettävää tukea, yhteinen indikaattori 9 osoittaa elpymis- ja palautumistukivälineen avulla toteutetuilla toimenpiteillä tuettujen yritysten määrän.

Kaavio 13: Tuettujen yritysten kehitys (mukaan lukien mikroyritykset sekä pienet, keskisuuret ja suuret yritykset)

Huom. Tässä kaaviossa esitetään yhteinen indikaattori 9. Tämä yhteinen indikaattori on virtausindikaattori, joka liittyy ainoastaan kyseisen kuuden kuukauden raportointikauden aikana saavutettuun tulokseen ja voi siten vaihdella raportointikausien välillä.

Lähde: Elpymisen ja palautumisen tulostaulu

Asetuksessa mainittujen sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamista ja kaikkien yhtäläisiä mahdollisuuksia koskevien periaatteiden mukaisesti neljässä yhteisistä indikaattoreista data eritellään sukupuolen mukaan. Jäsenvaltioiden toimittaman datan mukaan noin 55 prosenttia elpymis- ja palautumistukivälineen rahoituksella tuetun koulutuksen osallistujista on naisia (yhteinen indikaattori 10). Yhteinen indikaattori 8 osoittaa, että noin 40 prosenttia tuetuissa tutkimuslaitoksissa työskentelevistä tutkijoista on naisia. Yhteinen indikaattori 11, joka koskee työssä olevien tai työnhakuun osallistuvien henkilöiden lukumäärää, osoittaa, että yli 60 prosenttia tukea saavista on naisia, kun taas yhteinen indikaattori 14 osoittaa, että elpymis- ja palautumistukivälineestä tukea saavien nuorten määrä on sukupuolten välillä suhteellisen tasapainoinen.[56]

B. Puolivuosittainen raportointidata

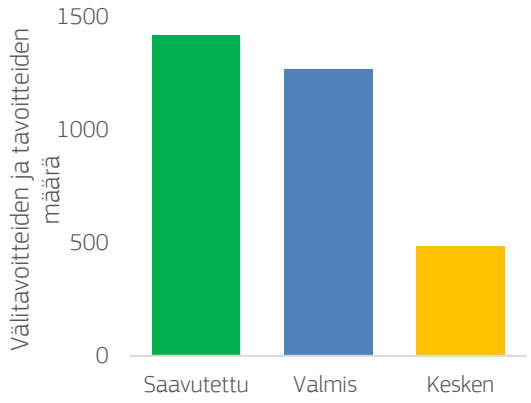
Useimmat välitavoitteet ja tavoitteet on raportoitu toteutetuiksi elpymis- ja palautumissuunnitelmien aikataulujen mukaisesti

Komissio on arvioinut 85 prosenttia vuoden 2024 ensimmäiseen vuosineljännekseen mennessä asetetuista välitavoitteista ja tavoitteista

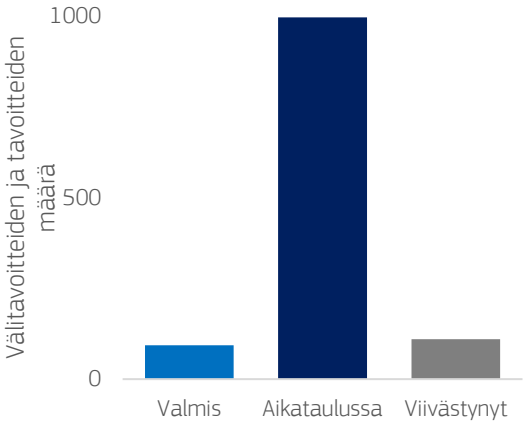
[56] Jotkin jäsenvaltiot ovat arvioineet sukupuolen mukaan eriteltyä dataa, sillä reaalidataa oli haastavaa kerätä tai sitä ei kerätty lainkaan.

saavutetuiksi tai jäsenvaltiot ovat itse ilmoittaneet ne valmiiksi.[57] Komissio on arvioinut, että vuoden 2024 ensimmäiseen vuosineljännekseen mennessä asetetuista 3 171 välitavoitteesta ja tavoitteesta 1 419 on saavutettu, ja jäsenvaltiot ovat ilmoittaneet 1 267 välitavoitetta ja tavoitetta saavutetuiksi (kaavio 14). Jäsenvaltiot ilmoittivat kuitenkin, että 485 vuoden 2024 ensimmäiseen vuosineljännekseen mennessä asetettua välitavoitetta ja tavoitetta (eli 15,3 %) oli kesken.

Kaavio 14: Edistyminen menneissä välitavoitteissa ja tavoitteissa, jotka oli määrä saavuttaa vuoden 2020 ensimmäisen neljänneksen ja vuoden 2024 ensimmäisen neljänneksen välillä

Kaavio 15: Edistyminen välitavoitteissa ja tavoitteissa, jotka on määrä saavuttaa vuoden 2024 toisen neljänneksen ja vuoden 2025 ensimmäisen neljänneksen välillä

Lähde: Euroopan komissio

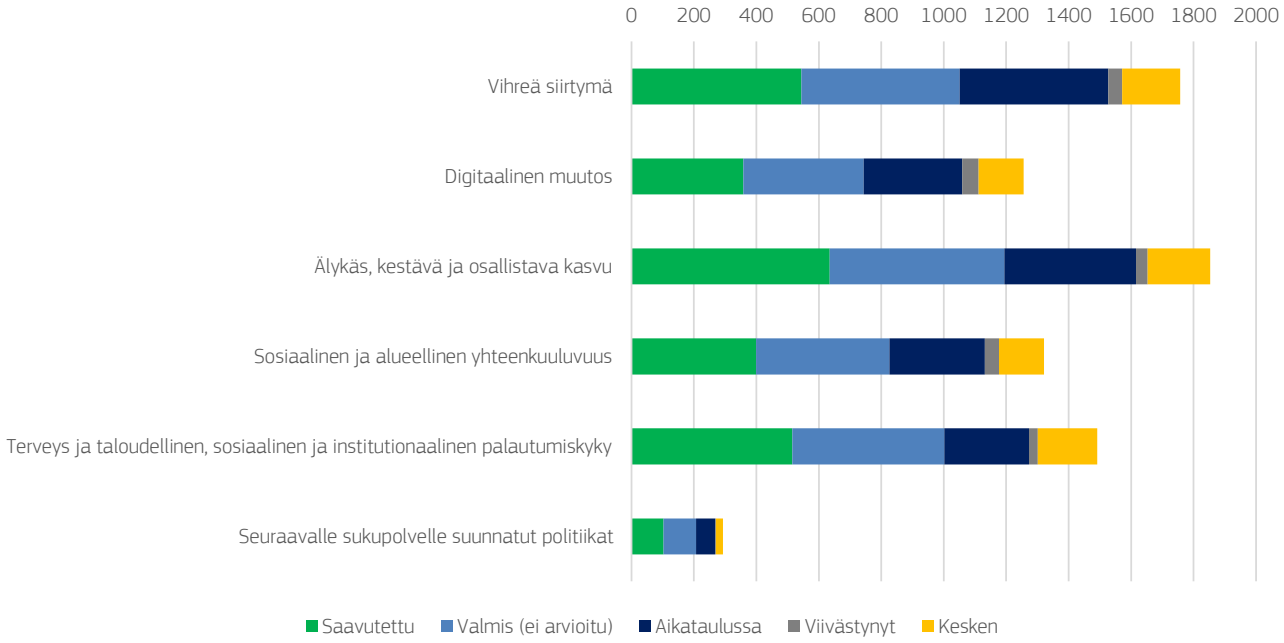
Välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttamisen raportoidaan etenevän suunnitellusti seuraavien 12 kuukauden aikana. Jäsenvaltiot ovat pääasiassa raportoineet, että välitavoitteet ja tavoitteet, jotka on määrä saavuttaa vuoden 2024 toisen neljänneksen ja vuoden 2025 ensimmäisen neljänneksen välillä, ovat ”aikataulussa” (lähes 83 % eli 996 välitavoitetta ja tavoitetta 1 199:stä). Jäsenvaltiot ilmoittavat saavuttaneensa 93 välitavoitetta ja tavoitetta (8 %) ennen suunniteltua ajankohtaa, minkä lisäksi niiden mukaan 110 välitavoitteen ja tavoitteen (9 %) tila oli ”myöhässä” (kaavio 15). Viivästysten syinä jäsenvaltiot mainitsivat hallinnolliset viivytykset, viivästyneiden lainsäädäntömenettelyjen vaikutukset tai viivästykset aiempien välttämättömien välitavoitteiden saavuttamisessa, korkean inflaation ja toimitusketjun häiriöiden seuraukset, vähäisen hankkeisiin osallistumisen tai niiden vähäisen hyväksynnän, suurten ja

[57] Kevään 2024 puolivuosittaisen raportointikierroksen lukujen mukaan. Elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 27 artiklan mukaisesti jäsenvaltioiden on eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä raportoitava kahdesti vuodessa elpymis- ja palautumissuunnitelmiensa toteuttamisessa saavutetusta edistyksestä. Tätä velvoitetta täsmennetään komission delegoidussa asetuksessa (EU) 2021/2106, jossa asetetaan puolivuosittaisen raportoinnin määräajoiksi viimeistään 30. huhtikuuta ja 15. lokakuuta. Jäsenvaltiot raportoivat edistymisestään niissä välitavoitteissa ja tavoitteissa, jotka olisi pitänyt jo saavuttaa, ja niissä, jotka pitäisi saavuttaa tulevien kahdentoista kuukauden aikana. Vaikka data on jäsenvaltioiden itse raportoimaa eikä komissio ole tarkistanut sitä, se tarjoaa kattavan tilannekatsauksen kaikkien suunnitelmien toteuttamisesta ja sen avulla voidaan seurata edistymistä elpymis- ja palautumissuunnitelmien toteuttamisessa. Välitavoitteiden ja tavoitteiden, jotka komissio on jo arvioinut tyydyttävästi saavutetuiksi maksupyynnön yhteydessä, tila on ”saavutettu”. Kunkin menneen välitavoitteen ja tavoitteen (eli niiden, jotka oli tarkoitus saavuttaa raportointipäivää edeltävään vuosineljännekseen mennessä) edistymisen tila voi olla joko ”valmis” tai ”kesken”. Tulevien välitavoitteiden ja tavoitteiden (eli niiden, jotka on tarkoitus saavuttaa raportointipäivän vuosineljänneksellä ja kolmella sitä seuraavalla vuosineljänneksellä) tila voi olla ”valmis”, ”aikataulussa” tai ”viivästynyt”.

monimutkaisten hankkeiden toteuttamisvaikeudet sekä odotettua hitaamman toteuttamisen.

Edistyminen välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttamisessa on tasaista kaikissa kuudessa politiikkapilarissa (kaavio 16). Älykkään, kestävän ja osallistavan kasvun sekä vihreän siirtymän pilarit sisältävät eniten saavutettuja ja valmiita välitavoitteita ja tavoitteita (1 616 ja 1 527), ja suuri osa niistä on toteutumassa vuoden 2025 ensimmäiseen neljännekseen mennessä. Myös terveyttä ja taloudellista, sosiaalista ja institutionaalista palautumiskykyä, digitaalista muutosta sekä sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta koskeviin pilareihin sisältyy reilusti yli 1 000 saavutettua, valmista tai aikataulussa olevaa välitavoitetta ja tavoitetta.

Kaavio 16: Välitavoitteet ja tavoitteet, joilla edistetään elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen kuutta pilaria, sekä niiden tilanne vuoden 2025 ensimmäiseen neljännekseen mennessä

Lähde: Euroopan komissio

C. Edistyminen kuudessa politiikkapilarissa

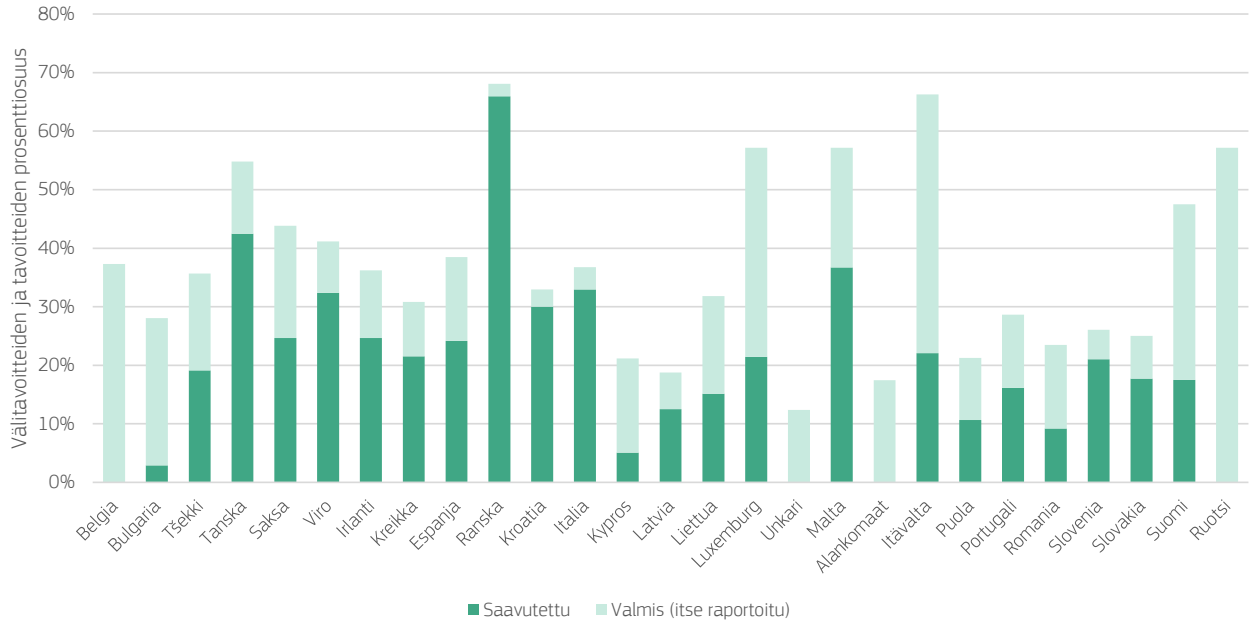
Jäsenvaltiot ovat edistyneet näkyvästi kaikkien kuuden elpymis- ja palautumistukivälineen politiikkapilarin toteuttamisessa

Vihreä siirtymä

Elpymis- ja palautumistukiväline auttaa saavuttamaan EU:n tavoitteet vähentää kasvihuonekaasujen nettopäästöjä vähintään 55 prosenttia vuoteen 2030 mennessä ja saavuttaa ilmastoneutraalius vuoteen 2050 mennessä. Elpymis- ja palautumistukivälineestä tuetuilla toimenpiteillä edistetään EU:n ilmastotavoitteiden saavuttamista edistämällä kestävää liikkuvuutta, lisäämällä energiatehokkuutta ja

lisäämällä uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa. Niillä varmistetaan myös edistyminen ilmastonmuutokseen sopeutumisessa ja muiden ympäristötavoitteiden saavuttamisessa, kuten ilmansaasteiden vähentämisessä, kiertotalouden edistämisessä tai biologisen monimuotoisuuden ennallistamisessa ja suojelussa. REPowerEU-lukujen hyväksymisen jälkeen vihreän siirtymän pilaria edistäviin toimenpiteisiin on osoitettu yhteensä 346 miljardia euroa[58] eli yli 50 prosenttia jäsenvaltioiden tähänastisista kokonaismäärärahoista.

Kaavio 17: Niiden vihreää siirtymää edistävien välitavoitteiden ja tavoitteiden elpymis- ja palautumissuunnitelmakohtainen prosenttiosuus, jotka on arvioitu saavutetuiksi tai joiden on raportoitu olevan valmiita

Lähde: Euroopan komissio

Vihreään siirtymään liittyvien toimenpiteiden toteuttamisessa on edistytty kaiken kaikkiaan hyvin. Noin kolmannes välitavoitteista ja tavoitteista on ilmoitettu valmiiksi tai komissio on arvioinut, että ne on saavutettu tyydyttävästi. Vihreään siirtymään liittyvistä 3 214 välitavoitteesta ja tavoitteesta 1 080 on sellaisia, jotka jäsenvaltiot ovat jo ilmoittaneet valmiiksi tai jotka komissio on arvioinut saavutetuiksi. Tämä vastaa noin 34 prosentin edistymisastetta (mukaan lukien maksupyynnöissä arvioitu 19 %). Komissio arvioi, että 355 näistä vihreää siirtymää edistävistä välitavoitteista ja tavoitteista saavutettiin 1. syyskuuta 2023 ja 31. elokuuta 2024 välisenä aikana. Vaikka on liian aikaista arvioida elpymis- ja palautumistukivälineen täyttä vaikutusta vihreään siirtymään, koska lopulliset vaikutukset toteutuvat vasta pidemmällä aikavälillä, jo saavutetut ”vihreät” välitavoitteet ja tavoitteet ovat auttaneet vauhdittamaan vihreää siirtymää. Jäljempänä olevassa laatikossa annetaan esimerkkejä keskeisistä toimenpiteistä, joiden välitavoitteita

[58] Tämä luku sisältää kustannusarviot, jotka perustuvat elpymisen ja palautumisen tulostaulun pilaripohjaiseen seurantamenetelmään, ja se vastaa toimenpiteitä, jotka on osoitettu vihreän siirtymän pilariin ensisijaisena ja/tai toissijaisena politiikkapilarina.

ja tavoitteita on saavutettu raportointikaudella (1. syyskuuta 2023 ja 31. elokuuta 2024 välisenä aikana).

Esimerkkejä vihreän siirtymän pilarin toimenpiteistä, joiden välitavoitteet ja tavoitteet on saavutettu

Uudistukset:

- **Espanja** on i) hyväksynyt vihreää talousarviota koskevan kertomuksen vihreiden menojen kartoittamiseksi vuotuisessa talousarviolaissa EU:n menetelmien ja seurantakehyksen mukaisesti, ii) hyväksynyt metsästrategian, iii) muuttanut horisontaalista omaisuuslakia rakennusten kunnostustöiden helpottamiseksi ja rahoituksen saatavuuden parantamiseksi sekä iv) hyväksynyt rautatiestrategian selkeän kestävän liikkuvuuden suunnitteluskenaarion laatimiseksi rautatieliikennettä varten ja alan investointiprioriteettien yhteensovittamiseksi.
- **Puola** on i) päivittänyt kansallista ilmansuojeluohjelmaansa velvoittamalla lopettamaan hiilikäyttöisille lämmönlähteille myönnetyt julkiset tuet ja ottamalla käyttöön joukon toimenpiteitä ja politiikkoja ilmanlaadun parantamiseksi vaikuttavasti sekä ii) muuttanut energiatehokkuuslakia energiatehokkuussopimusten käytön helpottamiseksi ja siten edistänyt energiatehokkuusinvestointeja julkisissa ja yksityisissä hankkeissa, jotta voidaan nopeuttaa saastuttavien lämmönlähteiden korvaamista.
- **Suomi** on hyväksynyt lain sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta. Lain voimaantulo merkitsee, että erityyppisten energiamuotojen verotus muuttuu, jotta fossiilisista polttoaineista voidaan luopua asteittain edistämällä teollisuuden sähköistymistä ja kannustamalla investoimaan vähähiilisiin teknologioihin.

Investoinnit:

- **Italia** on i) rakentanut yli 200 kilometriä pyöräteitä suurkaupunkialueille ja yliopistokaupunkeihin, mikä helpottaa matkustamista yliopistojen, intermodaalisten solmukohtien ja muiden paikkojen välillä suurkaupunkialueilla, ii) parantanut rautateiden häiriönsietokykyä eteläisillä rautateillä yli 172 kilometrin matkalta, mukaan lukien rautateiden uudistaminen kuudella eri reitillä, ja iii) vähentänyt laittomia kaatopaikkoja 34:stä 14:ään, mikä merkitsee 60 prosentin vähennystä, parantaa jätehuoltoa ja vähentää ympäristökuormitusta.
- **Portugali** on i) asentanut 1 730 uutta julkisesti saatavilla olevaa latausasemaa, jotta nykyistä verkostoa voidaan tosiasiallisesti kehittää ja laajentaa tukemaan puhtaampien ajoneuvojen käyttöä, ja ii) allekirjoittanut sopimukset 257 päästöttömän linja-auton hankkimisesta ja erityisen latausinfrastruktuurin rakentamisesta Lissabonin ja Porton suurkaupunkiseuduille julkisen liikenteen hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi.

- **Tšekki** on i) saattanut päätökseen 26 hanketta, jotka liittyvät rautateiden nykyaikaistamiseen, rautatieasemien nykyaikaistamiseen uudistetuilla raiteilla ja turvallisilla ja esteettömillä laitureilla, energiaintensiteetin vähentämiseen sekä asemarakennusten mukavuuden lisäämiseen, ii) rakentanut yli 24 kilometriä pyöräteitä moottorittoman liikenteen edistämiseksi ja iii) saattanut päätökseen 15 hanketta kestävän tulvasuojelun luomiseksi, mukaan lukien sadeveden tehokas hallinta kaupunkialueilla, mikä suojelee kansalaisia tulvariskeiltä.

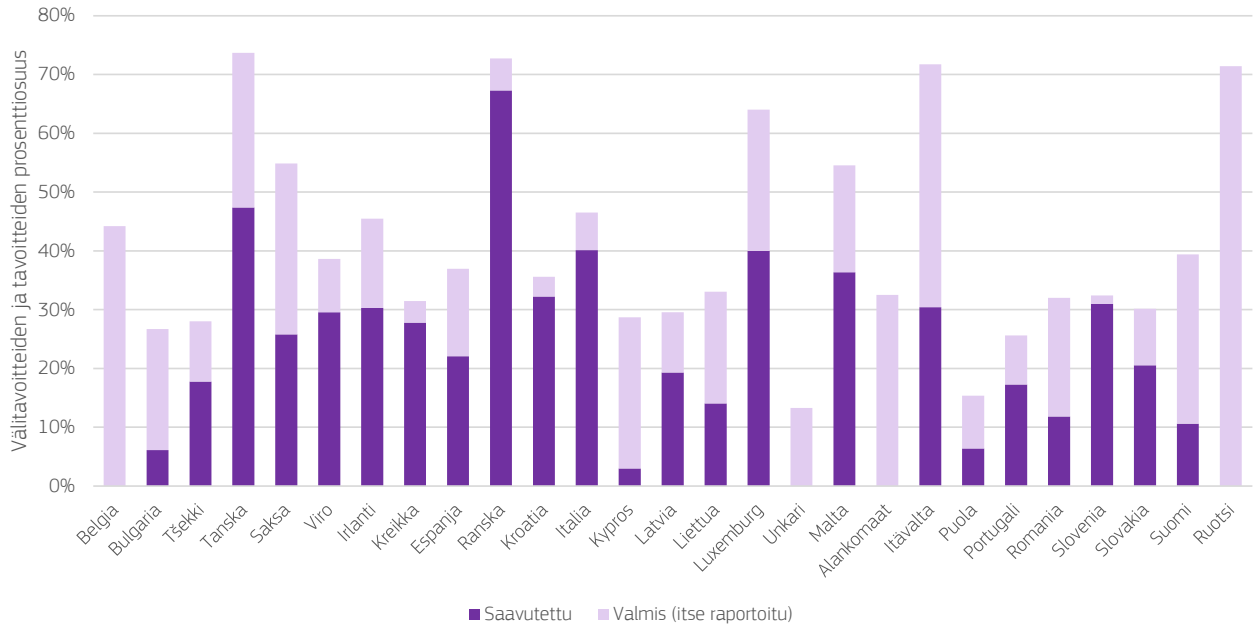
Digitaalinen muutos

Elpymis- ja palautumistukiväline edistää merkittävästi digitaalista muutosta unionissa. Elpymis- ja palautumissuunnitelmat kattavat useita toimenpiteitä, kuten seuraavan sukupolven digitaalisten infrastruktuurien ja kehittyneiden teknologioiden käyttöönoton, koko väestön ja työvoiman digitaalisten taitojen kehittämisen (koulutusten avulla) sekä yritysten ja julkisten palvelujen digitalisoinnin tukemisen. Digitaalisen muutoksen pilarin tukemiseen osoitetaan yhteensä 166,2 miljardia euroa[59].

Jäsenvaltiot ovat edistyneet merkittävästi digitaaliseen muutoksen liittyvien toimenpiteiden toteuttamisessa, ja yli kolmanneksen asiaan liittyvistä välitavoitteista ja tavoitteista on raportoitu olevan valmiita tai komissio on arvioinut ne saavutetuiksi. Digitaaliseen muutoksen liittyvistä 2 464 välitavoitteesta ja tavoitteesta 877 on sellaisia, jotka jäsenvaltiot ovat jo ilmoittaneet valmiiksi tai jotka komissio on arvioinut saavutetuiksi, mikä vastaa 35 prosentin edistymisastetta (mukaan lukien maksupyynnöissä arvioitu 19 %). Komissio arvioi, että 290 näistä digitaalista muutosta edistävistä välitavoitteista ja tavoitteista saavutettiin 1. syyskuuta 2023 ja 31. elokuuta 2024 välisenä aikana (raportointikaudella). Jäljempänä olevassa laatikossa annetaan esimerkkejä keskeisistä toimenpiteistä, joiden välitavoitteita ja tavoitteita on saavutettu raportointikaudella.

[59] Tämä luku sisältää kustannusarviot, jotka perustuvat elpymisen ja palautumisen tulostaulun pilaripohjaiseen seurantamenetelmään, ja se vastaa toimenpiteitä, jotka on osoitettu digitaalisen muutoksen pilariin ensisijaisena ja/tai toissijaisena politiikkapilarina.

Kaavio 18: Niiden digitaalista muutosta edistävien välitavoitteiden ja tavoitteiden elpymis- ja palautumissuunnitelmakohtainen prosenttiosuus, jotka on arvioitu saavutetuiksi tai joiden on raportoitu olevan valmiita

Lähde: Euroopan komissio

Esimerkkejä digitaalisen muutoksen pilarin toimenpiteistä, joiden välitavoitteet ja tavoitteet on saavutettu

Uudistukset:

- **Alankomaissa** käyttöönotettu avointa hallintoa koskeva laki lisää julkishallinnon tietojen läpinäkyvyyttä ja saatavuutta. Viranomaiset ja puolijulkiset viranomaiset tarjoavat nyt helpommin saatavilla olevaa ja yhteensopivaa tietoa kansalaisille, lehdistölle ja tiedotusvälineille sekä parlamentin jäsenille ja heidän henkilöstölleen.
- **Latviassa** on hyväksytty digitaalinen terveysstrategia, joka toimii etenemissuunnitelmana turvallisten ja potilaiden ja toimialan tarpeita vastaavien digitaalisten ratkaisujen kehittämiselle ja käyttöönotolle terveydenhuoltoalalla. Strategiassa käsitellään muun muassa datanhallintaa, datan käyttöä tutkimuksessa, julkisen terveydenhuollon tietojärjestelmiä ja -ratkaisuja, yksityisiä tietojärjestelmiä, rajatylittävää tiedonvaihtoa ja digitaalisia taitoja, joita tarvitaan uusien digitaalisten terveysratkaisujen toteuttamiseen ja käyttöön.

Investoinnit:

- **Ranska** on ottanut onnistuneesti käyttöön valtion uuden digitaalisen identiteettisovelluksen, jota käyttäjät voivat käyttää helposti. Tämän seurauksena on myönnetty yli 12,5 miljoonaa uutta henkilökorttia, joissa on digitaalista identiteettiä koskeva toiminto.

- **Tšekki** on laajentanut pääsyä alue- ja kunnallisviranomaisten digitaalisiin ilmoitustauluihin. Se edellyttää nyt virallisten ilmoitustaulujen avoimen metadatan julkaisemista lähes 300 yksikössä, mukaan lukien paikallishallinnot ja kunnat. Tämä parantaa osaltaan kansallisen avoimen datan luetteloa, sillä julkishallinnon koodiluetteloita julkaistaan julkisissa tietokannoissa ja avoimen datan tuottajien määrä lisääntyy.
- **Tanskassa** ainakin 3 500 sellaista kotitaloutta ja yritystä, joilla ei ole ennen ollut käytössään nopeaa verkkoyhteyttä, on saanut käyttöönsä nopean verkkoyhteyden, sillä nykyistä laajakaistajärjestelmää, *Bredbåndspuljenia*, on laajennettu. Järjestelmä on tarjonnut nopeita verkkoyhteyksiä Tanskan maaseutualueille, jotka kärsivät puutteellisesta kattavuudesta riittämättömien markkinakannustimien vuoksi, mukaan lukien saaret, joilla ei ole siltayhteyttä.
- **Italiassa** on saavutettu kolme tärkeää tavoitetta, jotka liittyivät julkishallinnon sähköisen hallinnon ratkaisujen käyttöönottoon: i) 6 678 uutta julkishallintoa on ottanut käyttöön digitaalisen *"PagoPA"*-maksujärjestelmän (+ 71 % vuoteen 2021 verrattuna), ii) 10 675 uutta julkishallintoa on liittynyt julkisten palvelujen keskitettyyn *"app IO"*-palvelupisteeseen ja tarjonnut palveluja sen kautta (+ 251 % vuoteen 2021 verrattuna) ja iii) 1 798 keskushallintoa ja kuntaa on liittynyt digitaalisen ilmoitusalustan käyttäjiksi ja aloittanut oikeudellisesti sitovien ilmoitusten lähettämisen kansalaisille, oikeushenkilöille, yhdistyksille ja muille julkisille tai yksityisille tahoille kyseisen alustan kautta.

Älykäs, kestävä ja osallistava kasvu

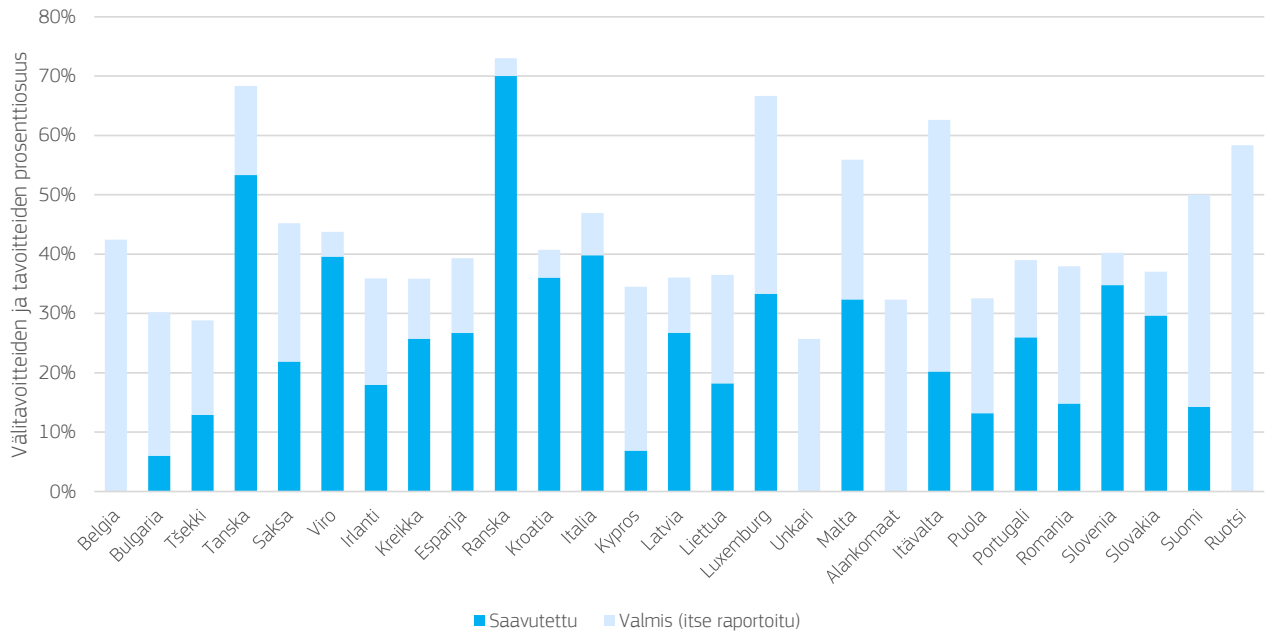
Elpymis- ja palautumissuunnitelmilla edistetään älykästä, osallistavaa ja kestävää kasvua (eli pilaria 3) 1 700 toimenpiteellä ja alatoimenpiteellä, joiden arvo on yli 332 miljardia euroa[60]. Nämä toimenpiteet kattavat monenlaisia aloja, kuten uudistukset ja investoinnit liiketoimintaympäristön ja kilpailukyvyn parantamiseksi, pk-yritysten tukeminen, tutkimus ja kehitys, innovointi ja kulttuuriala.

Älykkääseen, kestävään ja osallistavaan kasvuun liittyvien toimenpiteiden toteuttamisessa on edistytty merkittävästi, ja 40 prosenttia tätä elpymis- ja palautumistukivälineen tavoitetta edistävistä välitavoitteista ja tavoitteista on sellaisia, jotka jäsenvaltiot ovat ilmoittaneet valmiiksi tai jotka komissio on arvioinut tyydyttävästi saavutetuiksi. Älykästä, kestävää ja osallistavaa kasvua edistävästä 3 305 välitavoitteesta ja tavoitteesta 1 346 on sellaisia, jotka jäsenvaltiot ovat jo ilmoittaneet valmiiksi tai jotka komissio on arvioinut saavutetuiksi, mikä vastaa 41 prosentin edistymisastetta (mukaan lukien maksupyynnöissä arvioitu 23 %). Komissio arvioi, että 420 näistä välitavoitteista ja tavoitteista saavutettiin 1. syyskuuta 2023 ja 31. elokuuta 2024 välisenä aikana

[60] Tämä luku sisältää kustannusarviot, jotka perustuvat elpymisen ja palautumisen tulostaulun pilaripohjaiseen seurantamenetelmään, ja se vastaa toimenpiteitä, jotka on osoitettu älykkään, kestävän ja osallistavan kasvun pilariin ensisijaisena ja/tai toissijaisena politiikkapilarina.

(raportointikaudella). Jäljempänä olevassa laatikossa annetaan esimerkkejä keskeisistä toimenpiteistä, joiden välitavoitteita ja tavoitteita on saavutettu raportointikaudella.

Kaavio 19: Niiden älykästä, kestävää ja osallistavaa kasvua edistävien välitavoitteiden ja tavoitteiden elpymis- ja palautumissuunnitelmakohtainen prosenttiosuus, jotka on arvioitu saavutetuiksi tai joiden on raportoitu olevan valmiita

Lähde: Euroopan komissio

Esimerkkejä älykkään, kestävän ja osallistavan kasvun pilarin toimenpiteistä, joiden välitavoitteet ja tavoitteet on saavutettu

Uudistukset:

- **Tšekki** on perustanut lääkinnällisten laitteiden ja ilmailu- ja avaruusteollisuuden sertifiointialustan. Tämä alusta yhdistää yritykset sääntelyelimiin, jotta voidaan tarjota olennaista tietoa, koulutusta ja ohjeita tiettyjen tuotteiden ja palvelujen sertifikaattien hankkimisesta.
- **Malta** on perustanut sähköisen oppimisympäristön, joka tarjoaa kattavia verkkokursseja, joiden tavoitteena on laajentaa kaikkien aikuisten täydennys- ja uudelleenkoulutusmahdollisuuksia heidän ammattiasemastaan riippumatta. Oppijoita autetaan mentorointi- ja ohjausyksikön ja verkkokeskuksen kautta, jotta voidaan tarjota ohjauspalveluja sellaisille aikuisille, jotka etsivät parhaiten täydennys- ja uudelleenkoulutustarpeitaan vastaavaa koulutuspolkua, sekä yleistä hyvinvointia koskevaa neuvontaa. Sähköistä oppimisympäristöä täydentää myös keskus, jossa on fyysinen tila, jossa on teknisiä laitteita ja henkilökohtaista valmennusta aikuisille, joilla ei ole digitaalisia taitoja tai laitteita, jotta he voisivat osallistua verkkokursseille.

- **Liettua** on perustanut uuden tutkimusneuvoston, joka auttaa yrityksiä ja organisaatioita hyödyntämään kansainvälisiä tutkimus- ja innovointimahdollisuuksia ja tarjoaa hallitukselle analyyttistä tukea innovaatio- ja korkeakoulupolitiikan alalla.

Investoinnit:

- **Italiassa** 25 yritystä, joista osa on pk-yrityksiä, on saanut rahoitusta osallistumiseen Euroopan yhteistä etua koskeviin tärkeisiin vetyteknologiaa ja -teollisuutta, mikroelektroniikkaa ja viestintäteknologiaa sekä seuraavan sukupolven pilvi-infrastruktuuria ja -palveluja koskeviin hankkeisiin. Näillä hankkeilla rahoitetaan läpimurtoinnovaatioita, jotka edistävät Euroopan kilpailukykyä, innovointia ja kestävyyttä.
- **Kroatiassa** on myönnetty noin 18 miljoonaa euroa sellaisten yliopistojen ja tutkimuslaitosten toteuttamiin tutkimushankkeisiin, jotka ovat sopineet keskittyvänsä tuloksiin, mikä muuttaa julkisen tutkimuksen rahoitustapaa siten, että palkitaan onnistuneesta tulostensaannista.
- **Espanjassa** on myönnetty 897 miljoonaa euroa 3 463 tutkimus- ja kehityshankkeelle, jotka liittyvät i) konseptin toimivuuden osoittamiseen, ii) strategisiin teknologioihin, iii) vihreään ja digitaaliseen siirtymään, iv) julkisen ja yksityisen sektorin tutkimusyhteistyöhön, v) yhteiskunnallisiin haasteisiin liittyvään tutkimukseen ja kehittämiseen ja vi) kansainväliseen tutkimusyhteistyöhön.

Sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus

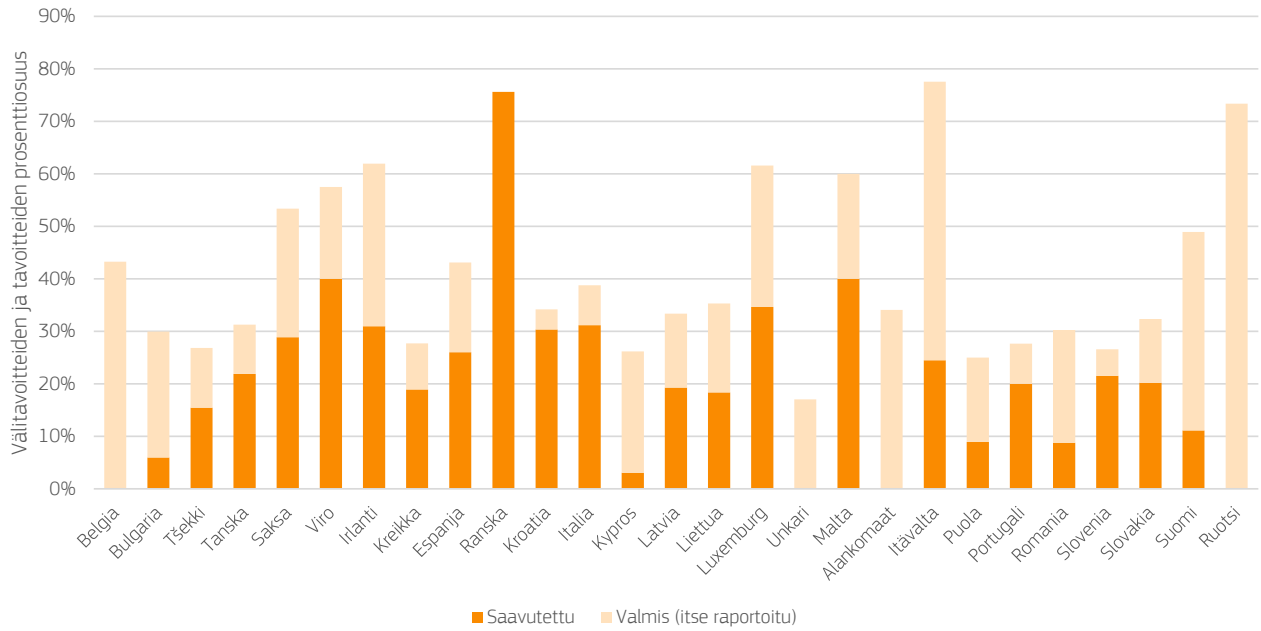
Jäsenvaltiot ovat ottaneet käyttöön huomattavan määrän toimenpiteitä sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden tukemiseksi ja erityisesti Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin toteuttamisen edistämiseksi. Moniin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy erityisiä lukuja yhtäläisistä mahdollisuuksista ja pääsystä työmarkkinoille, oikeudenmukaisista työoloista sekä sosiaalisesta suojelusta ja osallisuudesta. Kaikilla elpymis- ja palautumissuunnitelmilla rahoitetaan myös toimenpiteitä, joilla pyritään parantamaan erityyppisiä alueellisia infrastruktuureja ja palveluja, mukaan lukien uudistukset ja investoinnit, joilla tehostetaan kilpailukykyä, parannetaan liikenne- ja laajakaistayhteyksiä, varmistetaan luonnonvarojen kestävä käyttö ja suojellaan ympäristöä sekä parannetaan julkishallinnon suorituskykyä paikallis- ja aluetasolla. Tarkemmin sanottuna neuvoston hyväksymillä 27 elpymis- ja palautumissuunnitelmalla tuetaan tätä pilaria noin 261,2 miljardilla eurolla[61].

Sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta käsitellään toisissa elpymis- ja palautumissuunnitelmissa enemmän kuin toisissa, ja yleisesti ottaen edistyminen

[61] Tämä luku sisältää kustannusarviot, jotka perustuvat elpymisen ja palautumisen tulostaulun pilaripohjaiseen seurantamenetelmään, ja se vastaa toimenpiteitä, jotka on osoitettu sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden pilariin ensisijaisena ja/tai toissijaisena politiikkapilarina.

on ollut hyvää. Joissakin jäsenvaltioissa sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus on sisällytetty eri toimenpiteisiin elpymis- ja palautumissuunnitelman kaikissa komponenteissa. Erityisesti 2 888:sta sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta edistävästä välitavoitteesta ja tavoitteesta 1 064 on sellaisia, jotka jäsenvaltiot ovat jo ilmoittaneet valmiiksi tai jotka komissio on arvioinut saavutetuiksi, mikä vastaa 37 prosentin edistymisastetta (mukaan lukien maksupyynnöissä arvioitu 20 %). Komissio arvioi, että 322 sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta edistävistä välitavoitteista ja tavoitteista saavutettiin 1. syyskuuta 2023 ja 31. elokuuta 2024 välisenä aikana (raportointikaudella). Jäljempänä olevassa laatikossa annetaan esimerkkejä keskeisistä toimenpiteistä, joiden välitavoitteita ja tavoitteita on saavutettu raportointikaudella.

Kaavio 20: Niiden sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta edistävien välitavoitteiden ja tavoitteiden elpymis- ja palautumissuunnitelmakohtainen prosenttiosuus, jotka on arvioitu saavutetuiksi tai joiden on raportoitu olevan valmiita

Lähde: Euroopan komissio

Esimerkkejä sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden pilarin toimenpiteistä, joiden välitavoitteet ja tavoitteet on saavutettu

Uudistukset:

- **Italia** on hyväksynyt uuden puitelain, jolla pyritään parantamaan muiden kuin omavaraisten vanhusten elinoloja. Lain tavoitteena on erityisesti yksinkertaistaa ja tarjota keskitettyjä asiointipisteitä sosiaali- ja terveyspalveluja varten, tarkistaa menettelyjä, joilla arvioidaan hoidosta riippuvaisten vanhusten kuntoa, ja lisätä kotona tarjottavien sosiaali- ja terveyspalvelujen määrää.
- **Kreikka** on sertifioinut 150 000 kansalaista digitaalista, vihreää ja talouslukutaitoa koskevien koulutusohjelmien loppuun saattamisen perusteella. Ohjelmien tavoitteena on parantaa nuorten ja pitkäaikaistyöttömien, teknisesti heikommassa asemassa

olevien työntekijöiden, työntekijöiden, joilla on rajalliset koulutusresurssit, ja julkisen sektorin työntekijöiden, kuten opettajien, työmarkkinamahdollisuuksia.

- **Puola** on perustanut vihreän kaupunkikehityksen välineen, jolla edistetään kestävää kaupunkikehitystä ja torjutaan sosioekonomisia eroja. Aloitteella pyritään parantamaan kaupunki-infrastruktuuria energiatehokkaiden ratkaisujen (kuten energiaklusterien ja uusiutuvien energialähteiden käytön) avulla, edistämään luontoon perustuvia ratkaisuja vihreää siirtymää varten (kuten vihersiniset infrastruktuurit kestävää sadeveden hallintaa varten) ja tukemaan päästöttömiä liikennejärjestelmiä (edistämällä kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä sekä perustamalla vähäpäästöisiä vyöhykkeitä).

Investoinnit:

- **Ranska** on tukenut sekä Manner-Ranskassa että merentakaisilla alueilla 20 000 uuden sosiaalisen asuntotuotannon asunnon lämpökorjausta. Vuodesta 2020 lähtien remontteja on tehty 40 000 sosiaalisen asuntotuotannon asuntoon. Rakennusten pitkälle menevien perusparannusten avulla tavoitteena on poistaa asteittain lämpöseulat ja saavuttaa keskimäärin vähintään 30 prosentin energiansäästöt vuoden 2026 loppuun mennessä.
- **Italia** on vahvistanut työvoimaansa käynnistämällä koulutuspolun Italian kansallisen terveydenhuoltojärjestelmän osaamisen parantamiseksi. Ohjelmasta myönnetään aluksi 1 800 apurahaa, ja sen tavoitteena on parantaa yleislääketieteen käytäntöjä ja henkilöstön sairaalainfektioturvallisuutta.
- **Latvia** on kunnostanut tai rakentanut 75 kilometriä alueellisia ja paikallisia teitä. Tavoitteena on parantaa liikenneturvallisuutta, varmistaa uusien kuntien yhteydet ja toiminta sekä parantaa kansalaisten mahdollisuuksia saada työpaikkoja ja palveluja.

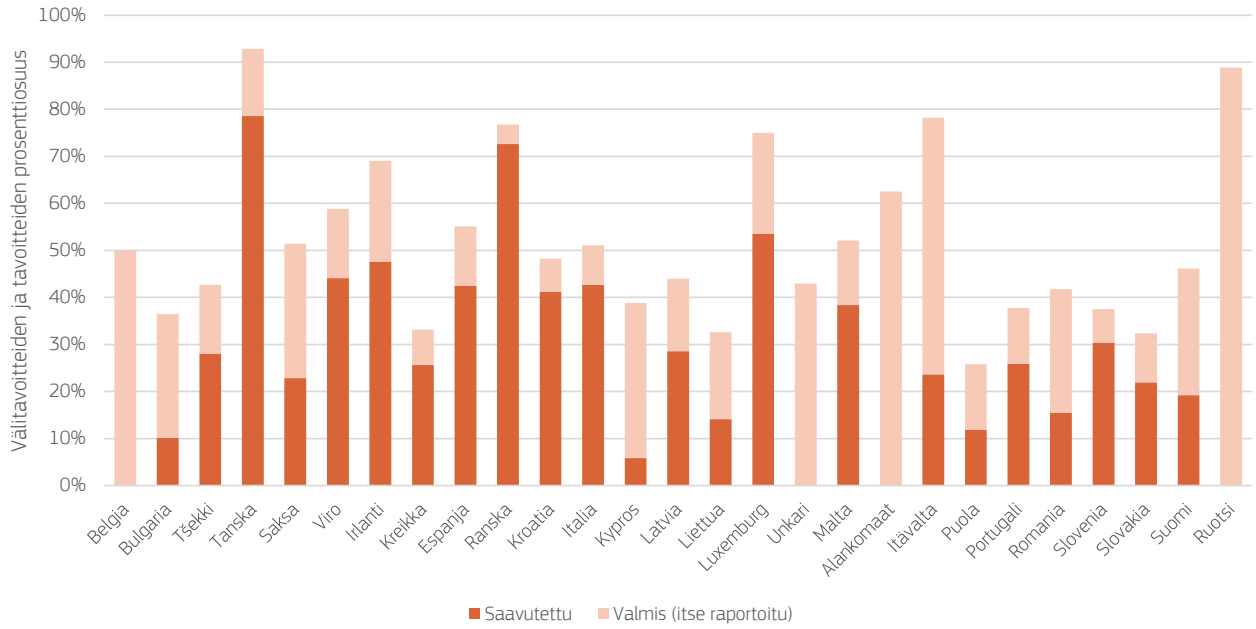
Terveys ja taloudellinen, sosiaalinen ja institutionaalinen palautumiskyky

Elpymis- ja palautumissuunnitelmilla edistetään merkittävästi terveyttä ja taloudellista, sosiaalista ja institutionaalista palautumiskykyä muun muassa kriisivasteen ja kriisivalmiuden parantamiseksi. Terveyden ja taloudellisen, sosiaalisen ja institutionaalisen palautumiskyvyn pilaria edistetään 27 elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyvillä yli 1 200 toimenpiteellä ja alatoimenpiteellä, joiden menojen osuus on noin 88,5 miljardia euroa[62]. Nämä toimenpiteet kattavat politiikanaloja terveydenhuollosta ja pitkäaikaishoidosta oikeuslaitoksen toimivuuteen ja rahanpesun vastaisiin toimenpiteisiin.

[62] Tämä luku sisältää kustannusarviot, jotka perustuvat elpymisen ja palautumisen tulostaulun pilaripohjaiseen seurantamenetelmään, ja se vastaa toimenpiteitä, jotka on osoitettu terveyden ja taloudellisen, sosiaalisen ja institutionaalisen palautumiskyvyn pilariin ensisijaisena ja/tai toissijaisena politiikkapilarina.

Terveyden ja taloudellisen, sosiaalisen ja institutionaalisen palautumiskyvyn pilarissa on tähän mennessä edistytty pilareista eniten. Erityisesti 2 503:sta terveyttä ja taloudellista, sosiaalista ja institutionaalista palautumiskykyä edistävästä välitavoitteesta ja tavoitteesta 1 162 on sellaisia, jotka jäsenvaltiot ovat jo ilmoittaneet valmiiksi tai jotka komissio on arvioinut saavutetuiksi, mikä vastaa 46 prosentin edistymisastetta (mukaan lukien maksupyynnöissä arvioitu 27 %). Komissio arvioi, että 374 terveyttä ja taloudellista, sosiaalista ja institutionaalista palautumiskykyä edistävistä välitavoitteista ja tavoitteista saavutettiin 1. syyskuuta 2023 ja 31. elokuuta 2024 välisenä aikana (raportointikaudella). Jäljempänä olevassa laatikossa annetaan esimerkkejä keskeisistä toimenpiteistä, joiden välitavoitteita ja tavoitteita on saavutettu raportointikaudella.

Kaavio 21: Niiden terveyttä ja taloudellista, sosiaalista ja institutionaalista palautumiskykyä edistävien välitavoitteiden ja tavoitteiden elpymis- ja palautumissuunnitelmakohtainen prosenttiosuus, jotka on arvioitu saavutetuiksi tai joiden on raportoitu olevan valmiita

Lähde: Euroopan komissio

Esimerkkejä terveyden ja taloudellisen, sosiaalisen ja institutionaalisen palautumiskyvyn pilarin toimenpiteistä, joiden välitavoitteet ja tavoitteet on saavutettu

Uudistukset:

- **Kreikka** on perustanut 48 mielenterveysyksikköä, joilla tuetaan laadukkaiden mielenterveyspalvelujen yleistä maksutonta saatavuutta. Yksiköiden potilaita ovat lapset, nuoret ja nuoret aikuiset, joilla on mielenterveysongelmia, potilaat, joilla on dementia, Alzheimerin tauti ja autismi, sekä riippuvuutta aiheuttavia aineita käyttävät ihmiset ja riippuvaiset henkilöt. Lisäksi uudistuksella pyritään siirtämään mielenterveyspalvelut pois laitoksista ja luomaan yhteisöpohjaisia palveluja, jotka

tekevät yhteistyötä nykyisten mielenterveystarpeiden täyttämiseksi ja pandemian jälkeisiin tuleviin haasteisiin valmistautumiseksi.

- **Viro** on muuttanut lakeja perusterveydenhuollon vahvistamiseksi. Lainsäädäntömuutoksilla parannettiin potilasluetteloiden hallintaa, mikä on helpottanut potilaiden mahdollisuuksia saada perusterveydenhuoltoa, ja laajennettiin sairaanhoitajien oikeuksia määrätä lääkkeitä potilaille. Maa on myös tehnyt lääkäreiden ja farmaseuttien työskentelystä syrjäseuduilla houkuttelevampaa.
- **Kroatiassa** on toteutettu palkanmuodostusuudistus. Huhtikuusta 2024 alkaen kaikki virkamiehet ovat saaneet palkkaa uuden ja läpinäkyvämmän palkkausjärjestelmän mukaisesti. Järjestelmä perustuu samapalkkaisuuden periaatteeseen.

Investoinnit:

- **Belgia** on hyväksynyt Vallonian alueen pitkäaikaishoidon laitoshoidosta luopumista koskevan strategian osana laajempaa investointia, jolla pyritään lisäämään sosiaalisen asuntotuotannon tarjontaa haavoittuvassa asemassa oleville ryhmille rakentamalla ja uudistamalla energiatehokkaita matalavuokra-asuntoja, osallistavan ja solidaarisen asumisen asuntoja sekä asunnottomien majoituspaikkoja.
- **Tanska** on kehittänyt uuden digitaalisen ratkaisun, jolla parannetaan kansalaisten ja terveydenhuoltojärjestelmän yhteyksiä covid-19-pandemian jälkeen. On kehitetty uusia digitaalisia kyselylomakkeita, jotka kattavat pneumokokin, influenssan ja raskauden, jotta potilaat voidaan jakaa nopeasti rokotustarpeiden ja muiden sairauksien osalta.
- **Irlanti** on tehnyt hankintasopimuksia sellaisen digitaalisen ratkaisun hankinnasta, jolla tuetaan apteekkien sähköisen ePharmacy-järjestelmän käyttöönottoa Irlannin sairaaloissa. Järjestelmän avulla viranomaiset voivat paremmin seurata lääkkeiden käyttöä ja kustannuksia, ja se tukee lääkkeiden sähköistä määräämistä ja antamista, mikä parantaa hoidon saamista ja potilasturvallisuutta. Irlanti on myös saattanut päätökseen yhdennetyn varainhoitojärjestelmän suunnittelun, rakentamisen ja konfiguraation terveydenhuoltojärjestelmän hankintojen ja varainhoidon tehostamiseksi.

Seuraavalle sukupolvelle suunnatut toimintapolitiikat

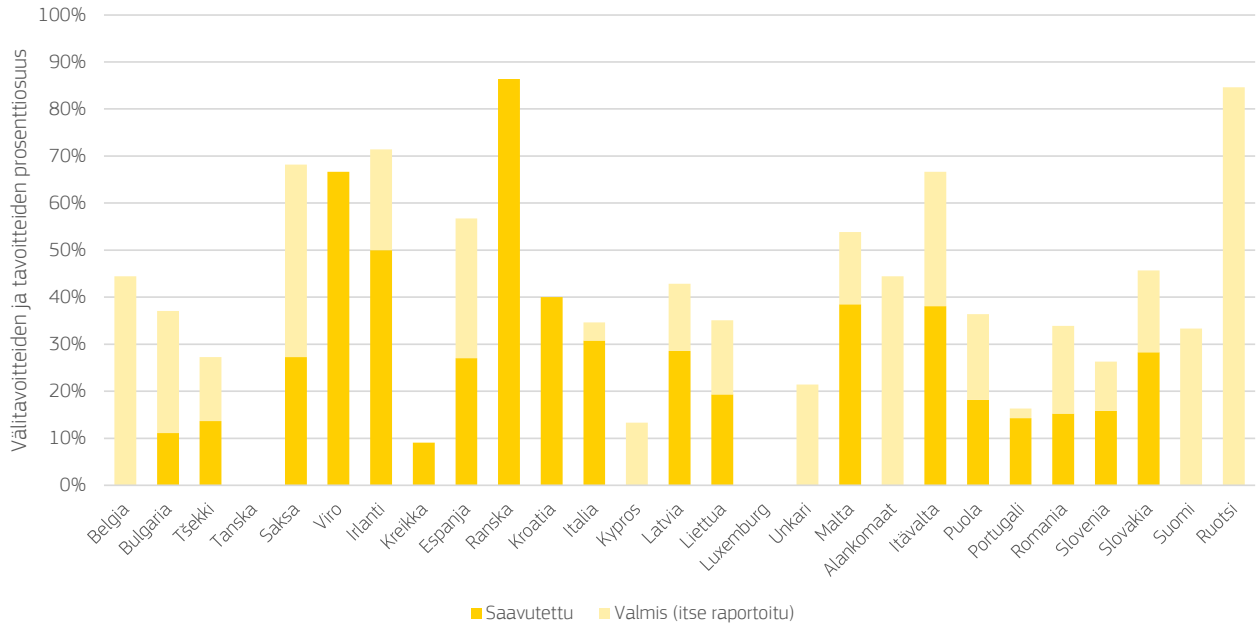
Seuraavalle sukupolvelle, lapsille ja nuorille suunnatuissa toimenpiteissä keskitytään ensisijaisesti varhaiskasvatukseen, koulutukseen sekä nuorten työllisyyttä tukeviin toimenpiteisiin. Neuvoston hyväksymillä elpymis- ja palautumissuunnitelmilla tuetaan tätä pilaria noin 56,4 miljardilla eurolla[63], josta noin kolme neljäsosaa käytetään yleissivistävään koulutukseen, ammatilliseen koulutukseen ja

[63] Tämä luku sisältää kustannusarviot, jotka perustuvat elpymisen ja palautumisen tulostaulun pilaripohjaiseen seurantamenetelmään, ja se vastaa toimenpiteitä, jotka on osoitettu seuraavan sukupolven pilariin ensisijaisena ja/tai toissijaisena politiikkapilarina.

korkeakoulutukseen. Jäljellä oleva neljännes jakautuu lähes tasan varhaiskasvatukseen ja nuorisotyöllisyyden tukemiseen.

Edistyminen on konkreettista myös välitavoitteissa ja tavoitteissa, jotka edistävät seuraavalle sukupolvelle, lapsille ja nuorille suunnattuja toimintapolitiikkoja, kuten koulutusta ja osaamista. Tähän mennessä 665:stä välitavoitteesta ja tavoitteesta 259 on sellaisia, jotka jäsenvaltiot ovat jo ilmoittaneet valmiiksi tai jotka komissio on arvioinut saavutetuiksi, mikä vastaa 39 prosentin edistymisastetta (mukaan lukien maksupyynnöissä arvioitu 21 %). Komissio arvioi, että 75 näistä seuraavalle sukupolvelle suunnattuja toimintapolitiikkoja edistävistä välitavoitteista ja tavoitteista saavutettiin 1. syyskuuta 2023 ja 31. elokuuta 2024 välisenä aikana (raportointikaudella). Jäljempänä olevassa laatikossa annetaan esimerkkejä keskeisistä toimenpiteistä, joiden välitavoitteita ja tavoitteita on saavutettu raportointikaudella.

Kaavio 22: Niiden seuraavalle sukupolvelle suunnattuja toimintapolitiikkoja edistävien välitavoitteiden ja tavoitteiden elpymis- ja palautumissuunnitelmakohtainen prosenttiosuus, jotka on arvioitu saavutetuiksi tai joiden on raportoitu olevan valmiita

Huom. Tanskan elpymis- ja palautumissuunnitelma sisältää useita välitavoitteita ja tavoitteita, jotka edistävät seuraavalle sukupolvelle suunnattuja toimintapolitiikkoja. Komissio ei ole vielä arvioinut näitä välitavoitteita ja tavoitteita saavutetuiksi eikä jäsenvaltio ole ilmoittanut niitä valmiiksi.
Lähde: Euroopan komissio

Esimerkkejä seuraavan sukupolven pilarin toimenpiteistä, joiden välitavoitteet ja tavoitteet on saavutettu

Uudistukset:

- **Slovakia** on ottanut käyttöön alemman ja ylemmän perusasteen kansallisen koulutusohjelman, jolla tuodaan päivitetyt opetussuunnitelmat. Uusi

opetussuunnitelma otetaan käyttöön kolmessa jaksossa, ja sen tavoitteena on asettaa korkeammat ja nykyaikaistetut standardit keskeisille oppimistavoitteille.

- **Latviassa** on tullut voimaan korkeakoulutuksen hallintouudistus. Uudistus sisältää i) yliopistotyyppien määrittelyn ja yliopistojen strategisen erikoistumisen, ii) yliopistoneuvostojen perustamis- ja hyväksymismenettelyn ja neuvostojen toimivallan samalla, kun selvennetään senaatin, rehtorin ja perustuslakia säätävän kokouksen toimivalta, ja iii) uusien yliopiston rehtorien valinta- ja hyväksymismenettelyn.
- **Saksa** on vahvistanut koulutusjärjestelmää uudistuksella, jolla tarjotaan lisäkursseja ja mentorointia oppilaille, joilla on kasautuneita oppimistarpeita, keskittyen ydinaineisiin ja ydintaitoihin, jotta voidaan puuttua covid-19-kriisin aiheuttamiin oppimiseroihin. Lisäksi käytetään 500 miljoonaa euroa 90 000 uuden lastenhoitopaikan luomiseen rakentamalla uusia lastenhoitopaikkoja ja kunnostamalla olemassa olevia hoitopaikkoja.

Investoinnit:

- **Portugali** on tarjonnut 600 000 kannettavaa tietokonetta julkisten perus- ja keskiasteen koulujen oppilaille ja opettajille lainapohjalta digitaalisen koulutuksen ja opetuksen tueksi.
- **Italia** on tarjonnut jäsenneltyä koulutustukea vähintään 20 000:lle alle 17-vuotiaalle alaikäiselle. Näin on torjuttu koulutusköyhyyttä ja tuettu kaikkien lasten yhtäläisiä mahdollisuuksia Etelä-Italiassa.
- **Irlanti** on liittänyt 750 alakoulua nopeisiin laajakaistaverkkoihin asentamalla reitittimiä, mikä helpottaa nykyaikaista digitaalista koulutusta. Tämä auttaa lisäksi korjaamaan Irlannin alueellisia ja digitaalisia eroja parantamalla yhteyksiä pienemmissä kouluissa ja maaseutukouluissa, joissa yhteydet ovat perinteisesti olleet heikoimmin saatavilla.

Sukupuoli sekä lapset ja nuoret

Elpymis- ja palautumissuunnitelmissa edistetään edelleen merkittävästi sukupuolten tasa-arvoa ja keskitytään lapsiin ja nuoriin. Jäsenvaltioiden elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy 136 (ala)toimenpidettä, joissa edistetään sukupuolten tasa-arvoa yhteensä 22,0 miljardilla eurolla[64]. Niihin sisältyy myös 423 (ala)toimenpidettä, joissa keskitytään lapsiin ja nuoriin ja joiden osuus on 66,6 miljardia euroa[65]. Nämä luvut eivät sisällä sellaisten uudistusten ja investointien vaikutusta, joita ei voida alun perin pitää

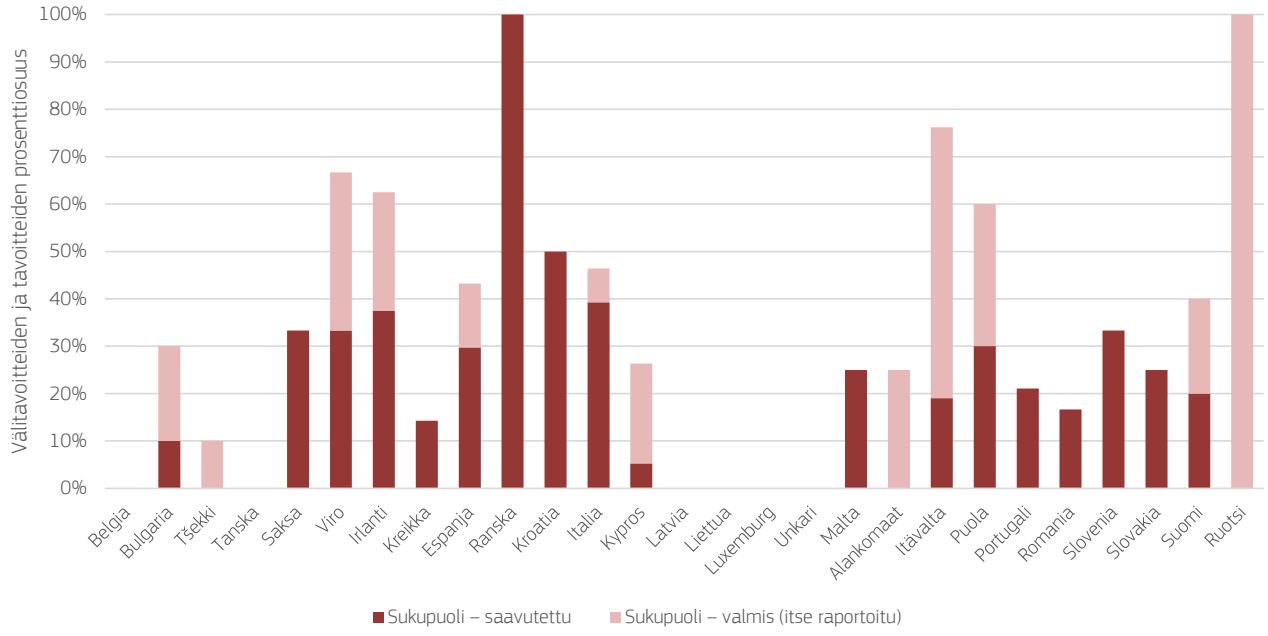
[64] Tämä luku sisältää kustannusarviot, jotka perustuvat elpymisen ja palautumisen tulostaulun pilaripohjaiseen seurantamenetelmään, ja se vastaa sukupuolten tasa-arvoon keskittyvien toimenpiteiden osuutta.

[65] Tämä luku sisältää kustannusarviot, jotka perustuvat elpymisen ja palautumisen tulostaulun pilaripohjaiseen seurantamenetelmään, ja se vastaa lapsiin ja nuoriin keskittyvien toimenpiteiden osuutta.

sukupuolten tasa-arvoa sekä lapsia ja nuoria edistävinä toimenpiteinä, mutta joiden toteuttamisella voi olla merkittävä myönteinen vaikutus.

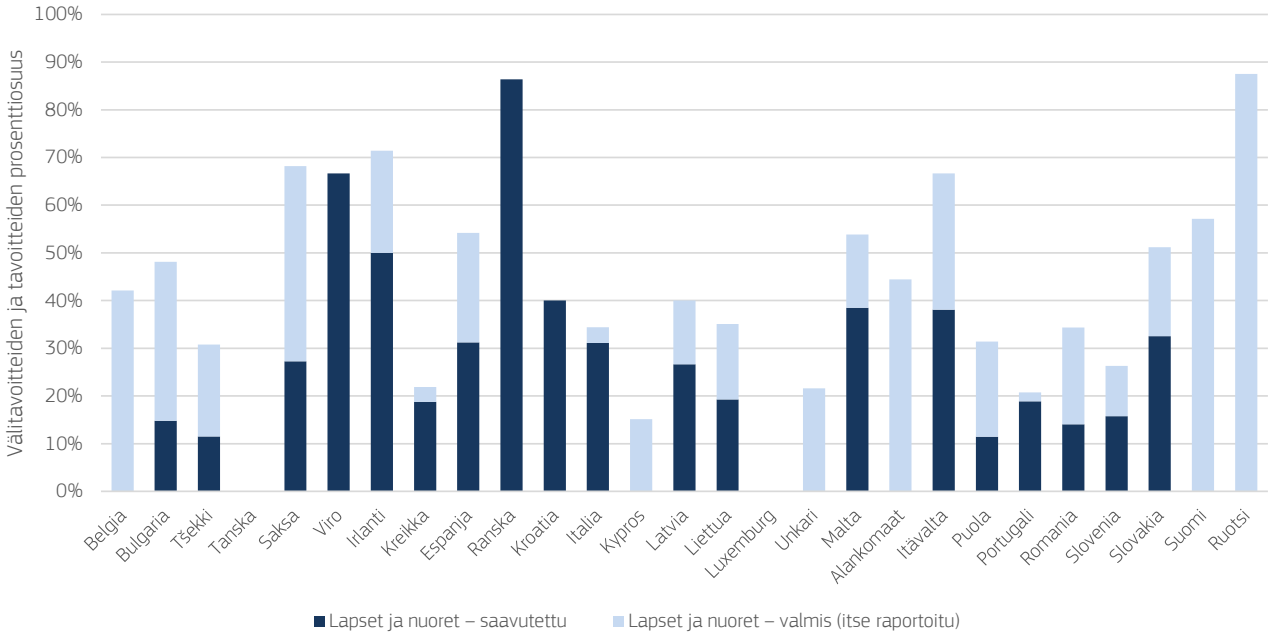
Myös sukupuolten tasa-arvoa edistävien ja lapsiin ja nuoriin keskittyvien toimenpiteiden toteuttamisessa on edistytty merkittävästi. Erityisesti 27 elpymis- ja palautumissuunnitelmassa asetetuista 253:sta sukupuolten tasa-arvoon keskittyvästä välitavoitteesta ja tavoitteesta 102 on sellaisia, jotka jäsenvaltiot ovat jo ilmoittaneet valmiiksi tai jotka komissio on arvioinut saavutetuiksi, mikä vastaa noin 40 prosentin edistymisastetta (mukaan lukien maksupyynnöissä myönteisen arvion saanut 22 %). Lisäksi 714:stä nuoriin ja lapsiin keskittyvästä välitavoitteesta ja tavoitteesta 288 on sellaisia, jotka jäsenvaltiot ovat jo ilmoittaneet valmiiksi tai jotka komissio on arvioinut saavutetuiksi, mikä vastaa noin 40 prosentin edistymisastetta (mukaan lukien maksupyynnöissä myönteisen arvion saanut 22 %). Komissio arvioi, että 33 sukupuolten tasa-arvoa edistävistä välitavoitteista ja tavoitteista ja 79 lapsiin ja nuoriin keskittyvistä välitavoitteista ja tavoitteista saavutettiin 1. syyskuuta 2023 ja 31. elokuuta 2024 välisenä aikana (raportointikaudella). Jäljempänä olevassa laatikossa annetaan esimerkkejä keskeisistä toimenpiteistä, joiden välitavoitteita ja tavoitteita on saavutettu raportointikaudella.

Kaavio 23: Niiden sukupuolten tasa-arvoa edistävien välitavoitteiden ja tavoitteiden elpymis- ja palautumissuunnitelmakohtainen prosenttiosuus, jotka on arvioitu saavutetuiksi tai joiden on raportoitu olevan valmiita

Huom. Belgian, Latvian, Liettuan ja Unkarin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy useita sukupuolten tasa-arvoa edistäviä välitavoitteita ja tavoitteita, joita komissio ei ole vielä arvioinut saavutetuiksi tai joiden jäsenvaltio ei ole vielä raportoinut olevan valmiita.
Lähde: Euroopan komissio

Kaavio 24: Niiden lapsiin ja nuoriin keskittyvien välitavoitteiden ja tavoitteiden elpymis- ja palautumissuunnitelmakohtainen prosenttiosuus, jotka on arvioitu saavutetuiksi tai joiden on raportoitu olevan valmiita

Huom. Tanskan elpymis- ja palautumissuunnitelma sisältää useita lapsiin ja nuoriin keskittyviä välitavoitteita ja tavoitteita. Komissio ei ole vielä arvioinut näitä välitavoitteita ja tavoitteita saavutetuiksi eikä jäsenvaltio ole ilmoittanut niitä valmiiksi.
Lähde: Euroopan komissio

Komissio järjesti Euroopan nuorisoviikon aikana tapahtuman elpymis- ja palautumistukivälineen vaikutuksesta nuoriin. Komissio järjestää joka toinen vuosi Euroopan nuorisoviikon nuorten osallistamisen edistämiseksi, ja huhtikuussa 2024 siihen osallistui yli 900 nuorta. Tapahtumassa keskityttiin kahdeksaan nuoreen, jotka hyötyvät elpymis- ja palautumistukivälineen toimenpiteistä eri tavoin, ja kuultiin kansallisten täytäntöönpanoelinten ja komission näkemyksiä. Esimerkiksi nuori latvialainen tietotekniikan opettaja kertoi hankkeesta, jossa hankitaan kannettavia tietokoneita erityisesti heikommassa asemassa oleville oppilaille. Lisäksi slovenialainen suunnittelija ja PR-päällikkö selittivät, miten heidän vaikutusmahdollisuutensa paranivat ja miten he paransivat sosiaaliturvaansa työnantajille tarjotuilla taloudellisilla kannustimilla palkata nuoria vakituiseen työsuhteeseen. Muut osallistujat jakoivat kokemuksiaan Tšekin yliopisto-ohjelman nykyaikaistamisesta, digitaalisten laitteiden arvoseteleistä Kreikassa, uraneuvonnasta Ranskassa ja koulutuslaitosten saamista digitaalisista laitteista Espanjassa.[66]

[66] Lisätietoja on tietokoosteessa, joka on saatavilla osoitteessa https://commission.europa.eu/document/download/c6550656-98f3-472d-a6d7-6ae2a0620de8_en?filename=240425-RRF_supporting_young_people-FACTSHEET_v6.pdf.

Esimerkkejä sukupuolten tasa-arvoa edistävistä ja lapsiin ja nuoriin kohdistuvista toimenpiteistä, joiden välitavoitteet ja tavoitteet on saavutettu

Uudistukset:

- **Kroatia** on ottanut käyttöön varainhankintamallin, jolla katetaan nykyisten ja uusien varhaiskasvatuskeskusten toimintakustannukset kaupungeille ja paikallishallinnoille, joiden talousarvio on rajallinen. Tämä tukee kaikkien lasten yhtäläisiä mahdollisuuksia ja auttaa hoitajia, usein naisia, löytämään kokopäiväisen työpaikan.
- **Viro** on kehittänyt prototyypin työnantajille tarkoitetusta sukupuolten välistä palkkakuilua havainnollistavasta digitaalisesta välineestä. Tämän välineen avulla työnantajat voivat saada tarvittavaa tietoa sukupuolten palkkaeroista ja niiden mahdollisista syistä organisaatiossaan, mikä antaa työnantajille mahdollisuuden ryhtyä toimiin sukupuolten palkkaerojen pienentämiseksi.

Investoinnit:

- **Italia** on antanut rahoitustukea 700 naisjohtoisen yrityksen perustamiseen ja/tai kasvuun, naisten yrittäjyyden tukemiseen ja naisten yritystoimintaan osallistumisen vahvistamiseen.
- **Slovenia** on antanut tukea 700 alle 30-vuotiaan työllistämiseen ja varmistanut näin heidän nopeamman pääsynsä työmarkkinoille ja vahvistanut nuorten vaikutusmahdollisuuksia sekä parantanut heidän sosiaaliturvaansa ja osaamistaan.
- **Romania** on antanut avustuksia 750:lle apua eniten tarvitsevalle oppilaitokselle tukeakseen oppilaita koulunkäynnin keskeyttämisen vähentämiseksi ja helpottaakseen siirtymistä ylemmän perusasteen koulutuksesta keskiasteen koulutukseen. Koulut

valittiin koulutuksen varhaisvaroitusjärjestelmässä määriteltyjen viiden indikaattorin perusteella.

- **Ranska** on tukenut 160 000:ta uutta oppisopimusta, luonut 2 200 työpaikkaa nuorille urheilualalla sekä rakentanut tai kunnostanut 1 500 paikkaa huippuosaamista tukevissa sisäoppilaitoksissa.

D. Politiikat EU:n yritysten kilpailukyvyn parantamiseksi

Elpymis- ja palautumissuunnitelmat parantavat EU:n yritysten kilpailukykyä, ja noin kolme miljoonaa yritystä on jo saanut elpymis- ja palautumistukivälineestä tukea

Yrityksiä suoraan tukevien investointien kokonaismäärä on yli 82 miljardia euroa, mikä on 13 prosenttia elpymis- ja palautumistukivälineen arvioiduista kokonaismenoista. Tästä määrästä noin 78 miljardia euroa on osoitettu pk-yrityksille 22 jäsenvaltiossa. Lisäksi yrityksille annettava tuki, mukaan lukien rahoitustuki ja julkishallinnon digitalisointi, on vähintään 164 miljardia euroa (25 % elpymis- ja palautumistukivälineen arvioiduista kokonaismenoista). Kilpailukykyä parantavat elpymis- ja palautumistukivälineen investoinnit kattavat useita aloja, kuten valmistusteollisuuden, autoteollisuuden, energian, vähittäiskaupan, matkailun ja kulttuurin. Niistä yli 110 miljardia euroa investoidaan teollisuuden hiilestä irtautumiseen ja puhtaaseen teknologiaan, 23 miljardia euroa vihreään tutkimukseen ja kehitykseen ja yli 2 miljardia euroa vihreään osaamiseen ja työpaikkoihin. Elpymis- ja palautumistukivälineen investoinneilla edistetään myös digitaalista siirtymää, mikä hyödyttää lähes 600 000:ta yritystä tekoälyn ja kyberturvallisuuden kaltaisten teknologioiden kehittämisessä.

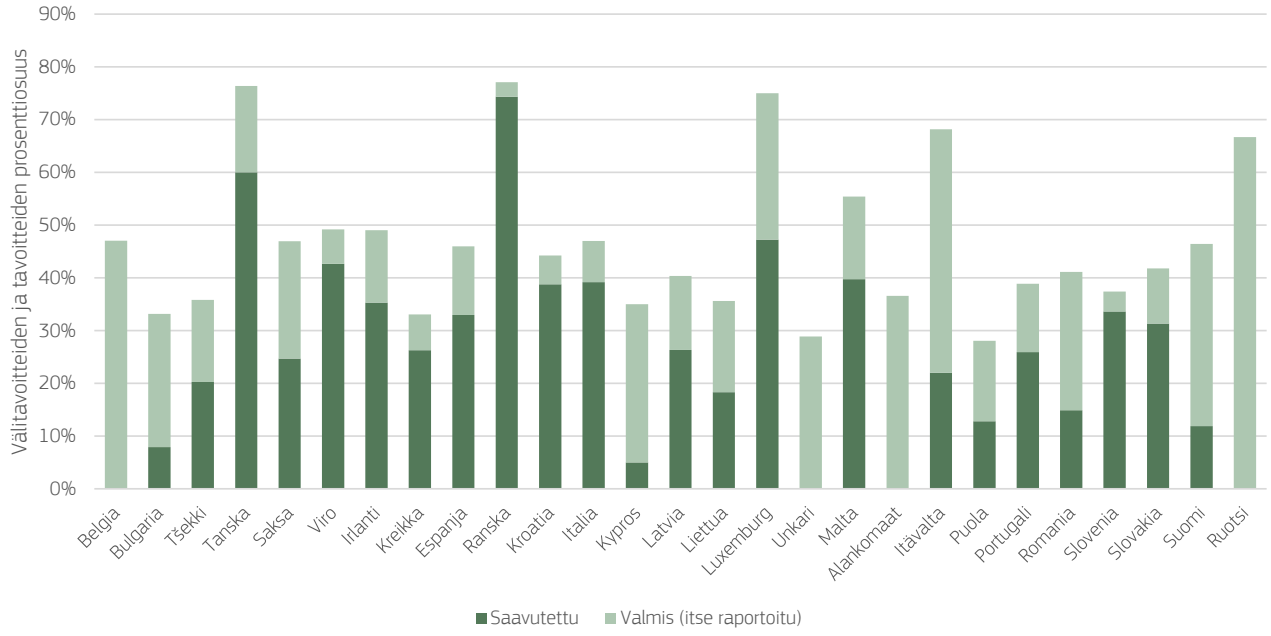
Investointien lisäksi elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy yli 900 monien eri politiikanalojen[67] uudistusta, joilla pyritään keventämään sääntely- ja hallintorasitteita ja vastaamaan haasteisiin yritysten koko elinkaaren ajan investointien vaikutuksen maksimoimiseksi ja EU:n yritysten kilpailukyvyn parantamiseksi. Näissä elpymis- ja palautumissuunnitelmien toimenpiteissä keskitytään yksinkertaistamaan sääntelyä ja vähentämään liiallista byrokratiaa, joka usein haittaa liiketoimintaa ja erityisesti pk-yrityksiä. Kilpailukykytoimenpiteillä vastataan haasteisiin yritysten koko elinkaaren ajan. Elpymis- ja palautumistukiväline auttaa jäsenvaltioita lyhentämään yrityksen perustamiseen tarvittavaa aikaa, yksinkertaistamaan ja

[67] Seuraavien elpymis- ja palautumistukivälineen politiikanalojen katsotaan edistävän kilpailukykyä: liiketoimintaympäristö/yrittäjyys; liiketoimintainfrastruktuuri; kilpailukyky; oikeuslaitoksen toimivuus; julkishallinnon ja kansallisten järjestelmien toimivuuus, mukaan lukien hallinnollisten rasitteiden minimointi; sähköinen hallinto, digitaaliset julkiset palvelut (mukaan lukien liikenteen digitalisointi) ja paikalliset digitaaliset ekosysteemit; rahoitusalan uudistukset; finanssipolitiikka ja julkisen talouden ohjausjärjestelmä; petostentorjunta; sääntelymuutokset älykkään, kestävän ja osallistavan kasvun aikaansaamiseksi; tutkimus, kehitys ja innovointi; tuki suurille yrityksille sekä tuki pk-yrityksille.

nopeuttamaan lupamenettelyjä, vähentämään säänneltyihin ammatteihin pääsyn rajoituksia sekä helpottamaan ja digitalisoimaan yritysten perustamista.

Kilpailukykyyn liittyvien toimenpiteiden toteuttamisessa on edistytty merkittävästi. Elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisen jälkeen 4 352:sta suoraan yritysten kasvua ja kilpailukykyä edistävästä välitavoitteesta ja tavoitteesta 1 856 on sellaisia, jotka jäsenvaltiot ovat jo ilmoittaneet valmiiksi tai jotka komissio on arvioinut saavutetuiksi, mikä vastaa noin 43 prosentin edistymisastetta (mukaan lukien maksupyynnöissä arvioitu 25 %). Komissio arvioi, että 592 näistä kasvua ja kilpailukykyä edistävistä välitavoitteista ja tavoitteista saavutettiin 1. syyskuuta 2023 ja 31. elokuuta 2024 välisenä aikana (raportointikaudella). Jäljempänä olevassa laatikossa annetaan esimerkkejä keskeisistä toimenpiteistä, joiden välitavoitteita ja tavoitteita on saavutettu raportointikaudella.

Kaavio 25: Niiden kilpailukykyä edistävien välitavoitteiden ja tavoitteiden elpymis- ja palautumissuunnitelmakohtainen prosenttiosuus, jotka on arvioitu saavutetuiksi tai joiden on raportoitu olevan valmiita

Lähde: Euroopan komissio

Esimerkkejä keskeisistä kilpailukykyä edistävistä toimenpiteistä, joiden välitavoitteita ja tavoitteita on saavutettu

Uudistukset:

- **Ranska** on yksinkertaistanut julkishallinnon nopeuttamista ja yksinkertaistamista koskevalla lailla hallinnollisia sääntöjä ja menettelyjä, muun muassa lyhentäen teollisuushankkeiden arviointiin tarvittavaa aikaa tai yksinkertaistaen neuvoa-antavia komiteoita hallinnollisten päätösten nopeuttamiseksi.

- **Slovenia** on byrokratian vähentämistä koskevalla lailla auttanut luomaan kasvua edistävän liiketoimintaympäristön yrityssektorille ja kansalaisille yksinkertaistamalla tai poistamalla raskaita hallinnollisia menettelyjä. Tämä on alentanut hallintokustannuksia ja parantanut Slovenian yritysten kilpailukykyä. Se on myös yksinkertaistanut lainsäädäntöä kumoamalla yli 200 lakia ja ohjesääntöä, jotka olivat vanhentuneita tai joita ei enää voitu soveltaa.
- **Kroatia** on helpottanut yritysten sääntelyä siirtämällä pk-yritysten vaikutustenarviointitestin verkkoon. Tähän sisältyy digitaalinen alusta, jonka avulla voidaan seurata, miten uusi lainsäädäntö vaikuttaa pk-yrityksiin, ja jonka avulla asiantuntijat eri puolilta maata voivat tehdä yhteistyötä ja jakaa tietoa. Kroatia on myös laatinut uuden toimintasuunnitelman, jolla pyritään alentamaan yrityksille verojen lisäksi aiheutuvia ylimääräisiä maksuja.

Investoinnit:

- **Ranska** on ottanut käyttöön teollisuuden hiilestä irtautumista koskevan 300 miljoonan euron rahoitusjärjestelmän. Tämän seurauksena yrityksille on annettu konkreettista tukea hiilestä irtautumiseen. Esimerkiksi tekstiiliyritys sai 917 000 euroa investoidakseen tehokkaampiin teollisiin prosesseihin yhdessä tehtaistaan. Tämä investointi vähentää energiankulutusta 2 950 MWh vuodessa, hiilidioksidipäästöjä 30 prosenttia vuosittain ja vedenkulutusta 50 prosenttia vuoteen 2025 mennessä. Ranskan johtava kuivausosuuskunta korvasi korkean lämpötilan kuivauslaitteen (150–600 celsiusastetta) matalan lämpötilan kuivauslaitteella (105–70 celsiusastetta), joka ottaa talteen lämpöä kaupungin jätteenpolttolaitoksesta. Toimenpiteen tavoitteena on vähentää hiilidioksidipäästöjä paikan päällä 40 prosenttia (7 680 tonnia vuodessa).
- **Espanja** on edistynyt investoinneissa strategisiin hankkeisiin, joilla muutetaan arvoketjuja keskeisillä aloilla, kuten autoteollisuudessa, maatalouselintarvikealalla, terveydenhuollossa, merenkulussa ja teollisuuden hiilestä irtautumisessa. Vähintään 1,2 miljardia euroa on myönnetty 925 innovatiiviselle hankkeelle, joissa keskitytään energiatehokkuuteen, kestävyyteen ja digitaaliseen muutokseen. Niistä 584 liittyy sähköajoneuvoihin, terveyteen ja maatalouselintarvikkeisiin. Erityisesti 266 hankkeella tuetaan sähköajoneuvojen, ladattavien hybridiajoneuvojen ja vetyajoneuvojen komponenttien ja alustojen kehittämistä sekä autonomisen ajamisen ja verkottuneen liikenteen tutkimusta ja kehittämistä.

3. REPowerEU-suunnitelma

Elpymis- ja palautumistukiväline on keskeinen väline REPowerEU-suunnitelman tavoitteiden saavuttamiseksi. Suunnitelmalla pyritään vähentämään Euroopan riippuvuutta Venäjän fossiilisista polttoaineista nopeuttamalla siirtymistä puhtaaseen energiaan ja parantamalla energiajärjestelmän palautumiskykyä. Elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevaa asetusta muutettiin helmikuussa 2023, jotta jäsenvaltioille voidaan tarjota lisärahoitusta ja tukea uusia tai laajennettuja uudistuksia ja investointeja, joissa keskitytään energian toimituslähteiden monipuolistamiseen, energiansäästöjen lisäämiseen, puhtaan energian tuotannon lisäämiseen sekä EU:n energiajärjestelmän palautumiskyvyn, turvallisuuden ja kestävyyden parantamiseen.

REPowerEU-suunnitelman tavoitteiden 64,2 miljardin euron rahoitus on peräisin eri lähteistä. Huutokauppaamalla päästöoikeuksia päästökauppajärjestelmän puitteissa elpymis- ja palautumistukivälineeseen on saatu 20 miljardia euroa lisää myönnettäväksi ei-takaisinmaksettavana rahoitustukena. Tämä rahoitustuki jaetaan jäsenvaltioiden kesken elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen liitteessä IV a olevan päivitetyn jakoperusteen perusteella.[68] Jäsenvaltiot ovat myös saaneet siirtää brexit-mukautusvarauksen alustavan jako-osuutensa kokonaan tai osittain elpymis- ja palautumistukivälineeseen REPowerEU-lukujensa investointien ja uudistusten rahoittamiseksi. Jäsenvaltioista 23 pyysi tällaista siirtoa, ja niiden arvo oli yhteensä 2,1 miljardia euroa.[69] REPowerEU-tavoitteiden saavuttamista edistävien uusien investointien ja uudistusten rahoittamiseksi jäsenvaltioilla oli myös mahdollisuus hyötyä elpymis- ja palautumistukivälineen lainojen erittäin suotuisista rahoitusehdoista. Määräaikaan 31. elokuuta 2023 mennessä kymmenen jäsenvaltiota pyysi 127,2 miljardin euron[70] lisälainoja, joista 40,5 miljardia euroa on varattu REPowerEU-toimenpiteisiin.[71]

Näiden lisävarojen saamiseksi jäsenvaltiot tarkistivat elpymis- ja palautumissuunnitelmiaan sisällyttämällä uusia tai laajennettuja uudistuksia ja investointeja erityiseen REPowerEU-lukuun. Elokuun 31. päivään 2024 mennessä 26 jäsenvaltiota[72] oli toimittanut muutetut elpymis- ja palautumissuunnitelmansa sekä REPowerEU-luvut, joista neuvosto hyväksyi 25[73].

[68] Jäsenvaltiokohtaisesta käytettävissä olevasta lisätuesta, jota ei tarvitse maksaa takaisin, on saatavilla lisätietoja elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan vuosikertomuksen 2023 (COM(2023) 545 final/2) taulukossa 11.

[69] Lisätietoja on elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan vuosikertomuksen 2023 (COM(2023) 545 final/2) taulukossa 12.

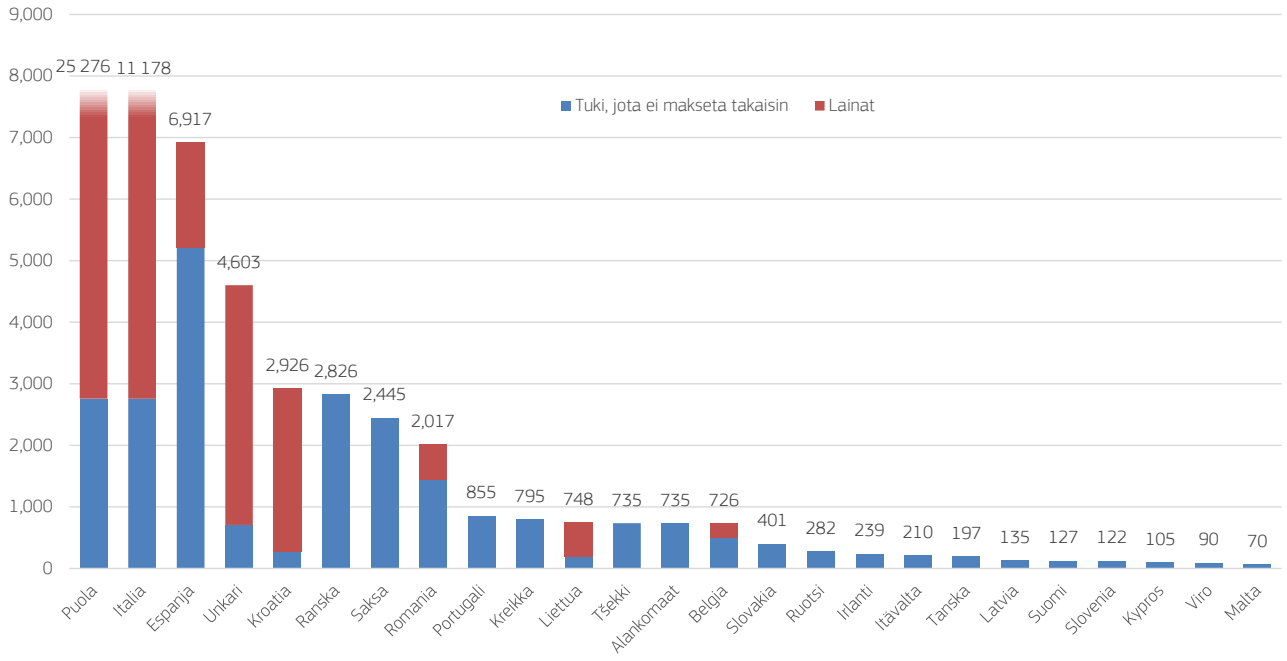
[70] Tämä on 43,7 prosenttia jäsenvaltioiden kansallista elpymis- ja palautumissuunnitelmaansa varten pyytämien lainojen kokonaismäärästä (291 miljardia euroa).

[71] Lisätietoja on elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan vuosikertomuksen 2023 (COM(2023) 545 final/2) taulukossa 7.

[72] Kirjoitushetkellä Bulgaria ei ollut vielä toimittanut REPowerEU-lukuaan.

[73] Luxemburg toimitti REPowerEU-lukunsa 16. toukokuuta 2024. Komissio antoi 23. heinäkuuta 2024 myönteisen arvion Luxemburgin tarkistetusta suunnitelmasta, mukaan lukien REPowerEU-luku, ja neuvosto hyväksyi tarkistetun suunnitelman 23. syyskuuta 2024.

Kaavio 26: REPowerEU-lukujen arvioidut kustannukset jäsenvaltioittain (miljoonaa euroa)

Lähde: Euroopan komissio

REPowerEU-lukujen toimenpiteissä on otettava huomioon REPowerEU-suunnitelman tavoitteet. Elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevassa asetuksessa asetetaan REPowerEU-luvulle kuusi uudistusten ja investointien tavoitetta ja edellytetään, että kullakin toimenpiteellä edistetään vähintään yhtä niistä[74]:

(1) energiainfrastruktuurin parantaminen kaasun toimitusvarmuutta ja monipuolistamista varten;

(2) energiatehokkuuden parantaminen, teollisuuden hiilestä irrottaminen ja uusiutuvan energian käyttöönotto;

(3) energiaköyhyyteen puuttuminen;

(4) kannustaminen energian kysynnän vähentämiseen;

(5) energian siirron ja jakelun pullonkauloihin puuttuminen ja päästöttömän liikenteen tukeminen;

(6) vihreitä ja digitaalisia taitoja koskeva työvoiman uudelleenkouluttaminen sekä vihreään siirtymään liittyvien arvoketjujen tukeminen.

Komissio arvioi huolellisesti REPowerEU-lukujen uudet toimenpiteet ja ehdotti neuvoston hyväksyttäväksi ainoastaan niitä, jotka täyttivät tyydyttävästi elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen liitteessä V vahvistetut arviointikriteerit, mukaan lukien REPowerEU-lukujen kannalta merkitykselliset lisäkriteerit: i) REPowerEU-

[74] Elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 21 c artiklan 3 kohta.

tavoitteiden edistäminen ja ii) se, onko toimenpiteillä rajatylittävä vai useita maita kattava ulottuvuus tai vaikutus.

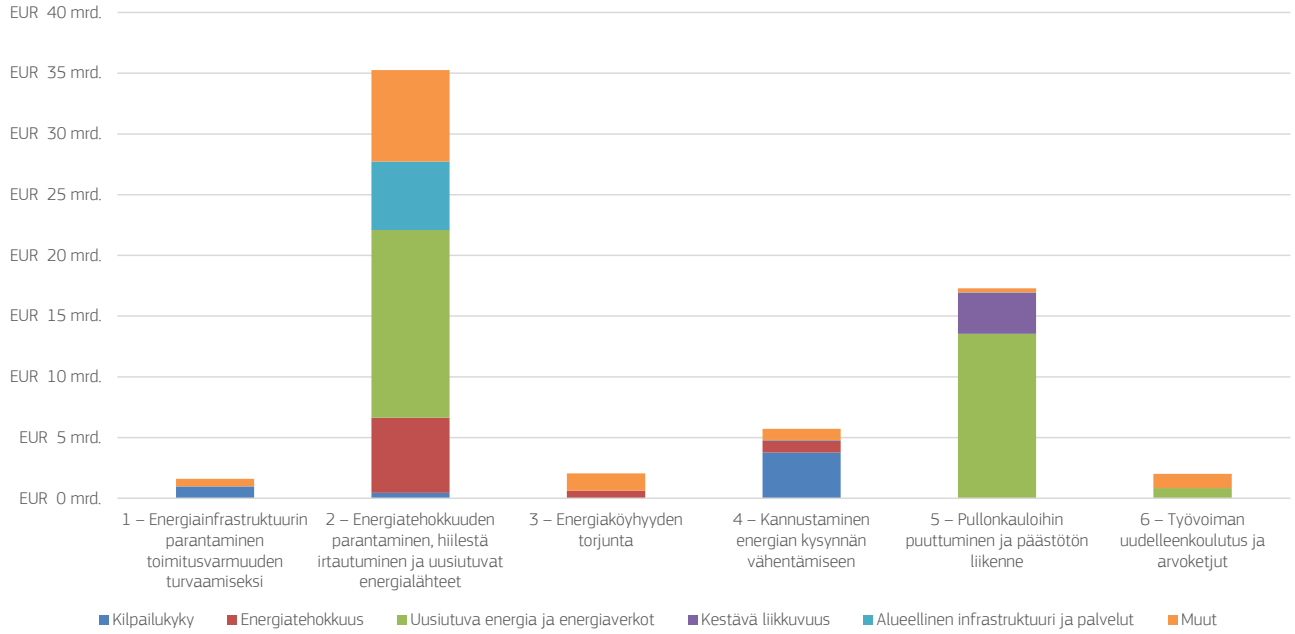
REPowerEU-lukujen lisäksi elpymis- ja palautumissuunnitelmissa on myös muita toimenpiteitä, jotka liittyvät energiaan, mikä edistää REPowerEU-tavoitteiden saavuttamista ja auttaa Eurooppaa vähentämään riippuvuuttaan Venäjän fossiilisista polttoaineista.

A. Yhteenveto REPowerEU-lukujen toimenpiteistä

> ***REPowerEU-suunnitelman uusilla uudistuksilla ja investoinneilla puututaan pullonkauloihin, autetaan nopeuttamaan siirtymistä puhtaaseen energiaan ja vahvistetaan energian toimitusvarmuutta***

Neuvoston 31. elokuuta 2024 mennessä hyväksymiin 25 REPowerEU-lukuun sisältyy 261 uutta toimenpidettä: 89 uudistusta ja 172 investointia, joiden arvioidut kokonaiskustannukset ovat 64 miljardia euroa. Kaikki nämä toimenpiteet edistävät yhtä REPowerEU-tavoitetta, ja niissä keskitytään erityisesti tavoitteisiin 2 ja 5: toimenpiteet, joiden osuus arvioiduista kokonaiskustannuksista on yli 80 prosenttia, liittyvät tavoitteeseen 2 ”energiatehokkuuden parantaminen ja uusiutuvan energian käyttöönoton vauhdittaminen” (35,3 miljardia euroa) ja tavoitteeseen 5 ”energian siirron ja jakelun pullonkauloihin puuttuminen ja päästöttömän liikenteen tukeminen” (17,3 miljardia euroa).

Kaavio 27: REPowerEU-määrärahat REPowerEU-tavoitteen mukaan, jaottelu ensisijaisen politiikanalan mukaan

Lähde: Elpymisen ja palautumisen tulostaulu

Tuen jakautuminen eri politiikanaloille kuvastaa jäsenvaltioiden kiireellisimpiä tarpeita puhtaaseen energiaan siirtymisessä. REPowerEU-lukujen toimenpiteet jakautuvat useille politiikanaloille ja niiden vaikutus REPowerEU-tavoitteiden

saavuttamiseen määräytyy yksittäisten toimenpiteiden erityisen soveltamisalan mukaan. Investoinnit uusiutuvaan energiaan ja verkkoihin muodostavat suurimman osan REPowerEU-tuesta (47 % eli noin 29,8 miljardia euroa). Nämä investoinnit käsittävät uusiutuvan energian tuotannon lisäkapasiteetin, sähköverkkojen kehittämisen ja varastointikapasiteetin. Energiatehokkuustoimenpiteillä (noin 8 miljardin euron määrärahat) edistetään useita REPowerEU-tavoitteita, ja niillä edistetään eniten REPowerEU-tavoitetta 2 ”energiatehokkuuden parantaminen, teollisuuden hiilestä irrottaminen ja uusiutuvan energian käyttöönotto”. Alueellisen infrastruktuurin ja palvelujen parantamiseen keskittyvillä toimenpiteillä (noin 5,7 miljardin euron määrärahat) on moninainen soveltamisala, mutta ne keskittyvät pääasiassa uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian tuotantoon, mikä selittää niiden merkittävän vaikutuksen REPowerEU-tavoitteen 2 ”energiatehokkuuden parantaminen, teollisuuden hiilestä irrottaminen ja uusiutuvan energian käyttöönotto” edistämiseen. Kilpailukyvyn parantamiseen liittyvillä toimenpiteillä (noin 5,2 miljardin euron määrärahat) pyritään vähentämään yritysten energiankulutusta erilaisilla toimilla (pääasiassa energiatehokkuuden parantamisella ja energiainfrastruktuurin kehittämisellä), ja niillä edistetään ensisijaisesti REPowerEU-tavoitetta 4 ”kannustaminen energian kysynnän vähentämiseen”. Kestävään liikkuvuuteen tehtävillä investoinneilla (3,4 miljardin euron määrärahat) edistetään REPowerEU-tavoitetta 5 ”energiaverkko ja päästötön liikenne”.

Jäsenvaltioiden REPowerEU-tavoitteiden saavuttamisen edistämiseen liittyvät tarpeet ja haasteet vaihtelevat investointimäärien ja kohdealojen osalta. REPowerEU-lukujen toimenpiteet keskittyvät rahoituksensa määrän osalta voimakkaasti energiatehokkuuden lisäämiseen ja uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käyttöönottoon ja tuotantoon lähes puolessa jäsenvaltioista (yli 70 % REPowerEU-lukujen arvioiduista kokonaiskustannuksista Belgiassa, Kroatiassa, Tanskassa, Suomessa, Ranskassa, Saksassa, Kreikassa, Liettuassa, Maltassa, Alankomaissa, Romaniassa, Espanjassa ja Ruotsissa). Toimenpiteet, joilla puututaan energian siirron ja jakelun pullonkauloihin ja tuetaan päästötöntä liikennettä (tavoite 5), muodostavat myös huomattavan osan uusien REPowerEU-toimenpiteiden arvioiduista kokonaiskustannuksista kuudessa jäsenvaltiossa (yli 40 % REPowerEU-lukujen arvioiduista kokonaiskustannuksista Tšekissä, Virossa, Latviassa, Puolassa, Slovakiassa ja Sloveniassa), minkä lisäksi Latvia on kohdentanut 99 prosenttia arvioiduista kokonaiskustannuksista kyseiseen tavoitteeseen.

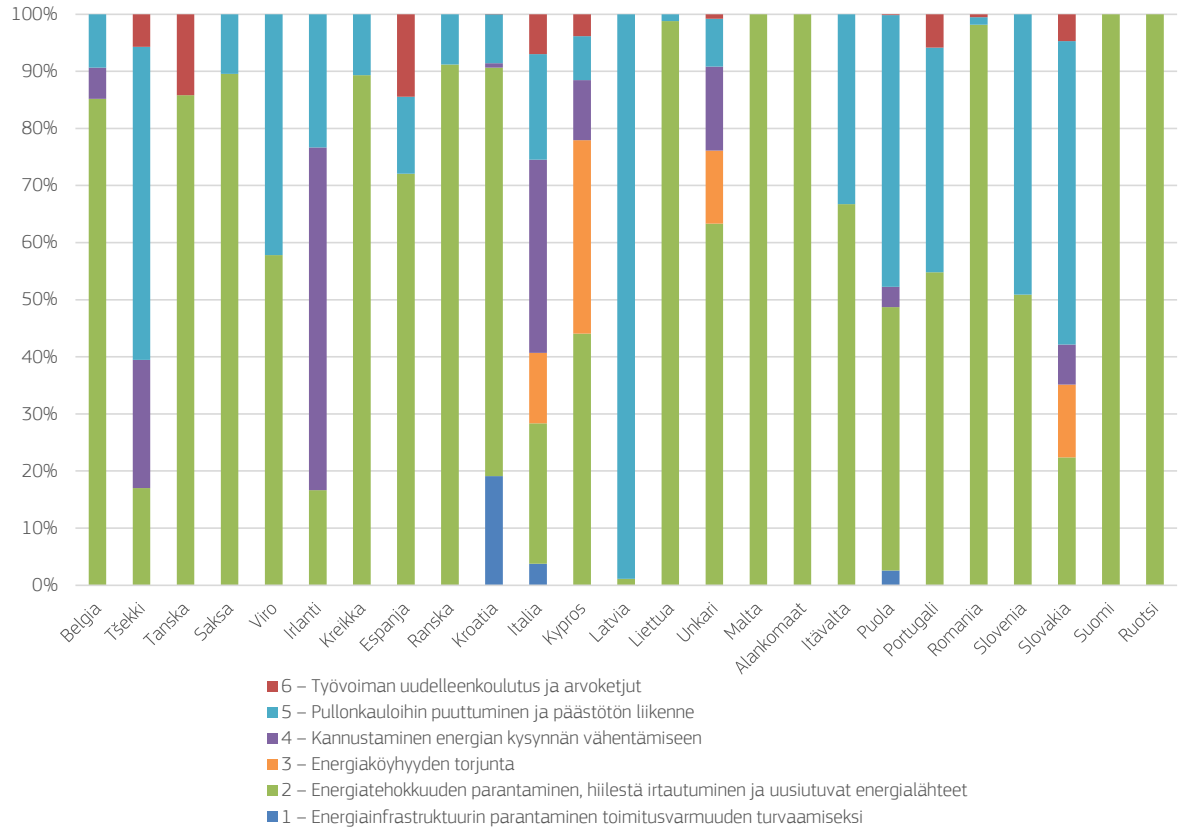
Kolme jäsenvaltiota on sisällyttänyt elpymis- ja palautumissuunnitelmaansa REPowerEU-tavoitteeseen 1 ”energiainfrastruktuurin parantaminen kaasun toimitusten turvaamiseksi ja monipuolistamiseksi” liittyviä toimenpiteitä. REPowerEU-luvut sisältävät investointeja nykyisen maakaasun jakeluverkon rakentamiseen, laajentamiseen ja parantamiseen (Italia ja Puola) ja nesteytetyn maakaasun terminaalikapasiteetin lisäämiseen (Kroatia) toimitusten monipuolistamiseksi ja

toimitusvarmuuden vahvistamiseksi. Näiden neljän investoinnin kokonaiskustannusten arvioidaan olevan 1,6 miljardia euroa.[75]

REPowerEU-lukuihin sisältyvät toimenpiteet vahvistavat merkittävästi elpymis- ja palautumistukivälineen vaikutusta ilmastotavoitteiden saavuttamiseen. Yli 74 prosenttia REPowerEU-toimenpiteiden arvioiduista kokonaiskustannuksista on ilmastomenoja, mikä ylittää selvästi 37 prosentin vähimmäisvaatimuksen. Tämä elpymis- ja palautumistukivälineestä ilmastotoimiin myönnettävä lisätuki on 47,8 miljardia euroa.

75 Komissio totesi maakohtaisissa arvioinneissa, että nämä toimenpiteet EU:n välittömän energiaturvallisuuden saavuttamiseksi täyttivät asetuksen (EU) 2021/241 21 c artiklan 6 kohdan mukaiset vaatimukset, jotka koskevat poikkeusta ”ei merkittävää haittaa” -periaatteesta.

Kaavio 28: Elpymis- ja palautumistukivälineen REPowerEU-tavoitteita edistävien toimenpiteiden arvioitujen kustannusten osuus

Lähde: Elpymisen ja palautumisen tulostaulu

Saadakseen REPowerEU-lukuihin käytettävissä olevaa rahoitustukea jäsenvaltioiden on saavutettava 372 välitavoitetta ja 254 tavoitetta. Ensimmäinen ei-takaisinmaksettava tuki maksettiin 5. kesäkuuta 2024 Ranskalle REPowerEU-suunnitelman viiden välitavoitteen ja tavoitteen saavuttamisen perusteella.[76] Näihin kuuluivat muun muassa sellaisten teollisuuden hiilestä irrottamista koskevien hankkeiden valinta, joilla fossiilisen energian kulutuksen odotetaan vähenevän 250 GWh vuodessa, ja uusiutuvan energian tuotannon nopeuttamista koskevan lain voimaantulo lupamenettelyjen nopeuttamiseksi. Elokuun 31. päivään 2024 mennessä 68 välitavoitetta ja tavoitetta (yhteensä 622:sta välitavoitteesta ja tavoitteesta) oli ilmoitettu valmiiksi, mutta komissio ei ole vielä arvioinut niitä virallisesti. Koska REPowerEU-luvut on hyväksytty hiljattain, on vielä liian aikaista arvioida niihin sisältyvien uusien uudistusten ja investointien toteuttamista. Jotta voitaisiin edistää REPowerEU-tavoitteiden saavuttamista oikea-aikaisesti, jäsenvaltioita kannustettiin kuitenkin sisällyttämään REPowerEU-lukuihinsa kypsiä hankkeita nopean toteuttamisen varmistamiseksi.

[76] Jäsenvaltiot saivat vuoden 2023 loppuun asti pyytää REPowerEU-määrärahoista ennakkorahoitusta, jonka suuruus on 20 prosenttia lisärahoituksesta. REPowerEU-toimenpiteiden rahoitustuen ennakkomaksuina on maksettu 10,4 miljardia euroa sitä pyytäneille 21 jäsenvaltiolle (Ruotsi ja Alankomaat eivät ole pyytäneet ennakkorahoitusta).

Esimerkkejä REPowerEU-lukujen toimenpiteistä:

Uudistukset:

- **Espanja** toteuttaa keskeisen uudistuksen, jolla parannetaan uusiutuvan energian tuotantohankkeiden ja sähköverkkoinfrastruktuurin lupamenettelyjä. Uudistuksen tavoitteena on i) helpottaa uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa ja ii) yksinkertaistaa lupahakemusten käsittelyä.
- **Puola** varmistaa uusiutuvien energialähteiden, erityisesti maatuulivoimalaitosten, nopeamman käyttöönoton lupamenettelyjä helpottavilla kauaskantoisilla uudistuksilla, joilla otetaan käyttöön yhtenäinen sääntökirja, mahdollistetaan sähköiset hakemukset ja varmistetaan käytettävissä olevaa liitäntäkapasiteettia koskeva läpinäkyvyys. Vuoteen 2026 mennessä verkkoon on tarkoitus liittää yhteensä 30 gigawattia uusiutuvia energialähteitä.

Investoinnit:

- **Portugali** tukee strategisten nollapäästöteknologioiden tuotantokapasiteettia, muun muassa aurinkopaneelien tuotantoa Portugalissa ja Euroopassa, uusiutuvia maalla ja merellä käytettäviä teknologioita, elektrolyysilaitteita ja kestävää biometaania.
- **Romania** antaa tukea yli 120 000 asunnonomistajalle aurinkopaneelien asentamiseksi ja yli 30 000 asunnonomistajalle energiatehokkuustoimenpiteisiin. Lisäksi se tukee kohdennetusti vastaavia investointeja 14 000:lle energiaköyhälle asunnonomistajalle ja haavoittuvassa asemassa olevalle energiankuluttajalle.
- **Belgia** helpottaa uusiutuvan energian integrointia ja tuontia Pohjanmerellä ja sen ympäristössä tukemalla merellä sijaitsevan energiasaaren kehittämistä Pohjanmerelle. Tämä mahdollistaa vähintään 3,15 gigawatin tulevan merituulivoimasähkön liittämisen maasähköverkkoon.

B. Yhteenveto kaikkiin REPowerEU-lukuihin sisältyvistä toimenpiteistä, joilla on rajatylittävä tai useita maita kattava ulottuvuus

REPowerEU-toimenpiteillä on vahva rajatylittävä tai useita maita kattava ulottuvuus

Rajatylittävät ja useita maita kattavat hankkeet ovat ratkaisevan tärkeitä REPowerEU-tavoitteiden saavuttamiseksi keskipitkällä aikavälillä, ja niihin kannustetaan elpymis- ja palautumistukivälineen puitteissa. Toimenpiteet, joilla on rajatylittävä tai useita maita kattava ulottuvuus tai vaikutus, ovat toimenpiteitä, joilla

edistetään EU:n energiahuollon turvaamista tai vähennetään riippuvuutta fossiilisista polttoaineista ja/tai energian kysyntää. Vaikka elpymis- ja palautumistukivälineen tuki aidolle rajatylittävälle infrastruktuurille oli vähäistä niiden monimutkaisuuden ja toteuttamisaikataulujen vuoksi, useimmat jäsenvaltiot ovat sisällyttäneet REPowerEU-lukuihinsa uudistuksia ja investointeja energian varastointikapasiteettinsa ja sähköverkkojensa parantamiseksi. Uudistusten tarkoituksena on helpottaa uusiutuvien energialähteiden integrointia ja parantaa verkon joustavuutta ja tehokkuutta ja siten tukea laajempaa EU:n laajuista energiainfrastruktuuria. Kaikkiin 31. elokuuta 2024 mennessä hyväksyttyihin 25 REPowerEU-lukuun sisältyy toimenpiteitä, joilla on useita maita kattava tai rajatylittävä ulottuvuus. Niiden arvioidut kokonaiskustannukset ovat 48,7 miljardia euroa, mikä on 76 prosenttia luvuissa esitettyjen toimenpiteiden kokonaiskustannuksista, joten elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevassa asetuksessa vaadittu 30 prosentin vähimmäisosuus ylittyy selvästi. Keskeisiä rajatylittäviä ja useita maita koskevia ulottuvuuksia ja hankkeita ovat muun muassa seuraavat:

- Useat jäsenvaltiot ovat sisällyttäneet elpymis- ja palautumissuunnitelmiinsa sähköverkkojen yhteenliitäntää koskevia rajatylittäviä hankkeita. Esimerkiksi Belgia rakentaa Pohjanmerelle keinotekoista energiasaarta, joka yhdistää vähintään kolme gigawattia tulevaa merituulivoimaa maasähköverkkoon ja helpottaa uusiutuvan energian tuontia naapurimaista. Italia parantaa sisäistä energiainfrastruktuuriaan rakentamalla merenalaisia kaapeleita Sisilian ja Campanian välille. Lisäksi se parantaa sähkönsiirtoyhdysjohtoja Itävallan ja Slovenian kanssa rajatylittävien sähkövirtojen tehostamiseksi. Tämä parantaa energia-alan häiriönsietokykyä ja uusiutuvien energialähteiden integrointia.
- Kaasuinfrastruktuuriin tehdään investointeja, joilla pyritään vähentämään riippuvuutta Venäjän kaasusta ja varmistamaan energiavarmuus kaikkialla EU:ssa. Esimerkiksi Puola laajentaa Gdańskin ja Gustorzynin välistä kaasuverkkoaan, Kroatia lisää Unkariin ja Sloveniaan yhteydessä olevan Krkin LNG-terminaalin kapasiteettia ja Italia lisää yhteyksiä Itävaltaan ja Keski-Eurooppaan.
- Jotkin jäsenvaltiot, kuten Ranska ja Espanja, keskittyvät uusiutuvan vedyn tuotantoon tehtäviin yhteisiin investointeihin (Euroopan yhteistä etua koskevat tärkeät hankkeet), joilla on rajatylittävä ulottuvuus ja joilla pyritään vahvistamaan vedyn arvoketjua kaikkialla EU:ssa. Kroatia rahoittaa uusiutuvaa vetyä koskevia hankkeita pohjoisen Adrianmeren vetylaaksossa, johon kuuluvat Kroatia, Slovenia ja Italiassa sijaitseva Friuli-Venezia Giulian alue.

Kaikille näille hankkeille on yhteistä se, että niiden perimmäisenä tavoitteena on vähentää energian kysyntää, vähentää fossiilisten polttoaineiden käyttöä ja varmistaa energian toimitusvarmuus, mikä edistää merkittävästi REPowerEU-tavoitteiden saavuttamista. Tietoa elpymis- ja palautumissuunnitelman REPowerEU-luvuista on saatavilla myös elpymisen ja palautumisen tulostaulun REPowerEU-osiossa[77].

[77] Ks. https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/rePowerEu.html.

4. Päätelmät

Välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttaminen ja elpymis- ja palautumistukivälineen varojen maksaminen ovat nopeutuneet vuonna 2023 tapahtuneiden viivästysten jälkeen. Jäsenvaltioiden ja komission toimet suunnattiin vuonna 2023 elpymis- ja palautumissuunnitelmien tarkistamiseen REPowerEU-suunnitelman seurauksena, ja maksutahti on sittemmin kiihtynyt. Käytettävissä olevista elpymis- ja palautumistukivälineen varoista oli 31. elokuuta 2024 mennessä maksettu yli 40 prosenttia, ja 25 jäsenvaltiolle oli maksettu 265,4 miljardia euroa. Pelkästään raportointikaudella[78] komissio arvioi, että 908 välitavoitetta ja tavoitetta, jotka sisältyivät 27 maksupyyntöön, on saavutettu tyydyttävästi, ja on sittemmin maksanut jäsenvaltioille 112 miljardia euroa. Jos nykyinen vauhti säilyy, komissio odottaa, että se on maksanut vuoden 2024 loppuun mennessä yli 300 miljardia euroa. Lisäksi 85 prosenttia välitavoitteista ja tavoitteista, jotka on määrä saavuttaa vuoden 2024 ensimmäisellä neljänneksellä, ovat sellaisia välitavoitteita ja tavoitteita, jotka komissio on arvioinut saavutetuiksi tai jäsenvaltiot ovat itse ilmoittaneet valmiiksi.

Elpymis- ja palautumistukivälineen ja sen tulosperusteisen lähestymistavan tehokkuus on vahvistettu elpymis- ja palautumistukivälineen väliarvioinnissa. Helmikuussa 2024 julkaistussa kertomuksessa korostettiin, että sekä varojen maksaminen suunnitelmien toteuttamisessa edistymisen perusteella että sellaisten yhdistettyjen uudistusten ja investointien tukeminen, joilla on usein toisiaan vahvistavia vaikutuksia, olivat elpymis- ja palautumistukivälineen onnistuneimpia piirteitä. Jäsenvaltiot ja sidosryhmät ilmaisivat tukensa elpymis- ja palautumistukivälineen tulosperusteisuudelle sen tarjoaman ennustettavuuden ja vastuuvelvollisuuden ansiosta. Arvioinnissa pantiin myös merkille elpymis- ja palautumistukivälineen varojen nopean maksamisen vaikutus jäsenvaltioiden tukemiseen kriisiaikoina ja julkisten investointien tason säilyttämiseen, minkä lisäksi investointien ja uudistusten ainutlaatuinen yhdistelmä auttaa Euroopan talouksia saamaan paremmat valmiudet vihreään ja digitaaliseen siirtymään ja tulevaisuuteen.

Elpymis- ja palautumistukivälineen väliarvioinnin jälkeen komissio on tehostanut toimiaan täytäntöönpanon yksinkertaistamiseksi ja nopeuttamiseksi. Komissio hyväksyi 19. heinäkuuta 2024 elpymis- ja palautumissuunnitelmia koskevat päivitetyt ohjeet tukivälineen täytäntöönpanon parantamiseksi ja jäsenvaltioiden raportointivaatimusten yksinkertaistamiseksi. Päivitetyissä ohjeissa selvennetään mahdollisuutta muuttaa elpymis- ja palautumissuunnitelmaa elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen nojalla ja sitä, missä määrin elpymis- ja palautumissuunnitelmaan voidaan tehdä muutoksia objektiivisten olosuhteiden vallitessa. Niissä myös selkeytetään edellytyksiä, joiden mukaisesti elpymis- ja palautumistukivälineestä ja muista EU:n rahastoista myönnettävää tukea voidaan yhdistää synergioiden lisäämiseksi.

[78] 1. syyskuuta 2023 ja 31. elokuuta 2024 välinen aika.

Koska elpymis- ja palautumistukivälineen voimassaolon päättymiseen vuoden 2026 loppuun mennessä on enää vain vähän yli kaksi vuotta, kaikkien jäsenvaltioiden ja toimielinten toimissa olisi keskityttävä tukivälineen täysimittaiseen ja oikea-aikaiseen täytäntöönpanoon. Täytäntöönpanon mahdollisiin pullonkauloihin on puututtava, ja elpymis- ja palautumissuunnitelmia olisi tarvittaessa mukautettava uusien ja kehittyvien haasteiden huomioon ottamiseksi. Komissio jatkaa yhteistyötä jäsenvaltioiden ja keskeisten kumppaneiden kanssa, jotta elpymis- ja palautumistukivälineen tarjoamat mahdollisuudet voidaan hyödyntää täysimittaisesti ja toteuttaa nopeasti uudistuksia ja investointeja, joilla vastataan aikamme keskeisiin haasteisiin ja edistetään vihreää ja digitaalista siirtymää sekä lujitetaan EU:n häiriönsietokykyä ja kilpailukykyä.